

TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI
STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI

ORTA VADELİ PROGRAM (2026-2028)

ORTA VADELİ PROGRAM (2026-2028)

EYLÜL 2025

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
GENEL DEĞERLENDİRME	2
I. DÜNYA VE TÜRKİYE EKONOMİSİNDE GELİŞMELER	4
A. DÜNYA EKONOMİSİ.....	4
B. TÜRKİYE EKONOMİSİ.....	8
1. Büyüme	8
2. İstihdam.	11
3. Fiyat İstikrarı.	11
4. Ödemeler Dengesi	12
5. Finansal İstikrar	14
6. Kamu Maliyesi	15
II.MAKROEKONOMİK POLİTİKA ÇERÇEVESİ VE TEMEL AMAÇLAR	17
III. MAKROEKONOMİK HEDEFLER VE POLİTİKALAR	19
1. Büyüme	19
2. İstihdam.....	27
3. Fiyat İstikrarı.....	30
4. Ödemeler Dengesi.....	31
5. Finansal İstikrar	35
6. Kamu Maliyesi.....	37
7. İş ve Yatırım Ortamı.	43
8.Merkezi Yönetim Bütçesi Ödenek Teklif Tavanları ve Bütçe Sürecine İlişkin Hususlar.	45
EK-1: Makroekonomi ve Kamu Maliyesine İlişkin Temel Göstergeler ve Hedefler	
EK-2: Merkezi Yönetim Bütçesi (2026-2028) Ödenek Teklif Tavanları	
EK-3: Öncelikli Reform Alanlarına Yönelik Düzenlemeler	

GİRİŞ

Orta Vadeli Program (OVP), Türkiye'nin kalkınma planı, yıllık program ve merkezi yönetim bütçesi arasındaki hedef, politika ve kaynak bütünlüğünü sağlayarak üç yıllık bir perspektifle makroekonomik politika çerçevesini sunan temel politika belgesidir. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından her sene müştereken hazırlanan ve Cumhurbaşkanı Kararıyla yürürlüğe konulan OVP; makro politikalar, ilkeler, hedefler ve gösterge niteliğindeki temel ekonomik büyüklüklerin yanı sıra kamu kesimi genel dengesi, bütçe dengesi, gelir, gider, borçlanma durumu ve kamu idarelerinin ödenek teklif tavanlarını kapsayacak şekilde Resmi Gazete'de yayımlanarak merkezi yönetim bütçe sürecini başlatır.

OVP'de, küresel, bölgesel ve ulusal ekonomik gelişmeler çerçevesinde belirlenen makroekonomik hedefler ile ekonomik ve sosyal alanlarda izlenecek politikalar ortaya konulmaktadır. Bu çerçevede, OVP hem kamu kesimi hem de özel kesim için politika öngörülebilirliğini artıran temel bir belge niteliğindedir. OVP, her yıl uygulama sonuçları ile küresel ve ulusal ekonomideki gelişmeler dikkate alınarak güncellenmektedir.

2026-2028 dönemini kapsayan Orta Vadeli Program'da, On İkinci Kalkınma Planı (2024-2028) hedefleri dikkate alınarak makroekonomik ve finansal istikrarın güçlendirilmesi, mali disiplinin korunması ve orta vadede enflasyonun tek haneye düşürülerek fiyat istikrarının sağlanması amaçlanmaktadır. Program ayrıca üretkenliğin artırılması, Ar-Ge ve yenilikçilik kapasitesinin geliştirilmesi, yeşil ve dijital ekonomiye geçiş sürecinde teknolojik dönüşümün hızlandırılması, beşeri sermayenin güçlendirilmesi, işgücü piyasasının daha etkin hale getirilmesi, iş ve yatırım ortamının iyileştirilmesi ve ekonomide kayıt dışılığın azaltılması yoluyla sürdürülebilir büyümeyi hedeflemektedir.

Program dönemi boyunca kamu kurum ve kuruluşlarının bütçe hazırlıkları ile yasal ve idari düzenleme faaliyetleri ve diğer karar alma ve uygulama süreçleri, OVP'de belirlenen amaç ve öncelikler esas alınarak yürütülecektir.

OVP'nin ilk yılında uygulanacak politikalar ve somut tedbirler, ayrıntılı biçimde 2026 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programında yer alacaktır.

GENEL DEĞERLENDİRME

Orta Vadeli Program (2025–2027)’da, üç yıllık dönemde izlenecek makroekonomik politika çerçevesini ve tedbirleri ortaya konulmuş, öncelikli reform alanlarına yönelik somut düzenlemeler takvime bağlanarak Programın ilgili kurumlar tarafından etkin, koordineli ve disiplinli şekilde uygulanması ve izlenmesi sağlanmıştır.

Bu çerçevede, büyüme ve ticaret, beşeri sermaye ve istihdam, fiyat istikrarı ve finansal istikrar, kamu maliyesi, iş ve yatırım ortamının iyileştirilmesine yönelik öncelikli reform alanlarında düzenlemelere ilişkin OVP (2025-2027)’de beş ana başlık ve 27 kategoride 79 tedbir yer almıştır. 2025 yılının ilk yarısında tamamlanması öngörülen 41 tedbirden 16 tanesi hayata geçirilmiştir. İlk iki çeyrekte henüz tamamlanmamış tedbirlerle birlikte 2025 yılının üçüncü ve dördüncü çeyreğinde tamamlanması hedeflenen tedbirler de öngörülen takvimde tamamlanması için yakından takip edilmektedir.

2025 yılı makroekonomik hedef ve gelişmeleri küresel ve bölgesel konjonktür ışığında değerlendirildiğinde başta tarifeler olmak üzere ticaret ortamındaki artan belirsizlikler küresel iktisadi faaliyeti olumsuz yönde etkilemiştir. Diğer taraftan, yaşanan jeopolitik gelişmeler emtia piyasalarında dalgalanmalara neden olmuştur. Ayrıca, uygulanan tarifelerin enflasyon beklentileri üzerindeki etkileri başta ABD Merkez Bankası (Fed) olmak üzere gelişmiş ülke merkez bankalarının faiz indirim sürecini geciktirmektedir. Bu gelişmeler çerçevesinde, küresel büyüme görünümünde aşağı yönlü riskler belirginleşmiştir.

Küresel büyüme görünümünün bozulmasına ve jeopolitik gerilimlerin artmasına karşın OVP (2025-2027) politikaları ve tedbirleri kararlılıkla sürdürülmüştür. OVP’de yer alan temel makroekonomik göstergelerde hedeflerin önemli ölçüde gerçekleşmesi beklenmektedir.

OVP (2025-2027)’de 2025 yılı için yüzde 4,0 olarak belirtilen milli gelir büyümesinin, küresel ekonomideki gelişmelerin yurt dışı talebe olumsuz etkisinin yanı sıra dezenflasyon sürecinin daha sıkı bir duruşu gerektirmesiyle, OVP hedefiyle kıyaslandığında ılımlı bir seviyede gerçekleşmesi tahmin edilmektedir. Öte yandan yurt içi talep gelişmeleri ve petrol fiyatlarındaki mevcut seyir ile birlikte cari işlemler dengesinde hedeflenenden daha olumlu bir görünüm beklenmektedir.

Makroekonomik politikalarda sıkı duruş devam etmesine karşın, 2025 yılında işsizlik oranının OVP (2025-2027) hedefine göre daha düşük seviyede gerçekleşmesi öngörülmektedir. Diğer taraftan, 2025 yılında etkinliği ve verimliliği artırmaya yönelik alınan tedbirlerle birlikte bütçede harcama hedefleri ile uyumlu bir görünüm sağlanmıştır. Bununla birlikte, makroekonomik büyüklüklerdeki değişime bağlı olarak gelir tahminlerinin aşağı yönlü seyri doğrultusunda bütçe açığının milli gelire oranının hedeflenenin üzerinde gerçekleşmesi beklenmektedir.

Program döneminde cari işlemler açığının daralmasıyla dış finansman ihtiyacındaki azalmanın da etkisiyle kalıcı rezerv birikimi sağlanmıştır. TCMB rezervleri Ağustos 2025 itibarıyla 178 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. Kur Korumalı Mevduat (KKM) uygulamasından çıkış stratejisi kapsamında KKM stoku bir önceki yılın aynı dönemine göre 1 trilyon 197 milyar TL azalarak 397 milyar TL seviyesine kadar gerilemiş, KKM’nin toplam mevduat içerisindeki payı yüzde 1,7’ye gerilemiştir. TL mevduatın toplam mevduat içerisindeki payı ise yüzde 52,5’ten yüzde 60,7’ye yükselmiştir. Ağustos 2025 sonu itibarıyla Türkiye’nin kredi risk primi (CDS) 270 baz puan seviyesinin altına inmiş, yükselen ülke kredi notu da pozitif görünümü desteklemiştir.

Haziran 2024 itibarıyla başlayan dezenflasyon sürecinde, sıkı para politikası uygulamaları, iç talepte dengelenme ve yapısal dönüşüm adımlarının devamıyla enflasyonda gerileme eğilimi sürmektedir. Bununla beraber geçmiş enflasyona endeksleme davranışı güçlü olan hizmet fiyat artışıdaki katılığın sürmesi ve iklim koşullarına bağlı olarak gıda fiyatlarında gözlenen artışlar, enflasyonun OVP (2025-2027) öngörülerinin üzerinde seyretmesine yol açmıştır.

OVP (2025-2027)'de ortaya konulan dönüşüm adımları kapsamında yeşil ve dijital dönüşüme yönelik düzenlemeler hayata geçirilmiş, sanayinin ihtiyaç duyduğu nitelikte işgücünün teminine yönelik ilave adımlar atılmıştır. Ayrıca, kamu harcamalarında etkililik, ekonomiklik ve verimlilik, vergilemede etkinlik ve adalet, kayıt dışılıkla mücadele ile iş ve yatırım ortamına yönelik iyileştirici uygulamalar kararlılıkla sürdürülmüştür.

2026-2028 dönemini kapsayan Orta Vadeli Program'da küresel, bölgesel ve ulusal düzeyde ortaya çıkan gelişmeler ışığında, temel makroekonomik çerçeve güncellenerek, önümüzdeki üç yıllık dönemde hayata geçirilecek öncelikli dönüşüm adımları ve takvimi ortaya konulmaktadır.

I. DÜNYA VE TÜRKİYE EKONOMİSİNDE GELİŞMELER

A. DÜNYA EKONOMİSİ

2024 yılında küresel ölçekte büyüme görünümü, enflasyonda gerileme eğilimi sürerken jeopolitik gerginlikler ve ticarete belirsizliklerin gölgesinde, dayanıklı bir performans sergilemiştir. Gelişmiş ekonomiler büyümesini korurken gelişmekte olan ekonomiler ise özellikle Asya ekonomileri kaynaklı ivme kaybetmiştir. 2024 yılında başta Avrupa Merkez Bankası (ECB) ve ABD Merkez Bankası (Fed) olmak üzere gelişmiş ülke merkez bankaları büyüme ve enflasyon dinamiklerini dikkate alarak politika faizlerinde indirim döngüsüne başlamıştır. Diğer taraftan gelişmekte olan ülke merkez bankaları temkinli yaklaşımını sürdürmüştür. Özellikle yılın son çeyreğinde ABD’de seçim süreci kaynaklı politika belirsizliği küresel iktisadi faaliyette belirleyici bir unsur olmuştur.

2025 yılının ilk yarısında ABD ve Çin arasında artan ticaret gerilimi, tarife artışları ve misilleme önlemleri, küresel ticaret sistemine yönelik belirsizlikleri derinleştirmiştir. ABD’nin ilan ettiği küresel ölçekte yaygın tarifelere başta Çin olmak üzere birçok ülke tarafından karşılık verilmiş, bu durum finansal piyasalarda da sert dalgalanmalara yol açmıştır. Tüm bu gelişmelerin etkisiyle küresel büyüme ivmesi baskılanmış ancak önden yüklemeli ticaret ve yatırım faaliyetleri bu dönemde büyümeyi desteklemiştir.

Finansal koşullar 2025 yılının ilk yarısında görece iyileşmiş, gelişmekte olan ülkelere yönelik sermaye akımları canlanmıştır. Bu olumlu tabloya rağmen, özellikle ABD’nin uygulamayı planladığı ilave tarifelerin ertelenmesiyle ticaret politikası belirsizlikleri artmış, küresel büyüme ve ticaret üzerindeki riskler varlığını korumuştur. 2022 yılında zirveye ulaşan küresel enflasyona karşı alınan tedbirlerle belirli kazanımlar sağlanmışken fiyat artışlarındaki düşüş süreci son dönemde yavaş seyretmektedir. Mal fiyatları artış hızındaki belirgin düşüşler manşet enflasyonun gerilemesine yardımcı olurken hizmet fiyatları artış hızı ortalama enflasyonun üzerinde kalmaya devam etmektedir. Başlıca ekonomilerde görece yüksek seviyelerden gerilemesine rağmen enflasyonun öngörülenin üzerinde seyretmesi, faiz indirimlerini ötelemiştir. Manşet enflasyonun beklentilerle nispeten daha uyumlu bir görünüm izlediği Avro Bölgesi ve diğer gelişmiş ekonomiler, parasal gevşeme döngüsü açısından ABD’nin önünde yer almıştır. Birçok gelişmekte olan ülke merkez bankaları ise dışsal riskler nedeniyle politika faiz oranlarını düşürme konusunda temkinli davranmaya devam etmektedir.

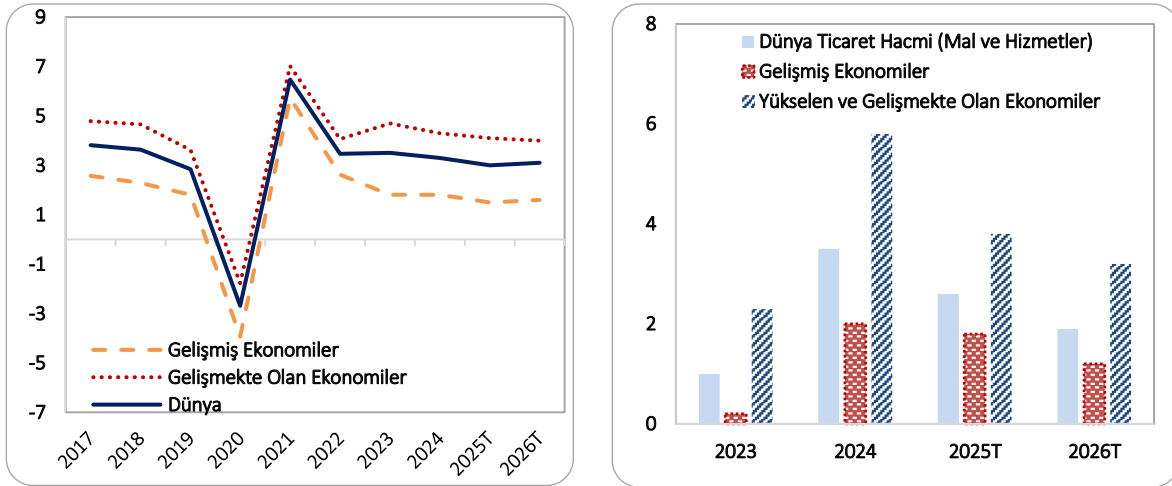
Küresel salgın öncesi yirmi yıllık dönemde dünya büyümesi ortalama yüzde 3,7 iken son yıllardaki makroekonomik gelişmelere paralel olarak, 2024 yılında yüzde 3,3 oranıyla tarihsel ortalamaların altında büyüme kaydedilmiştir. Dünya ekonomisinin Uluslararası Para Fonu (IMF) tahminlerine göre 2025 yılında bir önceki yılın da altında kalarak yüzde 3,0 oranında büyümesi, 2026 yılında benzer bir görünümle yüzde 3,1 oranında büyüme kaydetmesi beklenmektedir.

Ülkelere göre incelendiğinde, 2024 yılında ABD ekonomisi güçlü iç talep sayesinde yüzde 2,8 ile görece yüksek bir büyüme kaydederken Avro Bölgesinde büyüme yüzde 0,9 ile sınırlı düzeyde kalmış, özellikle imalat sanayiindeki durgunluk ve yüksek enerji maliyetleri büyümeyi baskılamıştır. Çin ekonomisi ihracattaki artışa rağmen zayıf iç talep ve gayrimenkul sektöründeki sorunlara bağlı olarak yüzde 5,0 oranında büyüme kaydetmiştir. 2024 yılında yüzde 1,8 oranında büyüyen gelişmiş ekonomilerin 2025 ve 2026 yıllarında sırasıyla yüzde 1,5 ve yüzde 1,6 oranlarında büyümesi beklenmektedir. Türkiye’nin önemli ticaret ortağı olan Avro Bölgesinin 2025 ve 2026 yıllarında sırasıyla yüzde 1,0 ve yüzde 1,2 oranında, Almanya’nın yüzde 0,1 ve yüzde 0,9 oranında büyümesi öngörülmektedir. Aynı dönemde Birleşik Krallık’ın sırasıyla yüzde 1,2 ve yüzde 1,4 oranında büyümesi beklenirken Japonya’nın yüzde 0,7 ve yüzde 0,5 oranında büyüyeceği tahmin edilmektedir. ABD’nin ise 2025 yılında yüzde 1,9 oranında büyümesi öngörülmekteyken 2026 yılında yüzde 2,0 oranında büyüyeceği tahmin edilmektedir.

2024 yılında yüzde 4,3 büyüyen gelişmekte olan ülkelerin 2025 ve 2026 yıllarında IMF tahminlerine göre yüzde 4,1 ve yüzde 4,0 oranlarında büyümesi beklenmektedir. Gelişmekte olan ülkeler arasında öncü konumda olan Çin'in 2025 ve 2026 yıllarında sırasıyla yüzde 4,8 ve yüzde 4,2 oranında, Hindistan'ın ise her iki yılda yüzde 6,4 oranında büyümesi öngörülmektedir. Çin ekonomisi son dönemlerde artan teşvikler, iyileşen tüketici güveni ve güçlü dış talepten olumlu etkilenmiş ve beklentilere yakın bir performans sergilemiştir. Ancak gayrimenkul sektöründeki kırılganlıklar gibi devam eden yapısal sorunlar ve ticaret gerilimleri Çin ekonomisinde aşağı yönlü baskı oluşturmaktadır.

Enflasyon oranlarının birçok ekonomide hedef seviyelere yaklaşması ve bazı ülkelerde iktisadi faaliyette yavaşlamanın belirginleşmesi, küresel finansal koşullarda sınırlı bir gevşemeye zemin hazırlamıştır. Bununla birlikte, ticaret politikalarındaki belirsizlikler, özellikle büyük ekonomiler arasında devam eden tarife gerilimleri ve korumacı eğilimler, küresel ekonomik görünüm üzerinde baskı oluşturmaktadır. Süregelen jeopolitik gelişmelerin yanı sıra, emtia fiyatlarındaki oynaklık ve para politikası adımlarının hızı ile zamanlaması, önümüzdeki dönemde ülkelerin büyüme performansını ve finansal istikrarını etkilemeye devam edecektir.

Grafik 1: Küresel Büyüme ve Küresel Ticaret Hacmi Artışı (Yüzde)

Kaynak: IMF Küresel Ekonomik Görünüm (Temmuz 2025), T: Tahmin

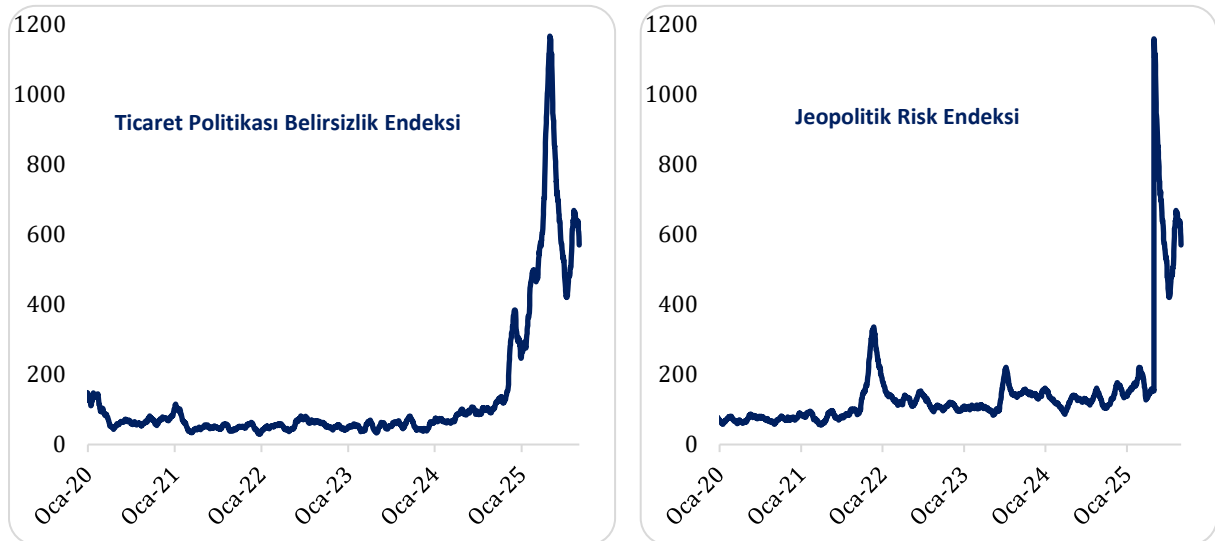
2025 yılı küresel iktisadi faaliyet görünümünde bir önceki yıla kıyasla yaşanan kısmi yavaşlama ve artan belirsizliklerle dünya ticaret hacmi artış hızındaki yavaşlamanın daha da belirginleşmesi öngörülmektedir. 2024 yılında mal ve hizmet ticaret hacmindeki artış, küresel düzeyde yüzde 3,5, gelişmiş ülkelerde yüzde 2,0 iken yükselen ve gelişmekte olan ekonomilerde yüzde 5,8 oranında kaydedilmiş olup 2025 yılında sırasıyla yüzde 2,6, yüzde 1,8 ve yüzde 3,8 oranlarında gerçekleşmesi tahmin edilmektedir. 2026 yılında ise küresel mal ve hizmet ticaretindeki artış hızının tarifeler ve korumacılıktaki yükselişle beraber daha da yavaşlayarak yüzde 1,9 olması beklenmektedir. Bu dönemde mal ve hizmet ticaret hacmi artış hızının gelişmiş ülkelerde yüzde 1,2 oranına, yükselen ve gelişmekte olan ekonomilerde ise yüzde 3,2 oranına gerilemesi tahmin edilmektedir.

Tablo 1: Küresel Ekonomik Görünüm (Yüzde Değişim)

	2023	2024	2025T	2026T
Küresel Hâsıla	3,5	3,3	3,0	3,1
Gelişmiş Ekonomiler	1,8	1,8	1,5	1,6
ABD	2,9	2,8	1,9	2,0
Avro Bölgesi	0,5	0,9	1,0	1,2
Almanya	-0,3	-0,2	0,1	0,9
Diğer Gelişmiş Ekonomiler	1,9	2,2	1,6	2,1
Yükselen ve Gelişmekte Olan Ekonomiler	4,7	4,3	4,1	4,0
Yükselen ve Gelişmekte Olan Asya	6,1	5,3	5,1	4,7
Çin	5,4	5,0	4,8	4,2
Yükselen ve Gelişmekte Olan Avrupa	3,6	3,5	1,8	2,2
Orta Doğu ve Orta Asya	2,4	2,4	3,4	3,5
Sahra-Altı Afrika	3,6	4,0	4,0	4,3
Dünya Ticaret Hacmi (Mal ve Hizmetler)	1,0	3,5	2,6	1,9
Gelişmiş Ekonomiler	0,2	2,0	1,8	1,2
Yükselen ve Gelişmekte Olan Ekonomiler	2,3	5,8	3,8	3,2
Emtia Fiyatları				
Petrol	-16,4	-1,8	-13,9	-5,7
Yakıt Dışı (Dünya Emtia İthalat Ağırlıklarına Göre Ort.)	-5,7	3,7	7,9	2,0
Tüketici Fiyatları	6,6	5,6	4,2	3,6
Gelişmiş Ekonomiler	4,6	2,6	2,5	2,1
Yükselen ve Gelişmekte Olan Ekonomiler	8,0	7,7	5,4	4,5

Kaynak: IMF Küresel Ekonomik Görünüm (Temmuz 2025), T: Tahmin

2024 yılında küresel düzeyde talepteki zayıf seyir emtia fiyatlarında aşağı yönlü baskı oluşturmuştur. Özellikle enerji fiyatları, Rusya-Ukrayna savaşıyla zirve seviyeleri gördükten sonra gerileyerek salgın öncesi fiyat seviyesine yakınsamış ancak yıl ortasında başta Gazze'deki katliamlar ve On İki Gün Savaşı olmak üzere Orta Doğu'da yaşanan İsrail kaynaklı gerilimler nedeniyle kısa süreli artışlar görülmüştür. 2025 yılına gelindiğinde ise emtia fiyatları genel olarak ılımlı bir seyir izlemekte olup küresel ticaret akımlarında gözlenen öne çekilmiş talep ve stoklama davranışları, bazı alt gruplarda geçici dalgalanmalara yol açmıştır. Küresel navlun fiyatlarında 2025 yılının ilk yarısında kısmi artışlar gözlenmiş, ikinci çeyrekte bu eğilim yavaşlamıştır. 2025 yılında emtia fiyatları, özellikle enerji ve gıda alt gruplarında, manşet enflasyonun düşüşüne katkı sunarken hizmet fiyatlarındaki dirençli seyir enflasyondaki gerilemeyi sınırlamaya devam etmiştir. Önümüzdeki dönemde küresel talebin görünümü, ticaret politikalarının ve jeopolitik risklerin seyri, başta enerji olmak üzere emtia fiyatlarında belirleyici unsurlar olacaktır.

Grafik 2: Ticaret Politikası ve Jeopolitik Belirsizlik Endeksi

Kaynak: Ticaret Politikası Belirsizliğinin Ekonomik Etkileri, Caldara vd. (2020); Jeopolitik Risk Endeksi, Iacoviello vd. (2021)

Sıkı finansal koşullarla gerileme kaydeden küresel enflasyon, özellikle hizmet fiyatlarındaki dirençli seyir nedeniyle hedef seviyelere tam olarak yakınsayamamıştır. 2025 yılında zayıflayan özel tüketim ve yatırımlar manşet enflasyonda düşüşü desteklerken çekirdek enflasyon birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomide yüksek kalmaya devam etmektedir. Bu durum, tarifelerin olası etkileriyle birlikte önümüzdeki dönemde enflasyona dair endişeleri canlı tutmaktadır.

Bu çerçevede, merkez bankaları 2025'in ilk yarısında temkinli bir duruş sergilemiş ancak bazı gelişmiş ülkelerde sınırlı faiz indirimlerine gidilmiştir. ABD Merkez Bankası yılın ilk yarısında politika faiz oranını sabit tutarak yılın ikinci yarısında kademeli faiz indirimi sinyali vermiş, Avrupa Merkez Bankası ise politika faizini sınırlı oranda düşürmüştür. Çin'de parasal gevşeme ve mali teşvikler devam ederken Japonya faiz artırımlarını kontrollü biçimde sürdürmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde ise faiz indirimlerine dair adımlar büyük ölçüde sınırlı kalmıştır. Mevcut sıkı finansal koşullar ve politika belirsizlikleri altında, küresel enflasyonun 2024 yılına göre düşüş göstereceği ancak bazı ekonomilerde hedeflerin üzerinde kalmayı sürdüreceği öngörülmektedir. IMF'nin 2025 yılı tahminine göre enflasyonun gelişmiş ekonomilerde yüzde 2,5 ve yükselen piyasalar ve gelişmekte olan ekonomilerde yüzde 5,4 olması öngörülmektedir. Küresel enflasyonun ise 2025 ve 2026 yıllarında sırasıyla ortalama yüzde 4,2 ve yüzde 3,6 oranında gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

Önümüzdeki dönemde, jeopolitik gerilimlerin ve ekonomi politikası belirsizliklerinin, küresel ticarete korumacılık eğilimlerini ve tedarik zincirlerinde bozulmaları besleme olasılığı hâlen devam etmektedir. Ayrıca, finansal koşullarda sıkılaştırmanın seyri ve beklenen gevşeme döngüsünün takvimi, küresel risk iştahı ve gelişmekte olan ülkelere yönelik sermaye akımları üzerinde belirleyici olacaktır. Son olarak, iklim değişikliğine bağlı kuraklık gibi doğal afetlerin sıklığının artması ve boyutlarının büyümesi küresel enflasyon beklentilerinde arz yönlü bozulmalara neden olabilecektir. Orta Vadeli Program (2026-2028)'in makroekonomik politika çerçevesi ortaya konulurken söz konusu aşağı ve yukarı yönlü riskler dikkate alınmış, hedefler belirlenirken ihtiyatlı bir yaklaşım benimsenmiştir.

B. TÜRKİYE EKONOMİSİ

1. Büyüme

Küresel ölçekte devam eden enflasyonla mücadele politikalarının etkisiyle dış talebin zayıf seyrettiği, jeopolitik gerilimlerin sürdüğü ve finansal koşulların nispeten sıkı seyrettiği 2024 yılında, Türkiye ekonomisi dezenflasyon sürecine uyumlu şekilde büyümesini sürdürmüştür. OVP (2025-2027) kapsamında sıkı para ve maliye politikaları eşgüdüm içinde uygulanmış, makro finansal istikrar güçlenmiş ve iç talepte dengelenme eğilimi belirginleşerek 2024 yılı Haziran ayından itibaren fiyatlar genel seviyesindeki artış hızı yavaşlamaya başlamıştır. 2023 yılında yaşanan deprem felaketinin yol açtığı hasarın giderilmesine yönelik uygulanan tedbirlere ve yürütülen yeniden yapılanma faaliyetlerine 2024 yılında da devam edilmiştir. Böylece 2024 yılı boyunca inşaat yatırımları güçlü seyretmiş ve sabit sermaye yatırımları bir önceki yıla kıyasla ivme kaybetmesine rağmen artış eğilimini sürdürmüştür. Yılın ikinci yarısında sıkı para ve maliye politikası uygulamalarının kararlılıkla devam etmesiyle birlikte özel tüketimin artış hızı azalmış ve büyüme kompozisyonundaki dengelenmeyle dezenflasyon süreci desteklenmiştir. Böylelikle, Türkiye ekonomisi 2024 yılında küresel ve bölgesel ölçekte artan belirsizliklerle birlikte devam eden zayıf dış talep koşulları ve finansal sıkılaşmaya rağmen dayanıklılığını koruyarak yılın tamamında yüzde 3,3 oranında büyüme kaydetmiştir.

2024 yılında milli gelir iktisadi faaliyet kollarına göre incelendiğinde, yıl genelinde inşaat dâhil hizmetler sektörü milli gelir büyümesine en fazla katkı sağlayan üretim sektörü olmaya devam etmiştir. 2024 yılının tamamında inşaat dâhil hizmetler sektörü ve sanayi sırasıyla yüzde 3,6 ve yüzde 0,2 oranlarında katma değer artışı göstermiş olup bu sektörlerin büyümeye katkıları ise sırasıyla 2,3 puan ve 0,04 puan olmuştur. Ayrıca inşaat sektörü, beş yıllık daralmanın ardından deprem bölgesindeki yeniden yapılanma faaliyetlerinin de etkisiyle 2023 yılında yeniden canlanmış ve 2024 yılında ivme kazanarak yüzde 9,9 oranında güçlü bir büyüme kaydetmiştir. Diğer taraftan, tarım sektörü önceki yıldaki seyrinin aksine yıl genelinde yüzde 5,1 oranında artış kaydederek büyümeye 0,3 puan katkı sağlamıştır.

Türkiye ekonomisi 2024 yılının ilk yarısında ılımlı bir performans sergileyerek yıllık bazda yüzde 3,7 oranında büyümüştür. Bu dönemde ivme kaybetmekle birlikte inşaat dâhil hizmetler sektörü milli gelir büyümesinin temel sürükleyicisi olurken sanayi sektörü sıkı politikalara rağmen milli gelire sınırlı oranda pozitif katkıda bulunmuştur. Hizmetler sektörü yılın ilk yarısında bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 4,1 oranında artış kaydederken sanayi sektörü aynı dönemde yüzde 1,0 oranında büyümüştür. Bahse konu dönemde inşaat sektörü ile ticaret, ulaştırma ve konaklama hizmetleri ise sırasıyla yüzde 8,9 oranında ve yüzde 3,6 oranında büyüyerek iktisadi faaliyete katkı sunmaya devam etmiştir. Tarım sektörü ise yüzde 6,4 oranında artarak milli gelir büyümesine 0,2 puan katkı sağlamıştır.

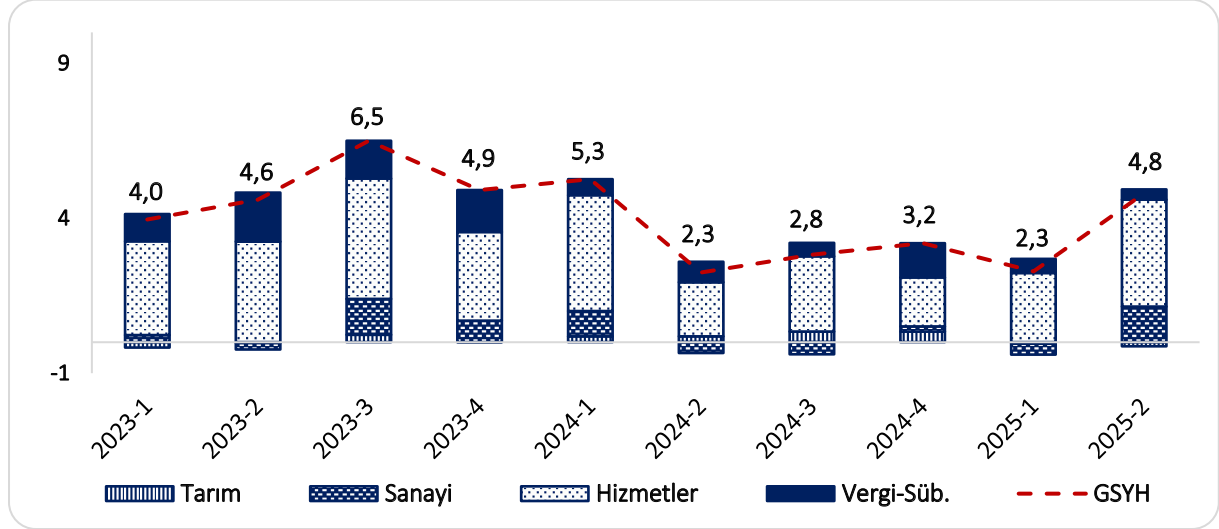
2024 yılının ikinci yarısında ise milli gelir katma değer artışı, yüzde 3,0 seviyesinde gerçekleşerek iktisadi faaliyetin ivme kaybetmesine rağmen pozitif seyrini koruduğunu ortaya koymuştur. İnşaat dâhil hizmetler sektörü bu dönemde yüzde 3,2 oranında büyüyerek ekonomik aktivitenin lokomotif olmaya devam etmiştir. Sanayi sektörü ise yüzde 0,6 oranında sınırlı bir daralma kaydetmiş ve büyümeye 0,1 puan negatif etkide bulunmuştur. Ayrıca, bu dönemde inşaat sektöründe büyüme hız kazanarak yüzde 10,9 oranında artış kaydetmiş olup deprem bölgesinde yürütülen yeniden yapılanma çalışmalarının büyüme üzerindeki olumlu etkisi sürmüştür. Tarım sektörü ise aynı dönemde ivme kazanarak yüzde 4,7 oranında artış kaydetmiş ve büyümeye 0,3 puan katkı sağlamıştır.

2025 yılının ilk çeyreğinde GSYH artış hızı yüzde 2,3 oranında gerçekleşmiş olup iktisadi faaliyet ılımlı seyretmiştir. Milli gelir üretim yönünden değerlendirildiğinde, inşaat dâhil hizmetler sektörü yüzde 3,4 oranında artış kaydederek büyümenin arkasındaki itici güç olmaya devam

etmiştir. Bununla birlikte, sanayi katma değeri bu dönemde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 1,7 oranında daralmıştır. Tarım sektörü ise iklim koşulları nedeniyle yüzde 2,1 oranında daralarak artış eğilimini sonlandırmıştır.

2025 yılının ikinci çeyreğinde ise GSYH yüzde 4,8 oranında büyüme kaydederek bir miktar ivme kazanmıştır. Bu dönemde sanayi sektörü yüzde 6,1 oranında artış kaydederek büyümeye yüzde 1,2 puan katkıda bulunurken, inşaat dâhil hizmetler sektörü katma değeri yüzde 5,2 oranında artarak büyümeye 3,4 puan katkı sunmuştur. Tarım sektörü ise baz etkisi ve olumsuz iklim koşulları nedeniyle yüzde 3,5'lik daralma ile büyümeye 0,1 puan negatif katkıda bulunmuştur. Böylece, 2025 yılı ilk yarısındaki ekonomik büyüme yüzde 3,6 oranında gerçekleşmiştir.

Grafik 3: Üretim Yoluyla GSYH Büyümesi ve Sektörel Katkılar (Yüzde Puan)

Kaynak: TÜİK, SBB hesaplamaları

Harcamalar yöntemiyle milli gelir incelendiğinde, 2024 yılında özel tüketim bir önceki yıla kıyasla ivme kaybetmiş olsa da ekonomik büyümenin ana sürükleyicisi olmaya devam etmiştir. Yüzde 4,3 oranındaki artışla büyümeye 3,0 puan katkı yapan özel tüketim, hanehalkı harcamalarındaki dirençli seyrin sürdüğüne işaret etmiştir. Sabit sermaye yatırımları yüzde 2,7 oranında artarak büyümeye 0,7 puan katkı sağlarken bu gelişmede özellikle inşaat yatırımlarındaki toparlanma etkili olmuştur. Kamu tüketimi ise yüzde 0,8'lik düşüşle büyümeye 0,1 puan negatif etkide bulunmuştur. Bu dönemde net mal ve hizmet ihracatı 1,0 puanlık pozitif katkısıyla dış talebin büyümeye destek verdiği bir kompozisyon ortaya koymuştur.

2024 yılının ilk yarısında, Türkiye ekonomisi iç talebin öncülüğünde büyümeyi sürdürmüştür. Özel tüketim harcamaları, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 4,7 oranında artarak büyümeye 3,2 puan katkı sağlamıştır. Aynı dönemde uygulanan dezenflasyonist politikaların da etkisiyle kamu tüketimi yüzde 0,4 oranında azalmış ve büyümeye 0,1 puanlık negatif etkide bulunmuştur. Toplam sabit sermaye yatırımları, inşaat sektöründeki hareketliliğin etkisiyle yüzde 3,7 oranında artış göstermiş ve büyümeye 1,0 puan katkı yapmıştır. Son beş çeyrekte büyümeye negatif etkide bulunan net mal ve hizmet ihracatının 2024 yılı ilk yarısında ise katkısı pozitif 1,4 puan olarak gerçekleşmiştir.

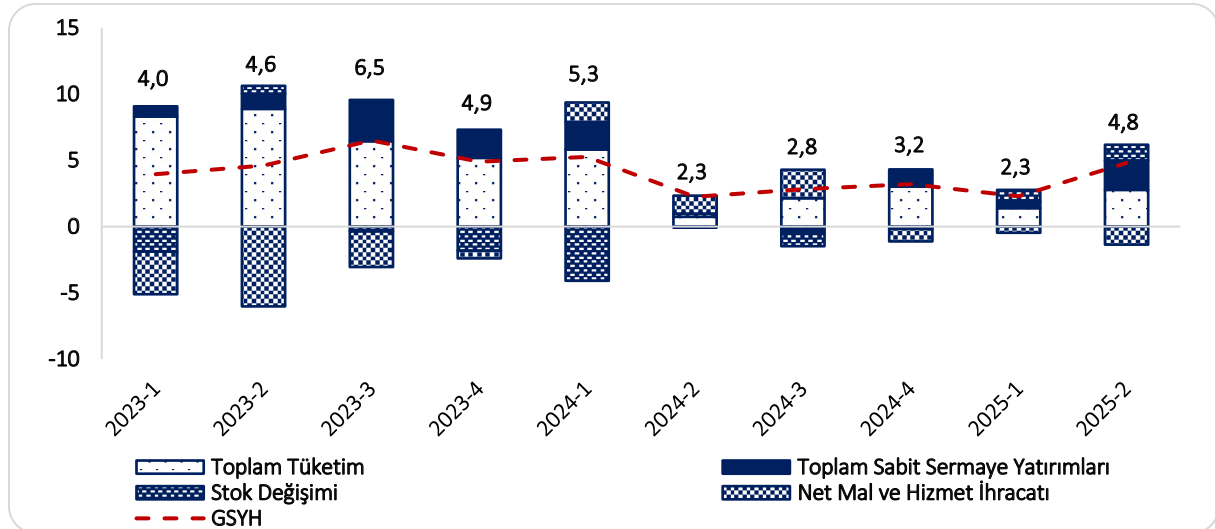
2024 yılının ikinci yarısında ise özel tüketim, ilk yarıya kıyasla bir miktar ivme kaybetmiş, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 4,0 oranında artarak büyümeye 2,7 puan katkı sunmuştur. Kamu tüketimi aynı dönemde yüzde 1,1 oranında azalarak ekonomik büyümeye 0,1 puan negatif etkide bulunmuştur. Toplam sabit sermaye yatırımları ise bir önceki yılın aynı dönemine göre inşaat yatırımlarının yüzde 9,6'lık güçlü büyümesiyle birlikte yüzde 1,8 oranında artmış ve büyümeye 0,4 puanlık katkıda bulunmuştur.

2025 yılının ilk çeyreğinde, fiyat istikrarını önceliklendiren politikaların devamıyla büyüme kompozisyonunda iç talep dengelenmiş olmakla birlikte belirleyici olmayı sürdürmüştür. Bu dönemde özel tüketim harcamaları yıllık bazda yüzde 1,6 artarak büyümeye 1,1 puan katkı sağlamış, sabit sermaye yatırımlarındaki yüzde 1,8'lik artış ise 0,5 puanlık katkıyla iç talep kaynaklı toparlanmayı desteklemiştir. Böylece toplam yurt içi talebin büyümeye katkısı 2,8 puan düzeyinde gerçekleşmiştir. Dış ticaret açısından değerlendirildiğinde, küresel ticaret politikalarındaki belirsizliğe bağlı olarak ihracattaki sınırlı artış ve ithalattaki ivmelenme ile birlikte net mal ve hizmet ihracatı büyümeye 0,5 puan negatif etkide bulunmuştur.

2025 yılı ikinci çeyreğinde özel tüketim harcamaları yüzde 5,1 oranında artarken, kamu harcamalarında yüzde 5,2 oranında düşüş yaşanmıştır. 2025 yılı ikinci çeyreğinde toplam tüketim büyümesi yüzde 3,5 oranında kaydedilirken sabit sermaye yatırımlarının büyümesi ise yüzde 8,8 oranında gerçekleşmiştir. İkinci çeyrek itibarıyla makine-teçhizat yatırımları da yüzde 9,3 oranında belirgin bir artış kaydetmiştir. Toplam yurt içi talep büyümeye 6,2 puan katkı sağlarken ana ihracat pazarlarında süregelen zayıf dış talep koşulları ve küresel ölçekte artan korumacılık politikalarının etkisiyle net mal ve hizmet ihracatının büyümeye 1,4 puan negatif etkide bulunduğu görülmüştür. Bu çerçevede, yılın ikinci çeyreğinde yıllık GSYH artışı yüzde 4,8 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2025 yılının ikinci yarısına yönelik tahminler, büyümenin dengeli bir görünüm sergileyeceğine işaret etmektedir. Sıkı parasal ve mali duruşun etkisiyle, iç talebin daha ılımlı bir patikada seyretmesi beklenirken, kamu harcamalarının büyümeyi destekleyici yöndeki katkısının sınırlı kalacağı öngörülmektedir. Dış talep tarafında ise, artan jeopolitik belirsizlikler ve küresel ticaret politikalarındaki kısıtlayıcı eğilimlerin, ihracatın büyümeye olan katkısını sınırlandırmaya devam etmesi beklenmektedir. Bu doğrultuda, yılın ikinci yarısında ekonomik büyümenin önceki yıla kıyasla daha dengeli bir yapıda sürmesi, 2025 yılı genelinde ise yüzde 3,3 seviyesinde gerçekleşmesi öngörülmektedir.

Grafik 4: Harcama Yoluyla GSYH Büyümesi ve Bileşen Katkıları (Yüzde Puan)

Kaynak: TÜİK, SBB hesaplamaları

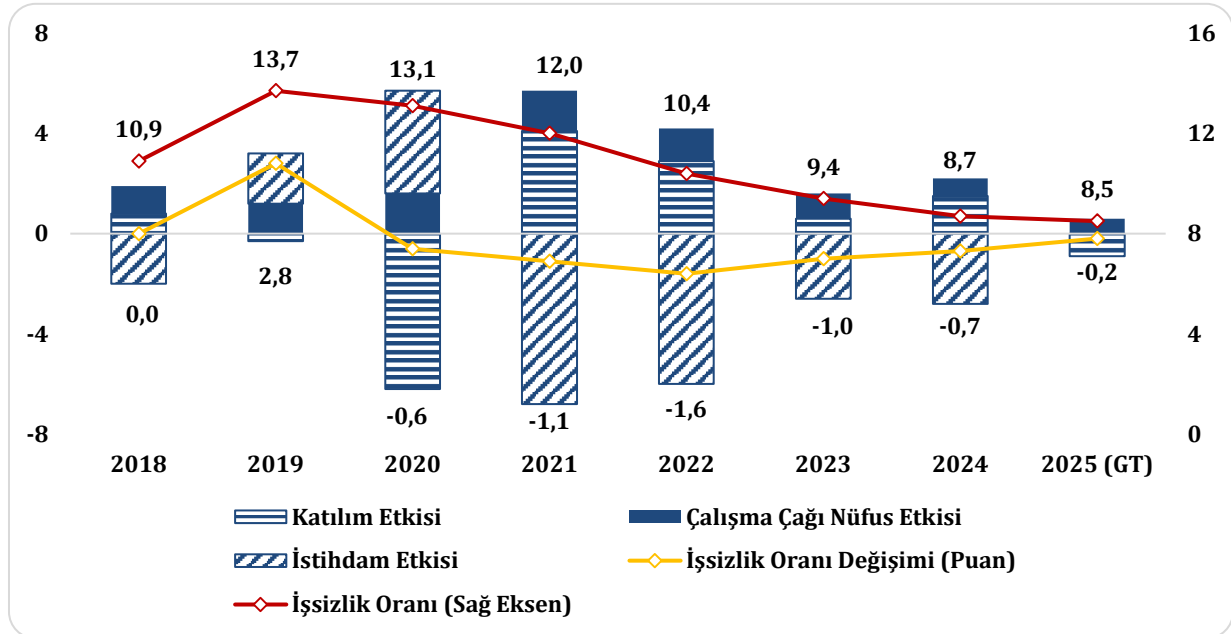
Üretim faktörlerinin büyümeye katkısı incelendiğinde, 2024 yılında yüzde 3,3 oranında gerçekleşen büyümeye en büyük katkının sermaye stoku ve istihdamdan sağlandığı görülmektedir. 2025 yılında ise büyümenin temel belirleyicilerinin toplam faktör verimliliği ve sermaye stoku artışı olması beklenmektedir. 2025 yılında gerçekleşecek yüzde 3,3 büyümeye sermaye stoku ve toplam faktör verimliliğinin sırasıyla 1,3 puan ve 2,0 puan katkı vermesi beklenmektedir.

2. İstihdam

Parasal koşullardaki sıkılaştırmanın olumsuz etkilerine rağmen istihdam, 2024 yılında güçlü seyrini sürdürmüş, yıllık istihdam artışı 988 bin olurken istihdam oranı 1,2 puan artmıştır. İlgili dönemde tüm sektörlerde istihdam artarken, tarımda 132 bin, sanayide 35 bin, hizmetlerde 656 bin ve inşaatda 165 bin kişilik ilave istihdam sağlanmıştır. Yüzde 49,1'ini kadınların oluşturduğu işgücündeki 837 bin kişilik artış, işgücüne katılım oranını yüzde 54,2 seviyesine taşımıştır. Bu doğrultuda işgücüne katılım ve istihdam oranları, serinin güncellendiği 2005 yılından bu yana en yüksek seviyelerine ulaşmıştır. İşsizlik oranı ise bir önceki yıla göre 0,7 puan azalarak yüzde 8,7 seviyesine gerilemiş, böylece yüzde 9,3 olarak öngörülen OVP (2025-2027) tahmininin altında gerçekleşmiştir.

Enflasyonla mücadele sürecinde 2025 yılının ilk yarısında mevsimsel etkilerinden arındırılmış istihdam 261 bin kişi azalırken işgücüne katılım oranı 0,6 puan azalarak yüzde 53,5 olmuştur. Aynı dönemde, işsizlik oranı 2024 yılı dördüncü çeyreğine göre değişmeyerek yüzde 8,6 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2025 yılı genelinde, istihdam ve işgücüne katılım oranında düşüş beklenmekle birlikte işsizlik oranının yüzde 8,5 seviyesine gerileyeceği tahmin edilmektedir.

Grafik 5: İşsizlik Oranındaki Değişime Katkıları (Yüzde Puan)

Kaynak: TÜİK, SBB hesaplamaları, GT: Gerçekleşme Tahmini

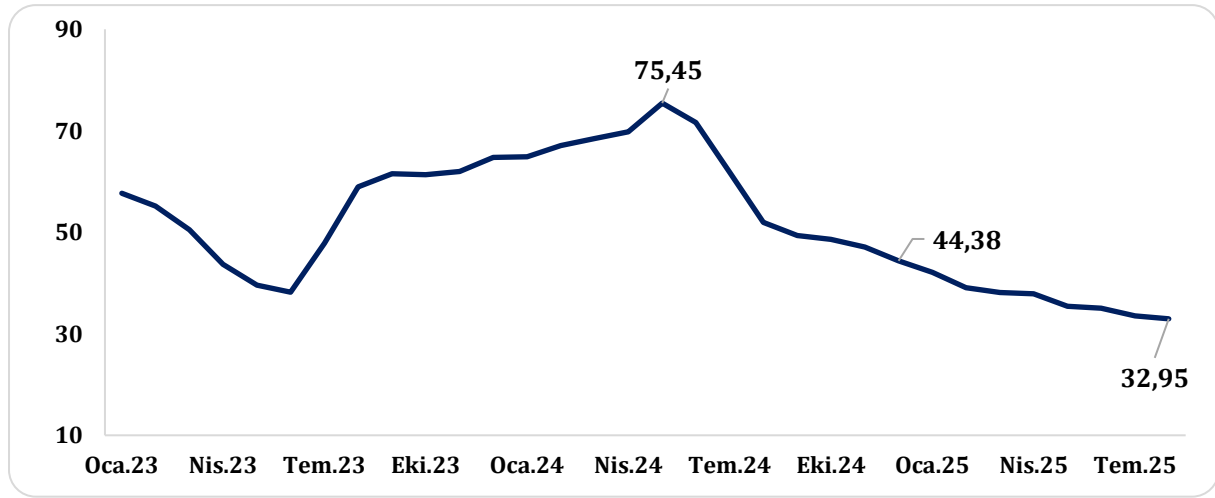
3. Fiyat İstikrarı

2024 yılı başlarında tüketici fiyat artışlarında maliyet yönlü gelişmelerin yanı sıra ücret ayarlamaları ile geçmiş enflasyona endeksleme eğilimi belirleyici olmuştur. Bu dönemde enerji fiyatlarındaki 25 m³'e kadar bedelsiz doğal gaz kullanımına yönelik düzenlemenin sona ermesiyle oluşan baz etkisi kaynaklı yükseliş ve başta kira olmak üzere hizmet enflasyonundaki atalet, manşet enflasyon üzerindeki baskıları artırmıştır. Haziran ayından itibaren dezenflasyon süreci başlamış, üçüncü çeyrekte enflasyon görünümünde belirgin bir iyileşme kaydedilmiştir. Bu dönemde Türk lirasındaki görece istikrarlı seyir, emtia fiyatlarındaki ılımlı görünüm ve talep koşullarındaki zayıflama enflasyondaki düşüşe katkı sağlamıştır. Yılın son çeyreğinde dezenflasyon süreci ivme kazanırken, geçici arz koşullarına bağlı olarak gıda fiyatlarındaki oynaklık manşet enflasyondaki iyileşmeyi sınırlamıştır. Aralık ayında belirgin yavaşlamayla birlikte yıl sonunda TÜFE yıllık artış oranı yüzde 44,4 olarak gerçekleşerek Mayıs ayından itibaren 31,1 puanlık düşüş kaydetmiştir.

2025 yılı Ocak-Ağustos döneminde TÜFE birikimli artışı yüzde 21,5 olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde, hizmet grubu fiyat gelişmeleri temel belirleyici olmuştur. Diğer taraftan, gıda fiyatlarında enflasyonist baskıların azaldığı gözlenmiş olmakla beraber, olumsuz iklim koşullarına bağlı arz yönlü gelişmeler bu görünümü bir miktar sınırlamıştır. Döviz kurunda sağlanan istikrar ise temel mal fiyatlarındaki artışı sınırlayarak tüketici enflasyonunun seyrinde etkili olmuştur.

Dezenflasyon süreci, sürdürülen sıkı para politikası duruşu, Türk lirasındaki görece istikrarlı seyir ve ekonomi politikaları arasındaki eşgüdümün güçlenmesiyle kesintisiz olarak devam etmiş, Ağustos 2025 itibarıyla TÜFE yıllık artış oranı yüzde 32,95 seviyesine gerilemiştir. Alt gruplar itibarıyla değerlendirildiğinde, yıllık enflasyondaki yavaşlamaya en yüksek katkı gıda ve hizmet gruplarından gelirken, temel mallar grubu bu kalemleri izlemiştir.

Grafik 6: TÜFE Yıllık Artışı (Yüzde)

Kaynak: TÜİK

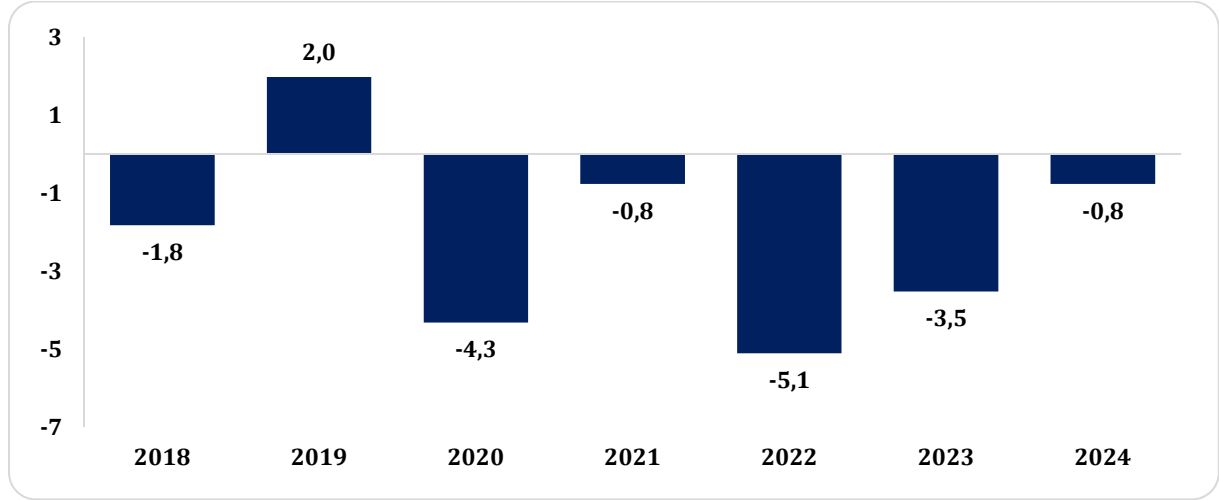
Para politikasında sürdürülen kararlı duruş, maliye politikasının güçlü desteği ve arz yönlü politikaların etkisiyle, yurt içi talebin dengelenmesi, döviz kurundaki istikrarlı görünüm ve enflasyon beklentilerindeki iyileşmenin devam etmesi sonucunda, aylık enflasyonun ana eğilimindeki düşüşün yılın geri kalanında da sürmesi beklenmektedir. Bu çerçevede, TÜFE yıllık artış oranının yıl sonunda yüzde 28,5 seviyesine gerileyeceği öngörülmektedir.

4. Ödemeler Dengesi

2024 yılında küresel ticarete gözlenen toparlanma süreci, hizmet ticaretindeki güçlü artışla desteklenirken, mal ticaretinde daha sınırlı bir büyüme gerçekleşmiştir. Başta Avrupa olmak üzere ana ihracat pazarlarımızda ekonomik faaliyetin kademeli olarak canlanması ve dış talepteki artış, ihracatımıza olumlu yansımıştır. Türkiye, bu dönemde uyguladığı ihracat odaklı politikalar, pazar çeşitlendirme stratejileri ve rekabet gücünü artırmaya yönelik yapısal adımlar sayesinde küresel ticaretteki ivmeden fayda sağlamış, bu doğrultuda ihracatını artırarak dünya mal ihracatındaki payını yüzde 1,07 seviyesinde sürdürmüştür. Bu dönemde mal ihracatımız bir önceki yıla göre yüzde 2,4 oranında artarak OVP (2025-2027) hedefinin sınırlı düzeyde altında 261,8 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

2024 yılında toplam mal ithalatı, enerji ve altın ithalatındaki aşağı yönlü görünümün de etkisiyle bir önceki yıla göre yüzde 5 oranında düşüş kaydetmiştir. Bu kapsamda, 2024 yılında ithalat, OVP (2025-2027) tahminlerine yakın seyrederek 344 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Seyahat gelirleri ise 2024 yılında yükseliş eğilimini sürdürerek bir önceki yıla göre yüzde 12,5 oranında artışla 56,3 milyar dolar seviyesine yükselmiştir.

Grafik 7: Cari İşlemler Dengesi/GSYH (Yüzde)

Kaynak: TCMB, TÜİK

Bu gelişmelerin sonucunda, 2024 yılında 10,2 milyar dolar seviyesinde kaydedilen cari işlemler açığı, GSYH'ya oranla yüzde 0,8 ile OVP (2025-2027) tahmininin altında kalmıştır.

2024 yılında, bir önceki yıla benzer şekilde doğrudan yatırımlar, portföy yatırımları ve diğer yatırımlar kalemlerinde net sermaye girişleri gerçekleşmiştir. Buna karşılık, net hata ve noksan kalemi kaynaklı sermaye hareketlerinde ise 2024 yılında bir önceki yıla göre net çıkış yönünde artış kaydedilmiştir.

2025 yılının ilk yedi ayında ihracat, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 5,1 oranında artarak 156,3 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. Bu artışta, küresel ticaretteki yavaşlamaya rağmen ihracat miktar endeksindeki yükselişin yanı sıra ihracat birim değerindeki artış da belirleyici olmuştur. 2025 yılı ihracatının yüzde 4,6 oranında artarak 273,8 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmesi tahmin edilmektedir.

2025 yılının ilk yedi ayında ithalat bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 6,9 oranında artarak 212,2 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiş olup 2025 yıl genelinde ithalatın yüzde 6,7 oranında artarak 367 milyar dolar seviyesinde kaydedileceği tahmin edilmektedir.

Seyahat gelirleri ise 2025 yılının ilk 6 ayında yüzde 7,9 oranında artarak 23,8 milyar dolar seviyesine yükselmiş olup yıllıklandırılmış olarak 2024 yılının Haziran ayına göre yüzde 10,5 oranında artışla 58,1 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. Yılın kalan aylarında seyahat gelirlerinin ılımlı oranda yükselerek OVP (2025-2027) hedefinin üzerine çıkması ve 2025 yılında 60 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmesi beklenmektedir.

Söz konusu gelişmeler ışığında, cari işlemler açığının 2025 yılında OVP (2025-2027) tahminlerine göre daha düşük seviyede, 22,6 milyar dolar olarak kaydedilmesi öngörülmektedir. 2025 yılı cari işlemler açığının GSYH'ya oranının yüzde 1,4 seviyesinde gerçekleşmesi, enerji hariç cari işlemler dengesinin ise GSYH'ya oranla yüzde 1,7 fazla vermesi öngörülmektedir.

5. Finansal İstikrar

Sıkı para politikasıyla beraber parasal aktarım mekanizmasını güçlendirmek ve TL'ye geçişi teşvik etmek amacıyla atılan makroihtiyati politika adımları dezenflasyon sürecini desteklemiştir. Bu çerçevede, kredi büyümesi sınırlandırılarak enflasyonla uyumlu seviyelerde seyretmesi sağlanmış ve TL finansal varlık ağırlığı artmaya devam etmiştir. Firmaların yabancı para (YP) kredi riskini azaltmak amacıyla YP kredi büyüme hızına ilişkin sınır tedrici olarak düşürülerek Mart 2025'te aylık yüzde 0,5 seviyesine getirilmiştir. Ayrıca YP kredi büyüme sınırından istisna tutulan kredilerin kapsamı da daraltılmıştır. Söz konusu önlemler neticesinde kur etkisinden arındırılmış ve yıllıklandırılmış YP ticari kredi artışı Ağustos ayı itibarıyla yüzde 18,4 seviyesine gerilemiştir. Ocak ayında TL kredi büyümesine getirilen sınırların farklılaştırılmasıyla TL/YP kredi değişimleri arasındaki fark TL krediler lehine açılmaya başlamıştır. Ağustos ayı itibarıyla TL ticari kredi artışı yüzde 32,9 seviyesinde seyretmiştir. Tüketici kredilerinde, makroihtiyati tedbirlerin yanı sıra sıkı finansal koşulların etkisiyle yıl başından itibaren dengelenme süreci gözlenmiştir.

Bankacılık sektörünün takibe dönüşüm oranı, iktisadi faaliyetteki dengelenmeye de bağlı olarak Temmuz 2025 tarihi itibarıyla geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 1,7'den yüzde 2,2'ye yükselmiştir. Bu artışta, tüketici kredileri ve kredi kartlarının alacak bakiyesindeki yükseliş etkili olurken alt kırılıma bakıldığında en fazla artışın ihtiyaç kredileri ile bireysel kredi kartı alacak bakiyelerinde gerçekleştiği görülmüştür. Son dönemde yaşanan bu artışa bağlı olarak BDDK, 2024 Eylül ve 2025 Temmuz aylarında, dönem borcu kısmen ya da tamamen ödenmemiş ihtiyaç kredileri ile bireysel kredi kartlarına yeniden yapılandırma imkânı getirmiştir. Yapılandırma düzenlemesinin ilerleyen süreçte, tahsili geciken ihtiyaç kredileri ve bireysel kredi kartlarının banka bilançolarının aktif kalitesine yönelik oluşturacağı riski azaltması beklenmektedir. Buna ilaveten ayrılan yüksek karşılık oranları ve bankaların güçlü sermaye yapısı finansal piyasalar açısından riskleri sınırlandırmaktadır.

BDDK'nın, Sermaye Yeterliliği Rasyosu (SYR) hesaplamasında kullanılan döviz alış kurlarını artırıcı yönde kararı 2025 yılı Ocak ayı itibarıyla uygulanmaya başlanmış, karar sektörün SYR'sinde bir miktar gerilemeye neden olmuştur. Diğer taraftan, uzun süredir nakdi ticari kredilere uygulanmakta olan yüksek risk ağırlıklarına son verilmiş, kararın sektör SYR'si üzerinde artırıcı yönde etkisi olmuştur. Aralık 2024 itibarıyla söz konusu düzenlemelerin öncesinde yüzde 19,7 seviyesinde bulunan sektör SYR'si, Temmuz 2025 tarihi itibarıyla yüzde 18,2 seviyesinde kaydedilmiştir. Söz konusu rasyo, Basel kriterlerine göre belirlenen yüzde 8'lik yasal alt sınırın ve BDDK'nın yüzde 12 olarak belirlediği hedef oranının üzerinde seyretmeye devam etmektedir.

KKM uygulamasından çıkış stratejisi kapsamında, daha önce sağlanan desteklerin tedricen azaltılmasıyla birlikte KKM bakiyesi hızla düşüş eğilimine girmiştir. Ağustos 2025 tarihi itibarıyla toplam KKM bakiyesi geçen yılın aynı dönemine kıyasla 47 milyar dolardan 9,7 milyar dolara gerilemiştir. TL dönüşümlü KKM bakiyesi Aralık 2024 tarihinde sıfırlanmış olup kalan bakiye yalnızca döviz dönüşümlü hesaplardan oluşmaktadır. TL mevduat tercihlerindeki artışla birlikte KKM'den YP mevduata geçişler sınırlı kalmış, TL cinsi mevduatın payı (KKM dâhil) yüzde 62,3'e yükselerek dolarizasyon eğiliminde azalış gözlenmiştir. 23 Ağustos 2025'te KKM hesaplarının açma ve yenileme işlemleri sonlandırılmıştır.

Bankacılık sektörünün likidite göstergeleri, yabancı para pozisyonu ve kaldıraç oranı da sürdürülebilir seviyelerde seyretmekte olup Basel standartlarına uyumlu likidite karşılama oranı yükümlülüğü tüm bankalar tarafından yerine getirilmektedir. Ayrıca bankacılık sisteminin likidite dayanıklılığını artırmada önemli bir adım olan net istikrarlı fonlama oranı uygulaması, sektördeki likidite riskine karşı ilave güvence sağlamıştır.

Finansal istikrarın güçlenmesiyle Şubat 2025 itibarıyla 244 baz puana kadar düşen Türkiye'nin kredi risk primi (CDS), küresel ticarete artan gerilimlerin ve yurt içi gelişmelerin etkisiyle Nisan ayında 378 puan seviyelerinde seyretmiş, devam eden dönemde kaydedilen olumlu gelişmelerle 270 baz puan seviyesinin altına gerilemiştir.

Pay senedi piyasalarında, yılın ilk sekiz ayında yabancı yatırımcı ilgisi geçen yılın aynı dönemine göre toparlanma kaydetmiş ve toplam 1.950 milyon dolar düzeyinde yabancı yatırım girişi olmuştur. Söz konusu dönemde yerli yatırımcı ilgisi ılımlı düzeylerde gerçekleşerek 2025 yılı Ağustos ayı itibarıyla yerli yatırımcı sayısı 6 milyonun üzerinde kaydedilmiştir. BİST 100 Endeksinde ise yılın ilk çeyreğinde 11 bin seviyesine yaklaşılrken ilerleyen dönemlerde küresel piyasalarda yaşanan belirsizliklerin risk iştahını düşürmesine paralel olarak aşağı yönlü hareketler görülmüştür. Buna karşın enflasyonun ve faiz oranlarının gerileyeceği beklentisiyle Endekste tekrar 11 bin puan seviyelerinde yukarı yönlü seyir sürmektedir. Pay senedi piyasalarının arz tarafında ise firmaların özkaynak finansmanını yılın ilk iki ayında gerçekleştirdikleri gözlenmiştir. 2025 yılının ilk altı ayı itibarıyla yapılan 12 adet halka arzın toplam büyüklüğü 28,5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Uluslararası karşılaştırmalarda, Türkiye'nin borçluluk göstergeleri düşük seviyelerde seyretmeye devam etmektedir. Uluslararası Ödemeler Bankası (BIS) verilerine göre, 2024 yılında kamu borcunun milli gelire oranı bir önceki yıla kıyasla 4,8 puan gerileyerek yüzde 24,8 olmuştur. Bu seviye, gelişmekte olan ülkelerin yüzde 70,5'lik ve gelişmiş ülkelerin yüzde 104,7'lik ortalamalarının oldukça altındadır. Benzer şekilde hanehalkı borçluluğu da uluslararası ortalamaların belirgin biçimde altında seyretmektedir. 2024 yılında Türkiye'de hanehalkı borcunun GSYH'ya oranı bir önceki yıla göre 1,2 puan düşerek yüzde 9,7'ye gerilemiştir. Aynı dönemde gelişmekte olan ülkelerin ortalaması yüzde 46,6, gelişmiş ülkelerin ortalaması ise yüzde 67,0 olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye'de reel sektör borcunun GSYH'ya oranı da gelişmekte olan ülke ortalamalarının belirgin şekilde altında seyretmiştir. Nitekim 2024 yılı sonunda söz konusu oran, 2023 yılına göre 8,5 puan azalarak yüzde 38,5'e gerilemiştir. Aynı dönemde Çin hariç gelişmekte olan ülkelerde reel sektör borcunun GSYH'ya oranı yüzde 56,5 olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca reel sektör firmalarının net döviz pozisyon açığı Haziran 2025 itibarıyla 2024 yıl sonuna göre 38 milyar dolar artış göstermiştir. Bu artışta firmaların yurt içi ve yurt dışı döviz kredilerindeki yükseliş etkili olmuştur. Kısa vadeli döviz pozisyonu fazlası ise aynı dönemde gerileyerek 4,5 milyar dolar olarak kaydedilmiştir.

6. Kamu Maliyesi

2024 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununda bütçe açığının GSYH'ya oranının yüzde 6,4 olacağı öngörülmüştür. Bununla birlikte, deprem harcamalarının öngörülenin altında kalması ve uygulamaya konulan tasarruf tedbirlerinin etkisiyle merkezi yönetim bütçe harcamalarında azalış yaşanmıştır. Ayrıca, gelir tahsilatında etkinliği artırmaya yönelik politikalar neticesinde merkezi yönetim bütçe gelirleri tahminlerin üzerinde gerçekleşmiştir. Söz konusu gelişmelerin etkisiyle bütçe açığı öngörülenin altında kalarak yıl sonunda GSYH'ya oranla yüzde 4,7 seviyesinde gerçekleşmiştir. GSYH'ya oranla yüzde 1,7 olarak gerçekleşen deprem harcamaları hariç tutulduğunda ise bütçe açığının milli gelire oranı yüzde 3 olmuştur.

2024 yılında genel devlet toplam gelirleri GSYH'ya oran olarak bir önceki yıla göre 1,4 puan, genel devlet toplam harcamaları ise 1 puan artmıştır. 2024 yılında 2023 yılına göre, genel devlet cari giderlerinde 1,5 puan artış yaşanırken, transfer harcamalarında 0,4 puan, yatırım harcamalarında ise 0,1 puan azalış gerçekleşmiştir. Bu çerçevede, GSYH'ya oran olarak genel devlet açığı 0,4 puan azalarak yüzde 4,6 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2024 yılında kamu kesimi borçlanma gereğinin GSYH'ya oranı bir önceki yıla göre 0,3 puan artarak yüzde 5,8 düzeyinde gerçekleşmiştir. Aynı dönemde, AB tanımlı genel yönetim borç stokunun GSYH'ya oranı ise 4,6 puan azalış göstererek yüzde 24 düzeyinde gerçekleşmiştir.

OVP (2025-2027)'de, 2025 yılı merkezi yönetim bütçe açığının GSYH'ya oranla yüzde 3,1 olacağı öngörülmüştür. Bununla birlikte, iç ve dış gelişmelerle makroekonomik büyüklüklere bağlı olarak gelir performansının hedefin bir miktar altında kalmasının etkisiyle 2025 yılında merkezi yönetim bütçe açığının GSYH'ya oranının yüzde 3,6 düzeyinde gerçekleşmesi beklenmektedir. Depremlerde hasar gören bölgelerin yeniden imarı amacıyla 2025 yılında 489 milyar TL harcama yapılacağı öngörülmektedir. Bu doğrultuda, 2025 yıl sonunda deprem harcamaları hariç bütçe açığının GSYH'ya oranla yüzde 2,8 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

2025 yılında, bir önceki yıla göre, genel devlet toplam gelirlerinin GSYH'ya oranının 0,4 puan artması, genel devlet toplam harcamalarının ise 1,1 puan azalması beklenmektedir. Aynı dönemde, genel devlet yatırım harcamalarının 0,2 puan, transfer harcamalarının 0,9 puan azalması öngörülmektedir. Bu çerçevede, GSYH'ya oran olarak genel devlet açığının bir önceki yıla göre 1,5 puan azalarak yüzde 3,1, genel devlet faiz dışı fazlasının ise yüzde 0,3 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

2025 yılında kamu kesimi genel dengesinin GSYH'nın yüzde 3,5'i oranında açık vermesi, AB tanımlı genel yönetim borç stokunun GSYH'ya oranının ise yüzde 24,6 olması beklenmektedir.

II. MAKROEKONOMİK POLİTİKA ÇERÇEVESİ VE TEMEL AMAÇLAR

Program döneminde, On İkinci Kalkınma Planı (2024-2028) hedefleri doğrultusunda, ekonomik dayanıklılığı koruyarak dengeli, sürdürülebilir ve kapsayıcı büyümeye, kalıcı refah artışına ve adil gelir dağılımına katkı sunacak şekilde fiyat istikrarının sağlanması, finansal istikrarın korunması ve ekonominin üretkenliğinin artırılması yoluyla rekabetçi konumunun güçlendirilmesi temel amaçtır.

Enflasyonla mücadele kapsamında elde edilen kazanımların devamıyla beraber talep koşullarının enflasyonla uyumlu bir patikada seyretmesi sağlanırken arz yönlü büyüme dinamiklerini güçlendirecek politikalara hız verilecektir.

Kalkınmışlık düzeyinin ve uzun vadeli büyüme potansiyelinin yükseltilmesi amacıyla özellikle teknolojik gelişme yoluyla toplam faktör verimliliğini artıracak politikalar, beşeri sermayenin niteliğini yükseltecek beceri dönüşüm programları ile üretken yatırımların desteklenmesini ve sermaye birikiminin hızlandırılmasını sağlayacak yapısal adımlar bütüncül bir çerçevede uygulanacaktır.

Program döneminde enflasyonla mücadele kapsamında para, maliye ve gelirler politikalarının eşgüdüm içerisinde ve hedef odaklı bir şekilde uygulanması kararlılıkla sürdürülecektir. Dezenflasyon sürecinin devamını sağlamaya yönelik talep koşullarını dengeleyici sıkı politika duruşu sürdürülecek, eşzamanlı olarak olası arz kısıtlarına karşı orta ve uzun vadeli yapısal dönüşüm adımlarına devam edilecektir. Kamu maliyesinde mali disiplin ilkesinden taviz verilmeyecek, gelirler politikası ise fiyat istikrarı ve beklenti yönetimi dikkate alınarak gelir dağılımına duyarlılık gözetilecek şekilde uygulanmaya devam edilecektir.

Küresel ticarete artan belirsizlikler, korumacılık eğilimleri ve tedarik zincirlerinde yaşanan dönüşüm dikkate alınarak Türkiye'nin değer zincirlerindeki konumunu güçlendirmek ve küresel ihracat pazarından daha fazla pay almasını sağlamak üzere teknoloji yoğun ve katma değeri yüksek üretimi ve ihracatı artırmaya yönelik politikalara odaklanılacaktır. Ar-Ge ve yenilik ekosisteminin teşvikiyle yerli üretim kapasitesi güçlendirilirken ihracatın ürün ve pazar çeşitliliği artırılabilecektir. Böylece cari işlemler dengesinde kalıcı ve sürdürülebilir iyileşme sağlanacaktır. Cari işlemler açığının finansmanında ise doğrudan yabancı yatırımların ülkeye çekilmesi ve ihracat finansman araçlarının etkinleştirilmesiyle üretim odaklı kaynakların ön plana çıkarılması ve sürdürülebilir bir finansman yapısının oluşturulması hedeflenmektedir. Yatırımcı güvenini artıracak ve iş yapma ortamını güçlendirecek düzenlemeler Program döneminde hayata geçirilerek ekonomi genelinde topyekûn bir iyileşme sağlanması öngörülmektedir.

Uygulanan politikaların sağladığı kazanımlar doğrultusunda, Program döneminde ülkemizin yüksek gelir grubu ülkeler¹ arasında yer alması öngörülmektedir. Bu gruptaki konumun sürdürülebilir kılınması ve küresel ölçekte rekabet gücünün artırılması için büyümenin niteliğinin artırılması kritik önem arz etmektedir. Bu doğrultuda sürdürülebilir kalkınma ilkeleri gözetilerek verimlilik artışını destekleyen yapısal dönüşümlerin hayata geçirilmesi, yenilikçi ve teknoloji odaklı üretim yapısının güçlendirilmesi, beşerî sermayenin niteliğinin yükseltilmesi, kurumsal kapasitenin geliştirilmesi temel öncelikler arasında yer almaktadır.

¹Gelir grubu sınıflandırmasında Dünya Bankası tarafından Atlas Yöntemi kullanılarak yapılan hesaplamalar esas alınmaktadır.

Önümüzdeki dönemde makroekonomik politika çerçevesini destekleyecek temel politika alanları aşağıdaki başlıkları içermektedir.

- Makroekonomik ve finansal istikrarın kalıcı hale getirilmesi
- Araştırma geliştirme ve yenilik kapasitesinin artırılması
- Yeşil ve dijital dönüşüm odaklı teknolojik gelişimin desteklenmesi
- Beşeri sermayenin değişen demografik yapıyı dikkate alarak nitelik ve beceri düzeyinin güçlendirilmesi ve işgücü verimliliğinin artırılması
- İşgücü piyasasının etkinliğinin, işgücüne katılımın ve istihdam kapasitesinin yükseltilmesi
- Yatırım ve iş yapma ortamının iyileştirilmesi ve öngörülebilirliğin güçlendirilmesi
- Kamu mali çerçevesinin güçlendirilmesi ve kayıt dışı ekonominin azaltılması

III. MAKROEKONOMİK HEDEFLER VE POLİTİKALAR²

1. Büyüme

Program döneminde büyüme, dezenflasyon süreciyle uyum gözetilerek potansiyel seviyesinin üzerine çıkmayacak bir yaklaşımla sürdürülecektir. Uygulanacak politikalar üretim kapasitesinin artırılmasını destekleyerek potansiyel büyümeyi artıracaktır. Bu kapsamda, üretim faktörlerinin etkin kullanımını sağlayacak yapısal dönüşümler aracılığıyla beşeri sermayenin niteliğinin artırılması, sermaye birikiminin üretken alanlara yönlendirilmesi ve toplam faktör verimliliğinde kalıcı kazanımların sağlanması öngörülmektedir.

Sürdürülebilir büyümenin ve kalıcı refah artışının temel kaynağı olan toplam faktör verimliliğinin Program döneminde büyümeye katkı sunması beklenmektedir. Bu dönemde enflasyondaki düşüş sürecine ek olarak hayata geçirilecek yapısal dönüşüm adımlarının etkisiyle tarım, sanayi ve hizmet sektörlerinde gerçekleşecek verimlilik artışlarının üretim maliyetlerini azaltarak, kaynak tahsisinde etkinliği artırarak ve arz kapasitesini yükselterek büyümenin sürdürülebilirliğini desteklemesi öngörülmektedir.

Arz yönlü büyümeyi desteklemek üzere yüksek katma değer oluşturma kapasitesi, yoğun teknoloji kullanımı, geniş istihdam olanakları ve ihracat potansiyeliyle ekonomik büyümenin itici gücünü oluşturan sanayi sektöründe yapısal dönüşümün sağlanmasına yönelik politikalar önceliklendirilecektir. Bu doğrultuda, Ar-Ge ve yenilik ekosisteminin geliştirilmesinin yanı sıra kaynak verimliliğini artıran ve çevresel sürdürülebilirliği gözeterek yeşil ve dijital dönüşüm politikaları ile üretim süreçlerinde verimliliği ve rekabetçiliği artırmayı amaçlayan uygulamalar bütüncül bir yaklaşımla desteklenecektir.

İş ve yatırım ortamının iyileştirilmesi odaklı politikalara hız verilirken kamu altyapı yatırımlarının özel sektör yatırımlarını tamamlayıcı nitelikte etkinleştirilmesi sağlanacaktır. Üretim bölgeleriyle limanları demiryoluyla bağlayarak iç ve dış pazara erişimlerini güçlendirecek iltisak hattı yatırımlarının tamamlanmasıyla tarım ve sanayi üretiminin ticaret sektörleriyle daha hızlı ve maliyet etkin bir biçimde buluşması sağlanacaktır.

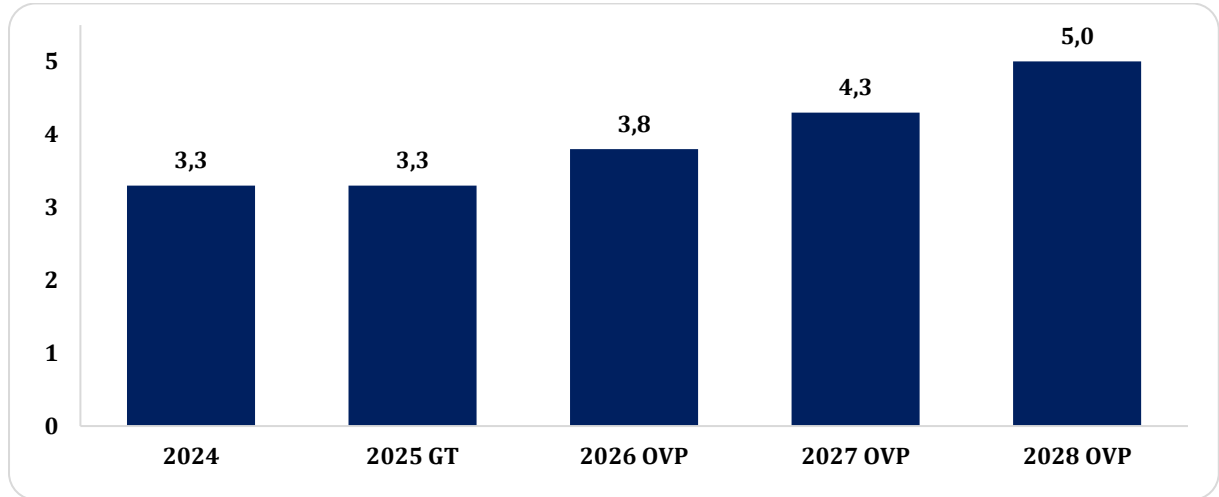
Program döneminde üretim faktörlerinin tamamlayıcısı olarak beşeri sermayenin kalitesi artırılacaktır. Bu dönemde, işgücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda beceri uyumu güçlendirilerek kadınlar ve gençler başta olmak üzere istihdamın desteklenmesi ve işgücü verimliliğinin yükseltilmesine yönelik aktif işgücü politikaları sürdürülecektir. Ayrıca, mesleki ve teknik eğitim başta olmak üzere tüm örgün ve yaygın eğitim programlarını, beşeri sermayeyi geleceğin işlerine yönlendirecek şekilde düzenleyecek politikalar hayata geçirilecektir.

Topyekûn verimlilik artışlarının sağlanmasında tarım sektörünün katkısı artırılacak, bu doğrultuda tarımsal mekanizasyon ile kısıtlı su kaynaklarını verimli kullanan yöntemlerin yaygınlaştırılması, dijital tarım uygulamalarının teşviki ve tarımsal Ar-Ge faaliyetlerinin güçlendirilmesi yoluyla hem birim alan başına üretkenliğin artırılması hem de sürdürülebilir üretim yapısının tesisi hedeflenmektedir. Aynı zamanda, tedarik zincirlerinin dirençli hale getirilmesi ve gıda israfının azaltılması da tarımsal verimlilik artışını destekleyecek tamamlayıcı alanlar olarak değerlendirilecektir.

Verimlilik artışını odağına alan bütüncül bir yaklaşımla ekonominin tüm potansiyeli değerlendirilerek Türkiye'nin uzun vadeli sürdürülebilir büyüme hedeflerine yakınsanması sağlanacaktır. Yapısal reformlar çerçevesinde öngörülen kazanımlarla potansiyel büyüme oranının Program döneminde yaklaşık 0,5 puan artacağı tahmin edilmektedir.

² Makroekonomi ve kamu maliyesine ilişkin temel gösterge ve hedefler Ek 1'de yer almaktadır.

Grafik 8: Büyüme (Yüzde)

GT: Gerçekleşme Tahmini

Sanayide yüksek katma değer ve teknoloji odaklı dönüşüm

Sektörel önceliklendirmeyi esas alan hedefli sanayi politikaları hayata geçirilerek yüksek katma değerli üretim ve teknoloji odaklı dönüşüm temelinde dış pazarlarda rekabet gücü artırılacaktır.

- Ülke ölçeğinde sanayi büyüme havzaları belirlenerek altyapısı hazır planlı sanayi alanları genişletilecektir.
- Teknoloji Hamlesi Programı kapsamında kritik ürün ve teknolojilerin yerli imkânlarla geliştirilmesi ve üretilmesi için yeni program çağrılarına çıkılacaktır.
- Stratejik Hamle Programı kapsamında arz güvenliğini sağlayacak, dışa bağımlılığı azaltacak, Ar-Ge içeriği yüksek ve ikiz dönüşüm hedefleriyle uyumlu yatırımlar desteklenecektir.
- HIT-30 Yüksek Teknoloji Yatırım Programı kapsamında öncelikli teknoloji alanlarına yönelik büyük ölçekli yatırımlar, proje bazlı özelleştirilmiş mekanizmalar yoluyla desteklenecektir.
- Yerel Kalkınma Hamlesi Programı kapsamında, teknolojik dönüşüm, ihracat ve istihdam odaklı bölgesel düzeyde belirlenen yatırım ihtiyaçlarına ilişkin özel sektör yatırımları desteklenecektir.
- Belirli bir rekabet edebilirlik ve sürdürülebilirlik potansiyeli taşıyan, ulusal düzeyde önemi haiz kümelenme teşebbüsleri desteklenmeye devam edilecektir.
- Yarı iletkenler endüstrisinde Ar-Ge, tasarım, üretim ve ticarileştirme kabiliyetleri geliştirilecektir.
- Uzay, havacılık ve savunma sanayii gibi stratejik sektörlerde ihtiyaç duyulan kritik malzeme ve bileşenlere yönelik yerli üretimi destekleyici çalışmalar gerçekleştirilecektir.
- Savunma sanayii teknolojilerinin sivil alandaki uygulamalar ile etkileşiminin artırılması ve teknoloji yoğun sivil alımlarda yerli ve milli savunma sanayiinin yeteneklerinden istifade edilmesi teşvik edilecek, yerlilik oranının yükseltilmesi ve katma değerli ihracatın desteklenmesi sağlanacaktır.
- Devlet yardımları etki değerlendirmelere dayalı olarak sade ve etkin bir yapıda yürütülmeye devam edilecektir.
- Yatırım teşvik sistemi seçici, süreli, proje odaklı ve bölgesel gelişmişlik düzeyini gözetten bir çerçevede uygulanacaktır.

- Yatırım Taahhütlü Avans Kredisi (YTAK) programı üretken sektörlerde ihracatı destekleyici ve yüksek katma değerli ürün gruplarına yönelik mevcut yatırım teşvik sistemiyle bütünleşik bir biçimde seçici ve odaklı olarak daha etkin uygulanacaktır.
- Hazine destekli kefalet sistemi kapsamında, ihracat ve yatırım gibi stratejik alanlar önceliklendirilecektir.
- Yöresel ve geleneksel ürünlerin ticarileştirilmesine ve katma değerinin artırılmasına yönelik markalaşma, tasarım, ambalaj ve sertifikasyon süreçleri teşvik edilecek, ulusal ve uluslararası pazarlara erişimi kolaylaştıracak dijitalleşme ve e-ticaret altyapıları güçlendirilecektir.

Ar-Ge ve yenilik ekosisteminin geliştirilmesi

Teknolojide dışa bağımlılığı azaltacak ve uluslararası rekabetçiliği artıracak şekilde Ar-Ge temelli yatırımlar ve yenilikçi girişimcilik faaliyetleri desteklenecek, yenilik ekosisteminin bütüncül bir şekilde güçlendirilmesi sağlanacaktır.

- Ar-Ge merkezleri ile tasarım merkezleri ve Teknoloji Geliştirme Bölgeleri desteklenerek girişim ofisleri modeli ile kuluçka merkezleri yaygınlaştırılacak, daha fazla girişimci ekosisteme dâhil edilecektir.
- Büyük ölçekli özel sektör Ar-Ge merkezleri ve teknopark firmalarının yeni teknoloji alanlarına odaklanmalarını ve öncü çıktılar üreterek rekabetçiliklerini güçlendirmelerini sağlayacak uzmanlaşma modeli yaygınlaştırılacaktır.
- Üniversite-sanayi işbirliği modeli kapsamında teknoloji platformları, ürünleştirme odaklı platformlar ve öncül Ar-Ge laboratuvarları etkin bir şekilde desteklenecektir.
- Yapay zekâ, siber güvenlik, otonom sistemler, kuantum teknolojileri, hipersonik sistemler, yeni nesil malzeme teknolojileri ve uzay teknolojileri gibi kritik alanlarda Ar-Ge faaliyetleri desteklenecek ve bu alanlarda çalışan araştırma kurumları, üniversiteler ve özel sektör şirketleri arasındaki işbirliği teşvik edilecektir.
- Yüksek teknoloji imalat sanayii sektörleri ile bilişim sektörlerinde büyüme potansiyeline sahip KOBİ'ler ve Turcorn olma potansiyeline sahip girişimler, kapasite gelişimi ve küresel rekabetçilik hedefiyle daha odaklı bir şekilde desteklenecektir.
- Nükleer teknoloji alanında yerli ve yenilikçi uygulamaların geliştirilmesi için Ar-Ge çalışmaları desteklenecek, radyasyon ve hızlandırıcı esaslı teknolojiler geliştirilerek yüksek katma değerli ürünler üretilecektir.
- Enerji ve madencilik sektöründe kullanılan kritik teknoloji ve ekipmanların geliştirilmesi ve yerleştirilmesine yönelik Ar-Ge ve Ür-Ge faaliyetleri desteklenecektir.
- Milli Uzay Programı kapsamında uzay alanında teknoloji üretme kabiliyetinin artırılmasını teminen düşük maliyetli küçük uydu platformları gibi uygulamaların geliştirilmesi ve yeni uydu teknolojileri alanlarında Ar-Ge faaliyetlerine yönelik çalışmalar yapılacaktır.
- Doğal afetlerde erken uyarı sistemleri ile bu alandaki sensör, malzeme ve yazılım teknolojileri yerli ve milli imkânlarla geliştirilecektir.
- Fikri mülkiyet varlıklarının yüksek teknoloji ve katma değerli üretime katkısının artırılması amacıyla patent, marka ve tasarımlara ilişkin değerlendirme, finansmana erişim ve ticarileştirme mekanizmaları güçlendirilecektir.

Yeşil dönüşümün hızlandırılması

Yeşil dönüşüm süreci yenilenebilir enerji yatırımları, yerli teknoloji geliştirme kapasitesi ve sürdürülebilir finansman araçlarıyla desteklenerek başta enerji, ulaştırma, sanayi ve tarım sektörlerinde olmak üzere düşük karbonlu üretim, kaynak verimliliği ve döngüsel ekonomi gibi uygulamalarla hızlandırılacaktır.

- İklim Kanununun uygulamasına yönelik sera gazı emisyonlarının azaltımı ve iklim değişikliğine uyuma ilişkin düzenlemeleri içeren ikincil mevzuat hazırlıkları tamamlanarak uygulamaya konulacaktır.
- Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi (TR ETS) tamamlanan hukuki altyapısıyla uygulamaya geçirilecek, AB'nin Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM)'nin tesis edilmesine ve ETS gelirlerinin yeşil dönüşümün finansmanında kullanılmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir.
- Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM) ve Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizmasının sektörlere etkileri değerlendirilecek, AB düzenlemelerinden etkilenecek sektörler için düşük karbonlu sektörel yol haritaları tamamlanacaktır.
- Türkiye'nin ihtiyaçları dikkate alınarak, AB taksonomisiyle uyumlu Türkiye Yeşil Taksonomisine yönelik yürütülmekte olan mevzuat çalışmaları tamamlanarak sürdürülebilir yatırımlar için ortak bir çerçeve sağlanacaktır.
- Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi kapsamında İkinci Ulusal Katkı Beyanının uygulama planı ilgili tüm paydaşlarla işbirliği içerisinde, Uzun Dönemli İklim Stratejisi dikkate alınarak hazırlanan İklim Değişikliği Azaltım Stratejisi ve Eylem Planı (İDASEP) güncellenecektir.
- Yeşil dönüşüm sürecinde işletmelerin çevresel etkilerini izleyip şeffaf biçimde raporlamasını sağlamak amacıyla uzman insan kaynağı yetiştirilecek, raporlama standartları ve denetim altyapısı güçlendirilerek ihracatta çevresel düzenlemelere uyum ve rekabet gücü artırılabilecektir.
- Türkiye Yeşil Sanayi Projesi kapsamında açılacak çağrılar yoluyla sanayide sürdürülebilir üretim, enerji verimliliği ve iklim dostu teknolojilerin geliştirilmesi teşvik edilecektir.
- İmalat sanayiinde eko-tasarım ve sürdürülebilir ürünlere ilişkin mevzuat takip edilerek karbon ayak izi başta olmak üzere göstergelerin hesaplanması ve izlenmesi için mevzuat çalışmaları tamamlanacaktır.
- Hayata geçirilen Ulusal Döngüsel Ekonomi Eylem Planı kapsamında ulusal geri kazanım oranı yükseltilecek ve endüstriyel simbiyoz uygulamaları özendirilecektir.
- Döngüsel ekonomi yaklaşımıyla uyumlu ve düşük karbonlu üretimi amaçlayan yatırımlar Yeşil Dönüşüm Destek Programı kapsamında teşvik edilecektir.
- Sıfır atık uygulamaları yaygınlaştırılacak ve depozito saha uygulamaları sistemi hayata geçirilecektir.
- Uluslararası Plastik Anlaşması müzakereleri çerçevesinde, plastik ürünlerin üretimi, kullanımı ve bertarafına ilişkin ulusal politika ve mevzuat çerçevesi taranarak iyileştirilmesi gereken alanlar belirlenecektir.
- Yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretimi artırılarak enerjide ithal kaynaklara bağımlılık azaltılacak, yerli ürün kullanım şartı içerecek şekilde YEKA projeleri geliştirilecek ve deniz üstü rüzgâr enerjisi potansiyelinin değerlendirilmesine yönelik çalışmalar yürütülecektir.

- Kesintili kaynaklar olan RES ve GES üretimlerinin izlenmesi ve doğru üretim tahmini amacıyla yüksek doğrulukta tahmin sistemleri geliştirilerek bu enerji kaynaklarının etkin kullanımı sağlanacak, sistem güvenliğinin sağlanması için elektrik depolama kapasitesi artırılabilecektir.
- Esneklik ihtiyaçları da gözetilecek şekilde elektrik iletim ve dağıtım şebeke altyapısı yeni teknolojilerle uyum içerisinde güçlendirilecek, komşu ülkelerle yeni elektrik hatları tesis edilecek, şebeke altyapısı sistemin güvenliğini ve bölgelerin arz-talep durumlarını gözetilecek şekilde geliştirilecektir.
- Enerji tüketiminin yüksek olduğu sektörler başta olmak üzere enerji verimliliği yatırımları desteklenecektir.
- Arz güvenliğinin artırılması ve enerjinin verimli kullanımının teşvik edilmesi amacıyla talep tarafı katılım mekanizmasının daha etkin bir şekilde kullanılmasına yönelik çalışmalar sürdürülecektir.
- Yenilenebilir enerji kullanım oranı ve enerji verimliliği yüksek yeşil binalar ile bunlara yönelik Ulusal Yeşil Sertifika Sistemi yaygınlaştırılacaktır.
- Yenilenebilir enerji kullanım oranı ve enerji verimliliği yüksek binalar yaygınlaştırılması kapsamında Neredeyse Sıfır Enerjili Bina (nSEB) kriterleri geliştirilecektir.
- Hidrojen değer zinciri içerisinde yer alan teknoloji alanlarında teknoloji sağlayıcısı konumuna ulaşılmasına yönelik Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri desteklenecektir.
- Türkiye'nin ısı potansiyelinin değerlendirilmesi ve atık ısının kullanılabilmesi için ısı arzına yönelik gerekli mevzuat düzenlemesi yapılacaktır.
- Ulaşımında Net Sıfır Emisyon Stratejisi ve Eylem Planı tamamlanarak uygulamaya konulacak, entegre, verimli, güvenli, çevreye duyarlı akıllı ulaşım sistemleri teknoloji yol haritası oluşturulacak, ulaşımında emisyon azaltımı ve sürdürülebilirliğin sağlanması, bağlantısallığın artırılması konularında projeler hayata geçirilecektir.
- Lojistik sektöründe yüksek kapasiteli şarj istasyonları ulusal planı hazırlanacaktır.
- Sürdürülebilir Turizm Programı kapsamında turizmde yeşil dönüşümün hızlanması için çalışmalar yürütülecek, turizm tesisleri ve sektör bileşenlerine yönelik sertifikasyon ve belgelendirme çalışmaları program hedefleri doğrultusunda yaygınlaştırılacaktır.
- Orman varlığı sürdürülebilir orman yönetimi çerçevesinde korunup genişletilerek yeni yutak alanlar oluşturulacak, elverişli arazilerde endüstriyel plantasyon faaliyetleri sürdürülecektir.
- Yerel İklim Değişikliği Eylem Planı Yönetmeliği yayınlanacak, tüm illerde eylem planları hazırlanarak karar destek araçları, teknik kılavuzlar ve izleme sistemleri geliştirilecektir.
- Yerel yönetimlerin çevresel altyapı, yenilenebilir enerji ve ulaşım sektörlerinde, iklim değişikliğiyle mücadele ve uyum kapsamında gerçekleştireceği yatırımlar için yenilikçi ve sürdürülebilir finansman modelleri oluşturulacaktır.
- Mevcut ve yeni kurulacak serbest bölgelerde yenilenebilir enerji kullanımının yaygınlaştırılması ile yeşil ve döngüsel ekonomiye katkının artırılmasını sağlayacak düzenlemeler hayata geçirilecektir.

Dijital dönüşüme geçişin desteklenmesi

KOBİ'ler başta olmak üzere firmaların dijital dönüşümüne yönelik kabiliyet ve kapasitelerinin desteklenmesi ile kamu hizmetlerinin geliştirilmesinde dijital teknolojilerin azami düzeyde kullanılması yoluyla büyümenin sürdürülebilirliğine katkı sağlanacaktır.

- 5G hizmetleri ülke genelinde sunulmaya başlanacak, yüksek hızlı internet ve fiber altyapısı 5G teknolojisi kullanılarak geliştirilecek ve yaygınlaştırılacaktır.
- Dijital Dönüşüm Programı kapsamında firmaların maliyet azaltımı ile verimlilik ve kalite artışı gibi alanlarda dijital dönüşüm yatırımları desteklenecektir.
- KOBİ'lerin bilişim ihtiyaçları için esnek, özelleştirilebilir, modüler çözümler açık kaynak kodlu olarak sunulacak ve KOBİ'lerin bu araçlara erişimine destek sağlanacaktır.
- Firmaların dijital dönüşüm süreçlerinde bulut tabanlı teknolojileri etkin bir şekilde kullanmaları teşvik edilecektir.
- Yapay zekâ alanına özgü tematik kümelenmeler ve araştırma merkezlerinin sayısı artırılacak, hesaplama altyapılarının yapay zekâ araştırmacılarına erişimi kolaylaştırılacak ve uluslararası işbirlikleri geliştirilecektir.
- Dijital Avrupa Programı kapsamında kurulan Avrupa Dijital İnovasyon Merkezlerinin (ADİM) sayısı artırılarak sanayinin, KOBİ'lerin ve kamu kurumlarının dijital ve yeşil dönüşüm süreçleri desteklenecektir.
- Yapay zekâ ekosistem çağrılılarıyla yerli ve özgün yeni yapay zekâ modellerinin oluşturulmasını sağlayacak girişimler desteklenecek, yapay zekâ uygulamalarının ihtiyaç duyduğu süper bilgisayar altyapıları geliştirilecek ve Türk Ulusal Bilim e-Altyapısı (TRUBA) süper bilgisayarının kapasitesi artırılacaktır.
- Mevzuatın Avrupa Birliği Yapay Zekâ Tüzüğü ile uyumlaştırılması kapsamında çalışmalar tamamlanacaktır.
- Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi güncellenecektir.
- Türkçe'nin analizi ve sentezi alanlarında algoritmalar geliştirilecek ve Türkçe metinlerin biçim, bilim, söz dizimi ve anlam bilimi açılarından etiketlenmesi konusunda çalışmalar yapılacak, Türkçe Büyük Dil Modeli projesi hayata geçirilecektir.
- Siber güvenlik alanıyla ilgili ihtiyaç duyulan mevzuat düzenlemeleri AB müktesebatı ile uyumu gözetilerek hazırlanacaktır.
- Kuantum hesaplama dayalı iletişim altyapıları geliştirilecek, kuantum sonrası yeni kriptografiye geçiş, bilişim sistemleri ve siber güvenlik alanlarında gerekli hazırlıklar yapılacaktır.
- Veri ekonomisine geçişi hızlandırmak üzere, veri sahipliği ve paylaşım sorumlulukları ile teknik yöntemlere ilişkin hususları da kapsayan ulusal politika çerçevesi hazırlanacak, veri yönetimi çatı mevzuatı ve altyapısı oluşturulacaktır.
- Veri temelli karar alma mekanizmalarını geliştirmek ve veri mahremiyeti ile güvenliğini gözetken bir yönetim çerçevesi oluşturmak amacıyla Ulusal Veri Stratejisi ve Eylem Planı hayata geçirilecektir.
- Kamuda bilişim hizmetlerinin güvenli ve yenilikçi kullanımına yönelik mekanizmalar geliştirilecek, dış ticaret açığı verilen yazılım, donanım ve altyapı harcamalarında tasarruf ve etkinlik sağlanacak, açık kaynak kodla geliştirilen uygulamalar artırılacaktır.
- Kamu kurumlarının bilgi teknolojileri altyapılarını güvenli, maliyet etkin ve sürdürülebilir biçimde dönüştürmek amacıyla Kamu Bulut Bilişim Stratejisi hayata geçirilecektir.

- Kamuda dijital dönüşümü hızlandırmak ve yeni nesil dijital teknolojilerden daha etkin şekilde faydalanmak üzere Dijital Devlet Stratejisi ve Eylem Planı hazırlanarak uygulamaya konulacaktır.
- e-Devlet kapısı üzerinden ortak ödeme ve kimlik doğrulama uygulamaları ile yeni bütünleşik hizmetler tasarlanacak, e-Tebligat Bütünleşik Hizmetinin işleme alınması ve kamu ortak bildirim sisteminin hayata geçirilmesi sağlanacaktır.
- Blokzincir tabanlı yeni nesil dijital kimlik yönetim altyapısı geliştirilecek ve devreye alınacaktır.
- Enerji ve madencilik sektöründe dijitalleşme teknolojileri ve altyapısının geliştirilmesi sağlanacak, enerji değer zinciri için dijitalleşme yol haritası ve stratejileri belirlenecektir.
- Eğitimin tüm kademelerinde müfredatın ve altyapının dijital dönüşüme yönelik geliştirilmesi sağlanacak, süreç odaklı ve yeterlik temelli bir dijital ölçme değerlendirme sistemi kurulacaktır.

Beşeri sermayenin güçlendirilmesi

Genç ve dinamik nüfusun yetkinliklerinin geliştirilmesine yönelik başta mesleki ve teknik eğitim olmak üzere eğitim sisteminin kalitesi ve işgücüyle uyumu güçlendirilecektir.

- Kaliteli okul öncesi eğitime erişimi kolaylaştırmak üzere ekonomik ve sosyal gelişmişlik düzeyleri dikkate alınarak hedef grupların ihtiyaçlarına göre farklı modeller geliştirilecektir.
- Erken yaşlarda bireylerin yetenek ve kapasitelerinin keşfedilerek bilim, teknoloji ve mesleki kariyer alanlarında uygun kabiliyetleri geliştirebileceği alanlara yönlendirilmesini sağlayacak programlar geliştirilecektir.
- Ortaokul ve lise düzeyinde geliştirilecek mesleki ilgi, değer ve beceri envanterleri yardımıyla öğrenciler kendilerine uygun mesleklere yönlendirilecektir.
- Ortaöğretim öğrencilerinin eğitim süresi içinde mesleki eğitim merkezlerine kayıt olarak mesleki beceriler edinmelerinin sağlanması amacıyla çerçeve öğretim programı hazırlanacak ve ilgili mevzuatta düzenleme yapılacaktır.
- Kritik teknoloji alanları ile öncelikli Ar-Ge ve yenilik konularında araştırma yapan nitelikli insan kaynağının artırılmasına yönelik destek mekanizmaları yürütülecektir.

Kamu altyapı yatırımlarının etkinleştirilmesi

Kamu altyapı yatırımları özel sektör yatırımlarının önünü açacak şekilde uygulanarak üretim ve ticaret altyapısı bütüncül biçimde güçlendirilecektir.

- Sanayi bölgeleri ve limanların mevcut demiryolu ağına bağlantısını sağlamak üzere önceliklendirilmiş iltisak hatları programı tamamlanacaktır.
- Endüstri Bölgeleri, Organize Sanayi Bölgeleri, Sanayi Sitelerine ait özel yatırım yerleri hammaddeye erişim, lojistik, enerji, demiryolu ve liman bağlantısı, tedarik zincirine uygunluk, çevre ve doğal afet riski açısından sürdürülebilir şekilde oluşturulacaktır.
- Marmara Bölgesi başta olmak üzere afet riski yüksek bölgelerdeki yoğunluğun azaltılması amacıyla bölge dışında yeni endüstriyel gelişim alanları ve lojistik hatları oluşturulacaktır.

Tarımda verimlilik artışı ve katma değer odaklı dönüşümün sağlanması

Tarım sektöründe, kaynakların etkin kullanımı ile modern tarım teknoloji uygulamalarının yaygınlaştırılması, üretim planlamasının etkinleştirilmesi ve sektörün sanayi ile etkileşiminin güçlendirilmesi yoluyla verimlilik artışı ve üretim kapasitesinde iyileşme sağlanarak sürdürülebilir ekonomik büyümeye katkıda bulunulacaktır.

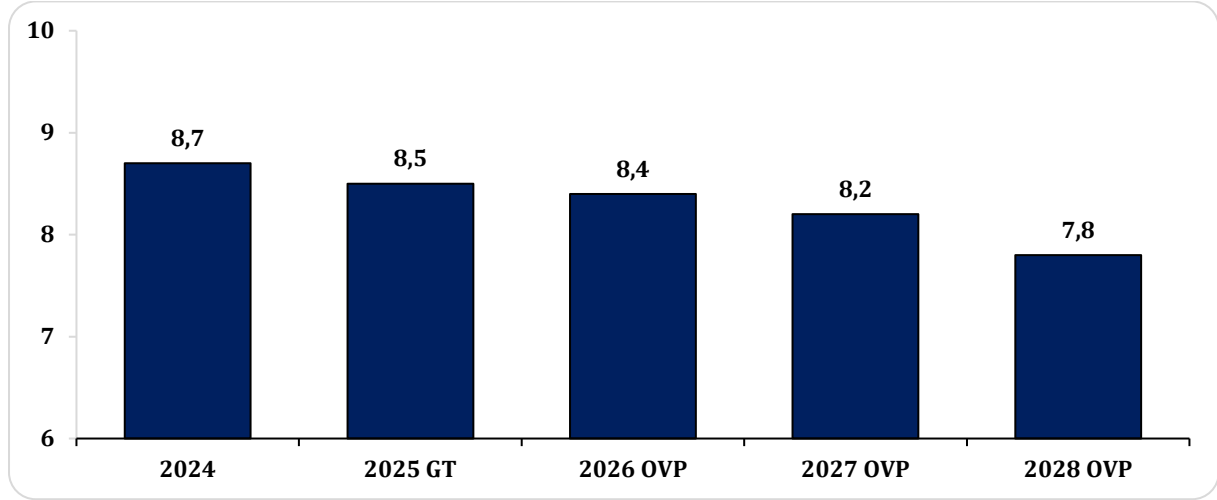
- Tarımsal üretimde verim artışı ve işlenmeyen tarım arazilerinin üretime kazandırılması ve sulanabilir alanların genişletilmesi yoluyla tarımsal üretim artırılacaktır.
- Kullanılmayan tarım arazilerinin üretime kazandırılması amacıyla üst üste iki yıl işlenmeyen tarım arazileri coğrafi bilgi sistemleri kullanılarak belirlenecek ve bu arazilerin şartları uygun çiftçilere kiralanması sağlanacaktır.
- Tarım ve sanayi etkileşiminin güçlendirilmesi amacıyla sözleşmeli üretim desteklenerek yaygınlaştırılacak ve katma değeri yüksek tarımsal ürünlerin üretimi, işlenmesi ve pazarlanmasına yönelik entegre yatırım modelleri teşvik edilecektir.
- Jeotermal kaynakların yanı sıra rüzgâr, güneş ve biyokütle gibi yenilenebilir enerji kaynaklarının da kullanılacağı organize tarım bölgeleri başta olmak üzere tarımsal kümelenme uygulamaları etkinlik gözetilerek yaygınlaştırılacaktır.
- Tarımda toprak ve su kaynaklarını daha etkin kullanmak amacıyla teknoloji kullanımı geliştirilecek, topraksız tarım ve dikey tarım gibi uygulamalar yaygınlaştırılacaktır.
- Sulama alanlarının genişletilmesine yönelik yatırımlar önceliklendirilecek ve finansman imkânları yeni modellerle artırılacaktır.
- Tarımsal desteklerin etkinliğinin artırılması yönünde gerekli çalışmalar sürdürülecektir.
- Küçük ölçekli işletmelerin pazara erişiminin artırılması ve üretici örgütlerinin etkinliğinin güçlendirilmesi amacıyla üretici örgütlenmesi desteklenecek, örgütlenme modelleri geliştirilecektir.
- Lojistik maliyetlerinin azaltılarak tüketicilerin tarım ürünlerine uygun fiyatla ulaşabilmelerini temin etmek üzere organize tarım bölgesi sayısı artırılacak, önemli tüketim merkezi olan kent çeperlerinde tarımsal faaliyetler desteklenecektir.
- Genel Tarım Sayımının tamamlanmasıyla birlikte kapsamlı tarım envanteri oluşturulacak, mevcut bilgi sistemleri ve veri kalitesi iyileştirilecektir.
- Etkin tarımsal arazi yönetimi, rekolte tahmini ve üretim planlamasının yapılmasında tarım bilgi sistemlerinden en yüksek seviyede yararlanabilmesi için yazılım ve donanım altyapısı iyileştirilecektir.
- Bitkisel üretim planlaması arz ve talep dengesi, iklim senaryoları, bölgesel verimlilik analizleri ve stratejik ürünlerde yeterlilik oranları dikkate alınarak geliştirilecektir.
- İklim değişikliği etkileri ile sayısında ve şiddetinde artış yaşanan taşkın, kuraklık gibi afetlerden kaynaklı zararlar azaltılacak, tahmin ve erken uyarı sistemleri geliştirilecektir.
- Kırsal alanların sosyo-ekonomik gelişimine katkı sağlayacak şekilde, başta gençlerin ve kadınların tarımsal faaliyetlere yönlendirilmesi amacıyla mesleki eğitim programları uygulanacak ve teknoloji odaklı tarım projeleri hayata geçirilecektir.
- Mera alanlarının korunması, yönetimi, tekniğine uygun otlatma ile sürdürülebilirliği sağlanacak, ıslah edilen mera, yaylak ve kışlak alanları artırılacaktır.

2. İstihdam

Dönüşen işgücü piyasası dinamikleri doğrultusunda yeni nesil çalışma modelleri, sektörel ihtiyaçlar ve beceri uyumsuzlukları dikkate alınarak güvenceli esnekliği artıran ve iradi işsizliğin azaltılmasını hedefleyen bütüncül politikalar hayata geçirilecektir. Program süresince enflasyonu düşürmeye yönelik makroekonomik politika çerçevesiyle uyumlu, sürdürülebilir ve istihdamı destekleyen bir büyüme patikasıyla istihdam ve işgücünün yeniden ivmelenmesi sağlanacaktır.

Program döneminde, tek haneli seviyelere gerilemiş olan işsizlik oranındaki iyileşmenin devam edeceği öngörülmektedir. Program boyunca işgücüne katılım oranında öngörülen artışla beraber istihdamın yıllık ortalama 842 bin kişi artması, işsizlik oranının kademeli olarak gerileyerek 2028 yılında yüzde 7,8 olarak gerçekleşmesi tahmin edilmektedir.

Grafik 9: İşsizlik Oranı (Yüzde)

GT: Gerçekleşme Tahmini

Yeni nesil çalışma biçimleri ve sektörel dönüşümlere uyumun sağlanması

İşgücü piyasasının sektörel dönüşümlerle değişen ihtiyaçlarına uyum sağlamak, kadın erkek fırsat eşitliğini güçlendirmek ve iş yaşam dengesini korumak amacıyla yeni nesil çalışma biçimlerine yönelik düzenlemeler hayata geçirilerek, güvenceli esneklik geliştirilecek, işgücünün yeşil ve dijital dönüşümün gerekliliklerine uyumu artırılarak sürdürülebilir istihdam yapısı desteklenecektir.

- Yeni nesil çalışma modellerinde yaşanan gelişmeler doğrultusunda işgücü piyasasının ihtiyaçları ve iş yaşam dengesi gözetilerek sosyal taraflarla diyalog halinde mevzuat düzenlemeleri hayata geçirilecek ve güvenceli esneklik sağlanacaktır.
- İşgücü piyasasında güvenceli esnekliği ve erişimi artırmak amacıyla İşsizlik Sigortası Fonu kaynaklı pasif işgücü programlarının yararlanma koşullarının kolaylaştırılması sağlanacaktır.
- Yeşil ve dijital dönüşümün işgücü piyasalarına yansımaları analiz edilerek, uyum ve adil geçiş sürecine yönelik programlar hazırlanacaktır.
- İkiz dönüşüm kapsamında işgücünün becerilerinin geliştirilmesi desteklenecek, işgücünün ihtiyaç duyulan becerilerle donatılması kamu-özel sektör işbirliğiyle sağlanacaktır.
- Sektörel dönüşümler ve yeni nesil çalışma modelleri dikkate alınarak istihdama yönelik destekler bütüncül bir çerçevede gözden geçirilip etkinleştirilecektir.

İşgücüne katılımda güçlük yaşayan kesimlerin istihdamının desteklenmesi

Kadınlar, gençler ve engelliler başta olmak üzere işgücüne katılımda güçlük yaşayan kesimlerin istihdama katılımını artırmak amacıyla aktif işgücü politikalarının kapsamı genişletilecek ve etkinliği artırılacaktır.

- Başta kadınlar, gençler ve engelliler olmak üzere işgücü piyasasına daha etkin katılımı sağlamak ve istihdamı artırmak amacıyla aktif işgücü politikaları yürütülecektir.
- Kadınların, dönüşen işgücü piyasasının gerektirdiği yeni beceri ve yetkinliklerle donatılmasını teminen mesleki eğitim ve destek programları hayata geçirilecektir.
- Kadın istihdamının artırılması amacıyla ekonomik ve erişilebilir çocuk bakım hizmetleri artırılacak, bu hizmetlerin kapsamı yaşlı ve engelli bakım hizmetleri gibi diğer bakım alanlarını da içerecek şekilde genişletilecektir.
- İşgücü Uyum Programı, ne eğitimde ne istihdamda olan gençlerin mesleki eğitim, yetkinlik ve becerilerini dikkate alacak ve daha fazla faydalanmalarını sağlayacak şekilde uygulanacaktır.
- Girişimlerin nitelikli personel istihdam etmeleri kolaylaştırılacak, başta kadınlara yönelik olmak üzere girişimcilik programları yaygınlaştırılacaktır.
- Engellilerin işgücüne katılımını artırmak için hedeflenmiş istihdam destek programları ve kapsayıcılığı güçlendirici politikalar uygulanacaktır.

İşgücünün beceri uyumunun iyileştirilmesi

Beşerî sermaye, hayat boyu öğrenme çerçevesinde geliştirilecek ve işgücünün beceri uyumu iyileştirilecektir. Mesleki ve teknik eğitim, teknolojik gelişmeler ve stratejik öncelikler doğrultusunda yenilenecek, temininde güçlük çekilen meslek ve yetkinliklerin arzı artırılacak ve nitelikli ara eleman açığı giderilecektir. Dijital dönüşüm ile hayat boyu öğrenmeye erişim kolaylaştırılacak, mikro yeterliliklerin tanınması ve belgelendirilmesi sağlanacaktır.

- Başta meslek yüksekokulları olmak üzere yükseköğretim kontenjanlarının kamu ve özel sektörün orta vadede ihtiyaç duyduğu işgücü ile uyumu güçlendirilecektir.
- İşgücü piyasasının değişen ihtiyaçlarına uyum sağlamak amacıyla meslek ve hedef grup odaklı aktif işgücü politikaları geliştirilecektir.
- Savunma sanayii, yapay zekâ, siber güvenlik, enerji ve madencilik ile uzay teknolojileri gibi nitelikli insan kaynağı ihtiyacı olan stratejik alanlarda işgücü yetiştirmeye yönelik yurt dışı lisansüstü eğitim desteklenecek, kamu-üniversite-özel sektör işbirliğiyle sürekli eğitim ve gelişim programları ve mesleki eğitim imkânları yaygınlaştırılacaktır.
- Yurt dışındaki üst seviye bilimsel ve teknolojik çalışmalar yürüten nitelikli araştırmacılar desteklenecek, yetkin araştırmacılara yönelik ülkemizde tam veya kısmi zamanlı çalışma imkânları ve ortamları çeşitlendirilecektir.
- Mesleki ve teknik eğitim müfredatı özel sektörle işbirliği içerisinde güncellenecek, staj ve işbaşı eğitimi programlarının yaygınlaştırmasını sağlayacak şekilde yönetim ve finansman konuları da dâhil olmak üzere özel sektör katılımı artırılacaktır.
- Mesleki ve teknik eğitim içeriği sektör ihtiyaçları, başta yapay zekâ olmak üzere teknolojik gelişmeler ve stratejik öncelikler doğrultusunda yenilenecek, altyapı ve işbirlikleri güçlendirilecek ve öğrencilere uygun yönlendirme ile erişim imkânı sağlanacaktır.
- Mesleki ve teknik ortaöğretim ve yükseköğretim mezunlarına yönelik mezun takip sistemi oluşturulacak, işgücü piyasası performansları analiz edilecek ve ilgili paydaşlarla paylaşılacaktır.

- Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin mesleki eğitime erişimi artırılacaktır.
- Uluslararası işgücünün tamamlayıcı etkisi çerçevesinde gerekli niteliklerde kayıtlı işgücü istihdamını desteklemek üzere sektör bazında ilgili paydaşlarla çalışmalar yürütülecektir.
- Bireylerin istihdamda kalmalarının temin edilmesi ve sahip oldukları becerilerin günümüz ihtiyaçlarına uyarlanması için aktif yaşlanma yaklaşımını içerecek şekilde hayat boyu öğrenmeye katılım artırılacaktır.
- Ulusal Yeterlilik Sisteminin eğitim, istihdam politikalarıyla entegrasyonu güçlendirilecektir.
- Mikro yeterliliklere ilişkin ulusal politika çerçevesi oluşturulacak, Türkiye Yeterlilikler Veri Tabanının ulusal ve uluslararası sistemlerle uyumu güçlendirilecektir.
- Dijital ve yeşil becerilere yönelik yeni yeterlilikler geliştirilecektir.
- Yapay zekâ, siber güvenlik gibi kritik alanlarda tanımlanacak mikro yeterliliklere yönelik hızlı eğitim modülleri kamu-özel sektör ve üniversite işbirliğinde uygulanacaktır.

Âtıl işgücünün azaltılması

Toplumsal refahın artırılması ve potansiyel işgücünün harekete geçirilmesi amacıyla çalışma çağındaki her bireyin üreterek gelir elde edeceği beceriler ile aidiyet hissedeceği meslekleri edinmesi sağlanacak, işgücüne katılımı desteklenecektir. Çalışmanın fazileti ve üretkenliğin, toplumsal aidiyet ve refaha olumlu katkısına yönelik anlayış güçlendirilerek potansiyel işgücünün ekonomik yaşama aktif katılımı sağlanacaktır.

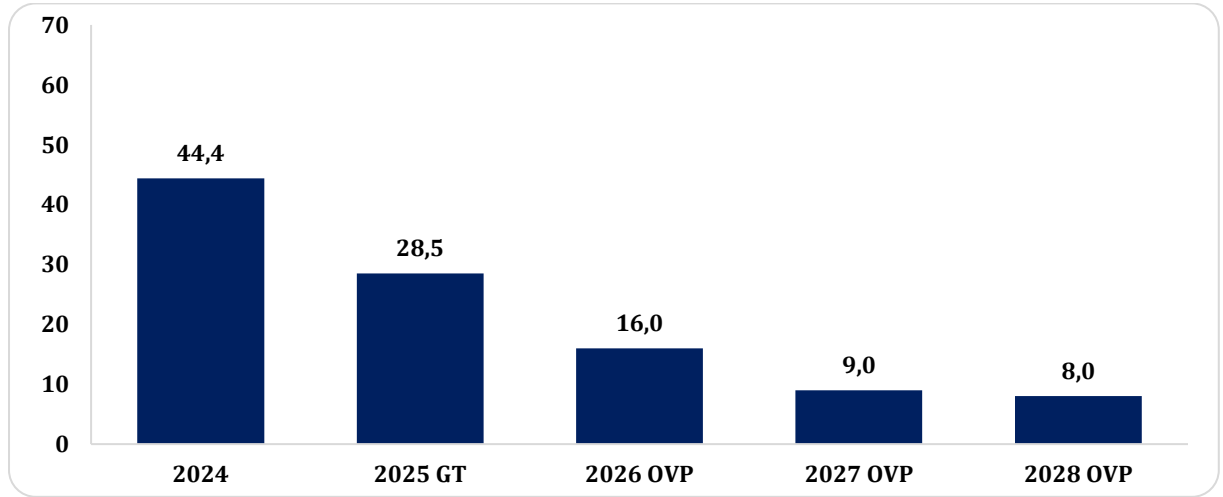
- Âtıl işgücünün kalıcı bir şekilde azaltılması amacıyla erken yaşlardan itibaren üretim kültürünü aşılayarak çalışma hayatına hazırlayan ve işgücüne katılımı teşvik eden programlar hayata geçirilecektir.
- Çalışmanın fazileti ve üretmenin toplumsal değeri, örgün eğitim sürecinin başlangıcından itibaren müfredata yansıtılacaktır.
- Potansiyel işgücünde bulunan bireyler, iş ve meslek danışmanlığı hizmetleriyle aktif işgücü programlarına dahil edilecek, profil bazlı yönlendirme ve beceri geliştirme imkânlarıyla işgücüne katılımları artırılacaktır.
- Sosyal yardım sistemi ile aktif ve pasif işgücü programları arasında bağlantı güçlendirilecek, sosyal yardım alan bireylerin işgücüne katılımını ve istihdam edilebilirliğini sağlamaya yönelik aktif işgücü programları yaygınlaştırılacaktır.
- İş ve meslek danışmanları aracılığı ile aile bazlı izleme sistemine geçiş sağlanarak istihdam fırsatlarının daha fazla kişiye ulaştırılması sağlanacaktır.
- Mevcut vasıflarına uygun iş bulamayanlar için yeniden beceri kazandırma programları yaygınlaştırılacak, işgücü açığı yaşayan sektörlerle geçiş desteklenecek, katılımcıların kalıcı istihdama geçişi teşvik edilecektir.
- Geçici süreli aktif işgücü programına katılanların özel sektörde ihtiyaç duyulan işlere yönlendirilmesi için takip ve eşleştirme mekanizmaları kurulacak, aktif işgücü programlarıyla kalıcı istihdama geçişleri desteklenecektir.
- Ebeveyn izni, bakım sorumluluklarının daha dengeli paylaşılmasına imkân sağlayacak şekilde yeniden düzenlenecektir.
- Merkezi hükümet, yerel yönetimler ve özel sektörün mali işbirliğini sağlayacak şekilde kurumsal bakım ve kreş hizmetleri yaygınlaştırılacaktır.
- Yeni istihdam oluşturulması veya mevcut çalışanların korunması koşuluna bağlı olmak üzere, çocuk bakım yükümlülüğü bulunan çalışanlar için firmaların kısmi ya da tamamen uzaktan istihdam olanakları sunmaları sağlanacaktır.

- Âtıl işgücünün yoğun olduğu bölgeler başta olmak üzere meslek kazandırmaya yönelik programlar geliştirilecektir.
- İş-yaşam uyumunun ve çalışan verimliliğinin artırılması doğrultusunda, çalışma günleri ayarlaması ile esnek süreli istihdam modelleri için pilot programlar başlatılacaktır.
- Kadınların işgücüne katılımını artırmak, ilk-ortaöğretimdeki çocukların güvenli ortamlarda bulunmalarını teminen okul sonrası kültür, sanat ve spor programları uygulanacaktır.

3. Fiyat İstikrarı

Dezenflasyon sürecinin kararlı ve kesintisiz bir şekilde devamıyla enflasyondaki ataletin kırılması ve Program döneminde enflasyon oranının tek haneli seviyelere indirilerek fiyat istikrarının sağlanması temel amaçtır. Bu dönemde toplam talep koşullarının enflasyona düşüş yönünde yaptığı katkı sürdürülerek arz yönlü politikalarla desteklenecektir. Enflasyon oranındaki düşüşle birlikte gelir dağılımında daha dengeli bir yapı sağlanacak, uygulanan arz yönlü politikaların etkisiyle kalıcı refah artışına katkı sunulacaktır.

Grafik 10: Yıl Sonu TÜFE Artış Oranı (Yüzde)

GT: Gerçekleşme Tahmini

Makroekonomik politika eşgüdümünün sürdürülmesi

Enflasyonla mücadelede eşgüdümlü politika yaklaşımı sürdürülecek, fiyat istikrarı tesis edilene kadar tüm araçlar etkin bir şekilde kullanılacaktır.

- Kalıcı fiyat istikrarının sağlanmasına yönelik para politikasında enflasyon hedeflemesi uygulamasına devam edilecektir.
- Enflasyonla mücadelede Merkez Bankası tüm politika araçlarını etkin bir biçimde kullanacak, maliye ve gelirler politikalarının para politikası ile eşgüdümüne devam edilecektir.
- Dalgalı döviz kuru rejimi uygulaması sürdürülecek, sağlıksız fiyat oluşumlarının gözlenmesi veya aşırı oynaklık durumları dışında döviz kurlarının serbest piyasa koşullarında arz ve talep dengesine göre oluşması sağlanacaktır.
- Enflasyonla mücadeleye katkı sunacak şekilde iletişim kanalları güçlendirilecektir.
- Veri paylaşımında Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) baz yılı güncellenecek, uluslararası standartlar doğrultusunda sınıflama ve hesaplama yöntemlerindeki yeni değişikliklere uyum sağlanacaktır.

Yönetilen yönlendirilen fiyatların enflasyon hedefleriyle uyumlu belirlenmesi

Bütüncül bir yaklaşımla enflasyondaki atalet kırılacak, enflasyon beklentilerinin daha etkin yönetimiyle fiyatlarda katılık oluşması engellenecektir.

- Yönetilen yönlendirilen fiyatların Programdaki enflasyon tahmin ve hedefleriyle uyumu artırılacaktır.
- Tarımsal ürünlerin alım fiyatları, kamu maliyesine etkileri, piyasa dinamikleri ve Program hedefleri de dikkate alınarak, geçmiş enflasyona endeksleme davranışının azaltılmasına yardımcı olacak şekilde belirlenecektir.
- Gıda ve tarım ürünlerindeki kısa ve uzun dönemli arz-talep ve ihracat-ithalat değişimleri ile dağıtım zincirindeki gelişmelerin fiyatlara olası etkilerinin erken uyarı yaklaşımıyla izlenmesi, değerlendirilmesi ve fiyat istikrarının desteklenmesini teminen maliye ve dış ticaret politikaları uygulamaya konulacaktır.

Arz yönlü politikaların desteklenmesi

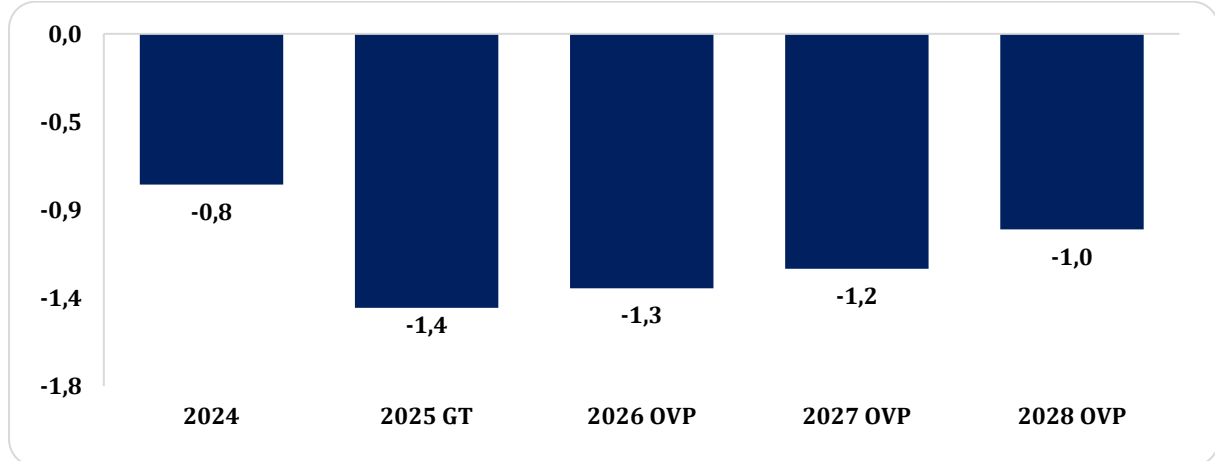
Başta tarım olmak üzere bütün sektörlerde üretim kapasitesi ve arz güvenliğinin artırılmasıyla enflasyonun arızî şoklara karşı duyarlılığı azaltılacaktır.

- Gıda fiyatlarında istikrarı ve gıda arz güvenliğini sağlamayı teminen arazinin verim kabiliyeti ile birlikte yağış ve sulama imkânları da gözetilerek stratejik tarım ürünlerinde hedef yeterlilik oranları belirlenecek ve üretim planlaması yapılacaktır.
- Kısa ve uzun dönemli tüm gayrimenkul kira kontratlarının belirli bir standartta dijital platforma transferi Program dönemi içinde tamamlanacaktır.
- Perakende sektöründe belirli bir büyüklüğün üzerindeki zincir marketlerdeki fiyatları şeffaf bir biçimde paylaşan market fiyatları internet sitesinin kamuoyundaki bilinirliği artırılacaktır.

4. Ödemeler Dengesi

Küresel ticarete artan korumacılık eğilimleri dikkatle takip edilecek, ortaya çıkan fırsatlardan azami düzeyde istifade edilirken söz konusu gelişmelerin beraberinde getirdiği riskler dengeli ve önetkin bir yaklaşımla yönetilecektir. Bu anlayışla Program döneminde cari işlemler açığının iyileştirilerek dış denge kaynaklı oluşabilecek risklerin azaltılması temel amaçtır. Yüksek katma değerli ve teknoloji yoğun ihracat artışını teşvik eden, kritik ürün ve teknolojilerde ithalata bağımlılığı azaltmayı sağlayan, hizmetler sektöründe ise ülkemizin potansiyeli daha etkin şekilde kullanılacaktır.

Grafik 11: Cari İşlemler Dengesi/GSYH (Yüzde)

GT: Gerçekleşme Tahmini

İhracatta ürün ve pazar çeşitliliğinin artırılması

Dünya ticaretinden alınan payın yükseltilmesi amacıyla ihracatın geleneksel ürün ve pazar yapısını geliştirerek, yeni ürün ve yeni pazar çeşitliliğine odaklanılacaktır. Türkiye markasının bilinirliğini artırmak, pazar çeşitlendirmesiyle yeni pazarlara ulaşmak, mevcut pazarlardaki konumu güçlendirmek için ihracatçıların ihtiyaçlarına yönelik uygulamalar hayata geçirilecek ve küresel ticarete son dönemdeki eğilimlerin ortaya çıkaracağı fırsatlardan azami şekilde istifade edilecektir.

- Gümrük Birliğinin güncellenmesine yönelik Avrupa Birliği (AB) kurumları ve üye ülkeler nezdinde çalışmalar yürütülecektir.
- “Uzak Ülkeler Stratejisi” ve “İslam İşbirliği Teşkilatı Üyeleri ile İhracatı Geliştirme Stratejisi” kapsamında mal ve hizmet ihracatında pazar çeşitliliği geliştirilecektir.
- Afrika ve Latin Amerika'ya yönelik ortaklık ve açılım politikaları ile Yeniden Asya Girişimi karşılıklı yarar ve öncelikler temelinde ve somut hedefler doğrultusunda sürdürülecektir.
- Firmaların dış pazarlarda kendi markalarıyla küresel bir oyuncu olabilmeleri ve Türk malı imajının güçlendirilmesine yönelik uluslararası markalaşma faaliyetlerinin desteklenmesine devam edilecektir.
- “Türkiye” markasının güçlendirilmesine yönelik çalışmalar ve ülke markası altında tüm destinasyon ve ürün markalarının tanıtımı, gerek mevcut gerekse gelişmekte olan pazarlarda, yeni iletişim modelleri de hayata geçirilerek sürdürülecektir.
- İhracat potansiyeli yüksek ürünlerin, coğrafi işaretli ürünler de dahil olmak üzere, yurt dışı pazarlarda tanıtılması amacıyla, uluslararası markalaşma stratejileri geliştirilmeye devam edilecektir.
- İhracatta rekabet gücünün artırılması amacıyla, ürün bazında, küresel ticaretteki büyüme eğilimleri, Türkiye'nin pazar payı, teknoloji seviyesi, emek yoğunluğu ve sektörel dönüşüm ihtiyacı gibi kriterler dikkate alınarak destek mekanizmaları geliştirilecektir.
- Dünya ticaretinde payı düşen fakat Türkiye'nin pazar payının yüksek olduğu düşük teknoloji ve istihdam yoğun ürünlerde sektör içi ve sektörler arası dönüşüme yönelik destekler geliştirilecektir.
- Kanıta dayalı politika geliştirme, etkin izleme ve uygulama kabiliyetlerinin kazandırılması amacıyla ticari ve ekonomik faaliyet verilerinin ortak standartlar çerçevesinde depolanıp analiz edilebileceği Ticaret Veri Analitiği Merkezi (TiVAM) kurulacaktır.
- Helal belgeli ürün ve hizmet ticaretindeki teknik engelleri azaltmaya yönelik akreditasyon, eğitim, işbirliği ve tanıtım faaliyetleri yürütülecektir.

İhracatın finansmanının desteklenmesi

İhracatçıların rekabet güçlerinin ve dayanıklılıklarının artırılmasını teminen uygun koşullarda finansmana erişimlerinin güçlendirilmesi önceliklendirilecektir. Özellikle yeşil ve dijital dönüşüm odağında ihracatta finansman imkânlarının geliştirilmesi, ihracata yönelik destek mekanizmalarının etkin bir şekilde kullanılması yoluyla sürdürülebilir ve yüksek katma değerli ihracat potansiyeli yükseltilecektir.

- Türk Eximbank'ın iş modeli ve kurumsal altyapısı uluslararası en iyi uygulamalar dikkate alınarak güçlendirilecek, yüksek teknoloji ve katma değerli ürün ihracatına öncelik verilerek alıcı kredilerinin etkinliğini artırmaya yönelik çalışmalar sürdürülecektir.
- Finansman araçlarıyla birlikte ele alınarak projelendirilmek suretiyle ihracat destek mekanizmasının etkinliği artırılacak, İhracatı Geliştirme Anonim Şirketi aracılığıyla ihracatçıları için kefalet yükü azaltılacaktır.

İhracatta yeşil ve dijital dönüşümün hızlandırılması

Küresel ölçekte rekabet gücünün artırılmasını teminen yeşil ve dijital dönüşümü sağlayacak politikalar hayata geçirilerek uluslararası düzenlemelere uyum güçlendirilecek, ihracatçı firmaların rekabetçiliği desteklenecektir.

- Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi ve Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması gibi araçlara uyum sürecinde karbon yoğun sektörlerin ihracat görünümü ve rekabetçilik analizleri yapılarak ürün ve sektör bazlı risk ve fırsatlar ortaya konulacaktır.
- Karbon fiyatlandırma mekanizmasının sektörler üzerinde oluşturacağı ilave maliyetlere yönelik ihracatın finansmanında kullanılan araçların çeşitliliği artırılacaktır.
- Mal ve hizmet ihracatını etkileyen yönleriyle AB dijital ekonomi düzenlemeleri ve Yeşil Mutabakatı doğrultusunda, rekabetçiliğin artırılması için gerekli mevzuat, destek politikaları ve uluslararası anlaşmalara yönelik hazırlıklar tamamlanacaktır.

Ticaret diplomasisi ve stratejik işbirliklerin güçlendirilmesi

Artan korumacılık eğilimlerinin doğurduğu risk ve belirsizlikleri yönetmek için mevcut ticaret anlaşmalarının derinleştirilmesi, potansiyel ihracat pazarlarına yönelik yeni ticaret anlaşmalarının müzakere edilmesine yönelik ticaret diplomasisi araçları etkin bir şekilde kullanılacaktır. Dost ve yakın ülkeler başta olmak üzere, komşu ve çevre ülkeler ile uzak ülkeler dâhil farklı pazarlara yönelik ihracatımızın artırılması amacıyla ikili ve çok taraflı diyalog ve istişare mekanizmalarından azami düzeyde faydalanılacaktır.

- Bölgemizdeki komşu ülkelerle güvenlik alanındaki ortak tehditlere karşı işbirliği ve bölgesel barışa yönelik girişimlerde bulunulacaktır.
- Küresel ve bölgesel belirsizliklerden en az düzeyde etkilenilmesini ve fırsatlardan en iyi şekilde yararlanılmasını teminen stratejik önemdeki Kalkınma Yolu Projesi başta olmak üzere, bölgesel bağlantısallık projelerinin ülke öncelikleri doğrultusunda desteklenmesine yönelik jeoekonomik politikalar etkin ve bütüncül şekilde sürdürülecektir.
- Köklü tarihi ve kültürel bağlarımız olan Orta Asya ülkeleri ve Türk Dünyası ile işbirliği, hem ikili düzeyde hem de Türk Devletleri Teşkilatı ve diğer Türk İşbirliği Teşkilatları başta olmak üzere çok taraflı platformlarda güçlendirilecek, enerji ve bağlantısallık alanları dâhil ekonomik ve ticari ilişkiler geliştirilecektir.
- Ulusal ve uluslararası kamuoyunun bilgilendirilmesinde dijital diplomasi başta olmak üzere kamu diplomasisi ve stratejik iletişim araçlarından etkin şekilde istifade edilecektir.
- Yurt dışında gerçekleştirilen kalkınma işbirliği proje ve faaliyetleri aracılığıyla mal ve hizmet alımları ile yapım işlerini yüklenen firmaların daha geniş pazarlara yönelmelerini sağlayacak mekanizmalar geliştirilecektir.
- Etkin bilim ve teknoloji diplomasisi yürütülerek yapay zekâ başta olmak üzere dijital ve çığır açan teknolojilere ilişkin ikili ve çok taraflı işbirlikleri geliştirilecektir.

İthalata bağımlılığının azaltılması ve arz güvenliğinin desteklenmesi

Son yıllarda arama ve üretim faaliyetleri sayesinde ekonomiye kazandırılan rezervlerin ithalat bağımlılığını azaltmaya katkısı sürdürülecektir. İthalatın makroekonomik çerçevedeki hedeflerle çelişmeyen seviyelerde kalmasını teminen arz güvenliği göz önünde bulundurularak, enerji ve diğer kritik emtialar gibi unsurların yurt içinde üretimi teşvik edilecek ve tüketim malı ithalatına olan talep sınırlandırılacaktır.

- Ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesi, enerji ve tarım arz güvenliğinin temini, bölgesel bağlantısallığın artırılması ve uzak kıtalarla bağların ülkemiz öncelikleri doğrultusunda kuvvetlendirilmesine yönelik politikalar, bütüncül bir biçimde sürdürülecektir.

- Türkiye'nin bölgesel enerji ticaret merkezi olmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir.
- İthalatın yerli üretim üzerinde neden olduğu tehditlere karşı uluslararası yükümlülükler çerçevesinde yerli üretimin korunmasını sağlayacak önlemler yürürlüğe konacaktır.
- Yerli bazlı yük santrallerde elektrik üretiminde kullanılan kaynakların üretim portföyündeki oranının artırılması için mevcut ve yeni tesisler teşvik edilecektir.
- Petrol, doğal gaz ve maden kaynaklarına yönelik yurt içi ve yurt dışında arama ve üretim çalışmaları artırılarak rezervlerin katma değeri yüksek şekilde ekonomiye kazandırılması sağlanacaktır.
- Nükleer teknolojiler stratejisi ve eylem planı hazırlanacaktır.
- Nükleer enerji elektrik üretim portföyüne dâhil edilecek, nükleer kapasitenin artırılmasına yönelik yeni proje ve teknolojiler geliştirilecek ve nükleer santrallerde kullanılan ekipmanların yerlilik oranları artırılacaktır.
- Radyoaktif hammadde, metalik maden, nadir toprak elementleri ve endüstriyel hammaddelerin potansiyel rezerv alanları belirlenecek, yurt içi ve yurt dışı maden ve jeotermal kaynakların uluslararası standartlarda ve sürdürülebilir madencilik politikaları çerçevesinde aranarak ekonomiye kazandırılması sağlanacaktır.
- Madencilik sektöründe Ar-Ge'ye dayalı yerli teknoloji ve ürün geliştirilmesi çalışmaları yapılacak, katma değeri yüksek bor ürünlerinin üretim ve satış miktarı artırılacak, nadir toprak elementleri ve lityum karbonatın ekonomiye kazandırılması sağlanacaktır.
- Ulusal sağlık sisteminin ihtiyaç duyduğu tıbbi ürün ve teknolojilerin geliştirilmesi amacıyla aşı, ilaç, tıbbi cihaz, tanı kiti ve yapay zekâ tabanlı sağlık teknolojilerinin araştırma ve ürün geliştirme çalışmaları yürütülerek yerli ürünler geliştirilecektir.

Hizmet ihracatının geliştirilmesi

Hizmet ticareti alanındaki potansiyelin daha etkin kullanılması için küresel ölçekteki yeni eğilimler yakından takip edilerek turizm ve taşımacılık gibi ana hizmet kalemlerindeki ülke konumu güçlendirilecek, yeni nesil hizmet kalemlerinde küresel oyuncular arasında yer alınacaktır.

- Turizm, lojistik ve taşımacılık, bilişim, finansal hizmetler ve danışmanlık, eğitim, sağlık ve spor turizmi, fuarcılık, kültür endüstrileri, yurt dışı müteahhitlik ve teknik müşavirlik, yeşil hizmetler sektörlerinde uluslararası pazarlarda tutundurma ve derinleşme, markalaşma, verimlilik ve rekabet gücü odaklı döviz kazandırıcı hizmet ticareti desteklenecektir.
- Turizm gelirinin artırılması, mevcut pazarların güçlendirilmesi, yeni pazarların oluşturulması ve harcama eğilimi yüksek ziyaretçilere ulaşılması amacıyla tanıtım faaliyetleri yürütülecektir.
- Turizmin çeşitlendirilerek tüm yıla ve ülke geneline yaygınlaştırılması amacıyla sürdürülebilir turizm anlayışı içerisinde farklı turizm ürünlerini aynı anda sunan, bütüncül olarak planlanmış turizm alanları oluşturulacak, ziyaretçi başına gelirin artırılmasına odaklı tematik turizm türleri desteklenecektir.
- Sağlık turizmi alanında hizmet kapasitesi geliştirilecek, tanıtım ve pazarlama faaliyetleri artırılacaktır.
- Spor turizminin geliştirilmesine yönelik spor diplomasisi araçları ile bölgesel ve çok taraflı organizasyonlar artırılacaktır.
- Türkiye önemli bir film çekim merkezi haline getirilerek ülkemizde çekilen yabancı film sayısı artırılacaktır.

- Daha fazla firmanın dâhil olması sağlanacak şekilde yurt dışı lojistik dağıtım ağlarının tedarik zincirindeki konumu güçlendirilecek, ihracatın etkin ve kapsamlı akışı tesis edilecek, uçtan uca teslimatların daha kısa sürede ve daha düşük maliyetle önemli pazarlarda ihracatın sürdürülebilirliğini sağlayacak altyapı oluşturulacaktır.
- Eğitim hizmetleri alanında uluslararası konumun güçlendirilmesi ve uluslararası öğrenci kaynaklı hizmet ihracatı gelirlerinin artırılması için çalışmalar yapılacaktır.

5. Finansal İstikrar

Finansal sistemde tasarrufların artırılması, finansal okuryazarlığın yaygınlaştırılması, kaynak dağılımında etkinliğin sağlanması, sürdürülebilir finansın ve finansal teknolojilerin geliştirilmesi ve sermaye piyasalarının derinleştirilmesiyle finansmana erişimin kolaylaştırılması suretiyle finansal istikrarın desteklenmesi amaçlanmaktadır. Bu çerçevede, finansmana erişimin artırılmasına dönük politikalar uygulanırken sanayide teknolojik yenilenmenin ve sektörel dönüşümün sağlanmasını destekleyici araçların da devrede olmasına özen gösterilecek, yenilikçi, kapsayıcı ve dinamik bir katılım finans ekosisteminin oluşturulmasına yönelik faaliyetlere devam edilecektir.

Dezenflasyon programının finansal piyasa politikalarıyla desteklenmesi

Dezenflasyon sürecinde Türk lirası cinsinden tasarruf ve yatırım araçları geliştirilecek ve kaynakların programa uygun alanlarda kullanımı teşvik edilecektir.

- Dezenflasyon programına destek olacak şekilde Türk lirası mevduatın payının artırılması ve vadesinin uzatılmasına yönelik politikaların uygulanmasına devam edilecektir.
- İç talebi dengelemek, enflasyon beklentilerini çıpalamak ve cari işlemler açığını azaltmak amacıyla bireysel krediler ve hedefli olmayan ticari kredilerde para politikası duruşunu destekleyici politikalar uygulanacaktır.
- Yatırım, istihdam, üretim ve ihracatı artırmaya yönelik kredilerin desteklenmesi sürdürülecektir.

Kurumsal yapısı güçlü bir finansal sektörün oluşturulması

Finansal düzenlemelerin uluslararası standartlara uyumu gözetilerek kurumsal yapının geliştirilmesi sağlanacaktır.

- Düzenleme çerçevesi uluslararası standartlar dikkate alınarak belirlenecek, bu kapsamda Basel III Final düzenlemeleri paketi ile getirilen değişikliklere uyum sağlanacaktır.
- Finansal sektörün aracılık faaliyetlerini etkin bir şekilde yapabilmesi için düzenlemelerde sadeleştirme çalışmalarına devam edilecektir.
- Banka dışı finansal sektörün düzenleme ve denetim çerçevesi geliştirilecektir.
- Ödeme hizmetleri ekosisteminin güçlendirilmesine ve bu çerçevede ödeme ve elektronik para kuruluşlarının siber güvenlik alanında dayanıklılık seviyelerinin artırılmasına yönelik düzenleme çalışmaları sürdürülecektir.

Sermaye piyasalarının etkinliğinin artırılması

Reel sektör şirketlerinin sermaye piyasalarının sunduğu imkânlardan daha fazla yararlanabilmesi için fonlama alternatifleri çeşitlendirilecektir. Bu doğrultuda alternatif finansal araçların geliştirilmesiyle yatırımcı tabanının da genişletilmesi sağlanacaktır.

- Şirketlerin sermaye piyasalarının sunduğu imkânlardan daha fazla yararlanabilmesine yönelik düzenlemeler yapılacak ve nitelikli halka arzların artırılması desteklenecektir.
- Sermaye piyasalarının derinleşmesi ve yatırımcı tabanının genişlemesi için yeni ürün, hizmet ve piyasalar geliştirilecektir.

- Kurumsal yönetim düzenlemeleri, OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri dahil olmak üzere, uluslararası standartlarla uyumlu olarak güncellenecektir.
- Pay piyasalarında payların alım satım işlemlerinde uygulanmakta olan takas süresinin kısaltılmasına ilişkin gerekli çalışmalar yürütülecektir.
- Yapay zekâ ve diğer teknolojiler sermaye piyasalarının denetiminde daha yaygın kullanılarak sermaye piyasalarının etkin işleyişi güçlendirilecektir.
- Sermaye piyasası uyumazlıklarında tahkimin etkinleştirilmesi için gerekli mevzuat çalışmaları yapılacaktır.
- Sermaye piyasalarında daha sağlıklı fiyat oluşumlarını teminen piyasa bozucu eylemlere yönelik adli ve idari cezalar daha caydırıcı hale getirilecektir.

Katılım finansın güçlendirilmesi

Katılım finans ekosisteminin güçlendirilmesi amacıyla düzenleyici çerçeve geliştirilecek, ürün ve hizmet çeşitliliği artırılacaktır.

- Tamamen katılım esasına göre faaliyet gösteren kalkınma ve yatırım bankalarına ilişkin düzenlemeler hayata geçirilecektir.
- Katılım esaslı faaliyet gösteren banka dışı finansal kuruluşlar için düzenleme altyapısı oluşturulacaktır.
- Katılım sigortacılığı mevzuat alt yapısı geliştirilecek, katılım sigortacılığının ve katılım emeklilik planlarının kapsayıcılığı artırılacaktır.
- Katılım finans sisteminin yaygınlaştırılması için çeşitli ürün ve hizmetler geliştirilecektir.
- Katılım finansın kurumsal dönüşümünü gerçekleştirecek ve sektörü destekleyecek mekanizmalar tesis edilecektir.

Sigortacılık ve özel emeklilik sektörünün geliştirilmesi

Sigortacılığın çeşitlendirilmesi ve özel emeklilik sistemine katılımların canlandırılması amacıyla güven ortamının devamlılığının sağlanmasına ve sigortacılık sektörünün dayanıklılığının artırılmasına yönelik düzenlemeler yapılacaktır.

- Piyasa disiplininin, dayanıklılığın ve güven ortamının devamlılığını sağlamak amacıyla ilgili sigortacılık mevzuatını iyileştirmeye yönelik çalışma yapılacaktır.
- Sigortacılık ve özel emeklilik sektörlerinde dijital sigortacılık ve sigortacılık teknolojileri uygulamalarının mevzuat altyapısı oluşturulacaktır.
- Tarım sigortası bulunmayan üreticilerin sisteme dâhil edilmesi ve yeni ürünler geliştirilmesi suretiyle sigortalılık oranlarının artırılmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.

Finansal teknolojilerin yaygınlaştırılması

Finansal teknoloji faaliyetlerinin ölçek ve etkinliği artırılarak küresel finans piyasalarında ülkemizin konumu güçlendirilecektir.

- Ödeme ve elektronik para kuruluşlarının verimliliklerini ve rekabet güçlerini artırmak amacı ile bulut bilişim kullanım imkânları iyileştirilecek ve yaygınlaştırılacaktır.
- FAST ve FAST Katman Servisler ile Ödeme Hizmetleri Veri Paylaşım Servislerinin yaygınlığının artmasını destekleyen çalışmalar yürütülecektir.
- Dijital Türk lirasının iktisadi, hukuki ve güvenlik boyutları ele alınarak kullanıma sunulması ve yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir.
- Yatırımlar dijital yeterlilik, veri güvenliği ve teknoloji adaptasyonu kriterlerine uygun şekilde desteklenecek, bu çerçevede yeni finansal araçlar geliştirilecektir.

Sürdürülebilir finansın geliştirilmesi

Sürdürülebilir finans kaynaklarından daha fazla yararlanılması için çalışmalar yürütülerek sürdürülebilir finans altyapısı geliştirilecek ve ürün çeşitliliği artırılabilecektir.

- Yeşil dönüşüme katkı sağlayacak yeşil finans stratejisi ve eylem planı uygulamaya konulacaktır.
- Yeşil bankacılık uygulamalarının geliştirilmesine yönelik faaliyetler yürütülecek ve yeşil dönüşüme yönelik yatırımların finansman ihtiyaçlarını karşılayacak mekanizmalar oluşturulacaktır.
- Bankaların yurt içinde sosyal temalı yatırımları finanse etmek için sağladıkları fonlama teşvik edilecektir.
- Sürdürülebilir finans kapsamında yeni ürün ve hizmetler geliştirilecektir.
- Yeşil ve sürdürülebilir borçlanma araçlarına ilişkin rehber sosyal sermaye piyasası araçlarını kapsayacak şekilde geliştirilecek ayrıca sürdürülebilirlik bağlantılı sermaye piyasası araçlarına ilişkin rehber oluşturulacaktır.

Tasarrufların artırılması

Yurt içi tasarrufların ve tasarruf bilincinin artırılması amacıyla finansal okuryazarlık yaygınlaştırılacak, uzun vadeli tasarruf araçları geliştirilecektir.

- Otomatik Katılım Sistemi (OKS)'nin işverenlerin de katkısı ile ikinci basamak emeklilik sistemine dönüşeceği tamamlayıcı emeklilik sistemi (TES) kurulacaktır.
- Bireysel Emeklilik Sistemi (BES)'ndeki standart emeklilik yatırım fonları, katılımcıların birikimleri için daha fazla katma değer üretecek şekilde yeniden tasarlanacaktır.
- OKS katılımcılarına BES'te yer alan emeklilik fonlarına erişim imkânı tanınacak, kesintilerin sadeleştirilmesini sağlayacak düzenlemeler yapılacak ve bu kapsamda sistemin cazibesi artırılarak fon tutarı ve katılımcı sayısında artış sağlanacaktır.
- BES'ten kısmen ödeme alınabilecek durumlar bedelli askerlik, hac ibadeti gibi yeni alanları içerecek şekilde genişletilecektir.
- Yükseköğretim kurumlarına kayıtlı 25 yaş altı öğrencilerin BES'e katılımlarını ve sistemde kalmalarını teşvik edici uygulamalar hayata geçirilecektir.
- Yatırım fonlu birikimli hayat sigortaları yaygınlaştırılacaktır.
- Finansal eğitim faaliyetleri yaygınlaştırılarak finansal okuryazarlık artırılabilecektir.

6. Kamu Maliyesi

Program döneminde, bütçe disiplininin güçlendirilmesine yönelik adımlar kararlılıkla atılmaya devam edilecek, kamu maliyesinin makroekonomik istikrarı destekleyici rolü artırılabilecektir. Maliye ve gelirler politikaları, para politikasıyla eşgüdüm içinde uygulanarak ekonomik dengelenme sürecine katkı sağlayacaktır.

Kamu maliyesi, sürdürülebilir yüksek büyümenin sağlanmasında ve kalkınmada stratejik bir araç olarak kullanılacaktır. Vergilemede etkinliği ve adaleti artırmaya, kayıt dışılığı azaltmaya yönelik sürdürülen faaliyetlere devam edilecektir. Gelir ve harcama politikaları, yeşil ve dijital dönüşümü desteklemek amacıyla gerekli kaynakların dağıtımını sağlayacak şekilde uygulamaya konulacaktır.

Borçlanma politikası, piyasa koşulları ve maliyet unsurları göz önüne alınarak stratejik ölçütlere dayalı risk yönetimi çerçevesinde para ve maliye politikalarıyla uyumlu, sürdürülebilir borç yönetimi anlayışla yürütülecektir. Bu kapsamda, ihtiyaçların orta ve uzun vadede mümkün olan en uygun maliyetle karşılanması ve borç stoku yapısının güçlendirilmesi ilkeleri esas alınacaktır.

Ayrıca, finansman kaynakları ve enstrüman çeşitliliğinin artırılması ile yatırımcı tabanının genişletilmesine devam edilecektir.

Kamu kesimi genel dengesinin 2026 yılında GSYH'nın yüzde 3,4'ü oranında açık vermesi ve söz konusu açığın Program dönemi sonu itibarıyla yüzde 2,6 seviyesine gerilemesi öngörülmektedir.

2026 yılı sonunda GSYH'ya oran olarak yüzde 0,5 olması öngörülen program tanımlı kamu kesimi açığının dönem sonunda yüzde 0,3 fazlaya dönmesi beklenmektedir.

2026 yılı sonunda GSYH'ya oran olarak yüzde 3,1 olması öngörülen genel devlet açığının Program dönemi sonunda yüzde 2,6 seviyesinde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

GSYH'ya oran olarak 2026 yılında yüzde 33,1 olması öngörülen genel devlet toplam gelirlerinin Program dönemi sonunda yüzde 33,2 olarak gerçekleşmesi, genel devlet toplam harcamalarının ise aynı dönemde yüzde 36,2 seviyesinden yüzde 35,7'ye gerilemesi beklenmektedir.

Merkezi yönetim bütçe açığının GSYH'ya oran olarak 2026 yılında yüzde 3,5, Program dönemi sonunda yüzde 2,8 olarak gerçekleşeceği, faiz dışı harcamalar ile toplam gelirlerin 2026 yılında eşit olacağı, Program dönemi sonunda ise yüzde 0,5 faiz dışı fazla verileceği öngörülmektedir.

2026 yılında, GSYH'ya oran olarak 1,2 puan artışla yüzde 25'e yükselmesi beklenen sosyal güvenlik primleri dâhil toplam vergi yükünün Program dönemi sonunda ise yüzde 25,3 olması öngörülmektedir.

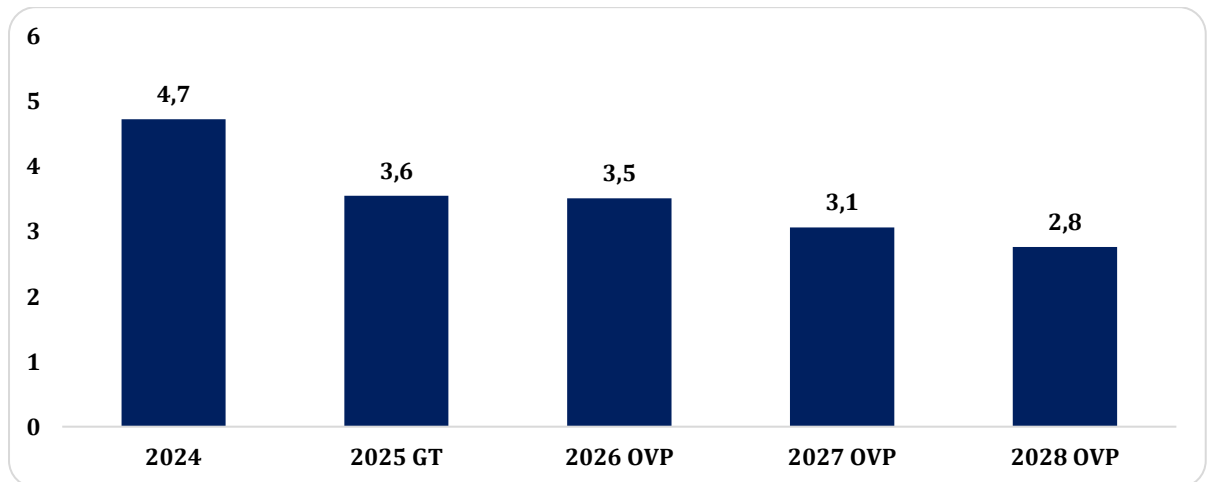
GSYH'ya oranla 2026 yılında yüzde 24,7 olarak gerçekleşmesi beklenen AB tanımlı genel yönetim borç stokunun Program dönemi sonunda yüzde 24,2'ye düşürülmesi hedeflenmektedir.

Merkezi yönetim bütçe giderlerinin GSYH'ya oranının 2026 yılında yüzde 24,5, merkezi yönetim bütçesi faiz hariç giderlerinin GSYH'ya oranının ise yüzde 21 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

Merkezi yönetim bütçe gelirleri ise, makroekonomik tahminler, ulusal ve uluslararası piyasalardaki gelişmeler ve gelir politikalarının bütçe gelirlerine etkileri dikkate alınarak belirlenmiştir.

Merkezi yönetim bütçe gelirlerinin GSYH'ya oranının 2026 yılında yüzde 21, genel bütçe vergi gelirlerinin GSYH'ya oranının ise yüzde 17,8 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

Grafik 12: Merkezi Yönetim Bütçe Açığı/GSYH (Yüzde)

GT: Gerçekleşme Tahmini

Harcamalarda etkinliğin artırılması

Program dönemi boyunca kamu harcamalarında etkinliğin ve verimliliğin artırılmasına yönelik tedbirler kararlılıkla uygulanmaya devam edilecek, kamu maliyesinin güçlü ve sürdürülebilir yapısı mali disiplinden ödün verilmeksizin korunacaktır.

- Kaynak kullanımında etkinliğin artırılması amacıyla harcamalar sistematik olarak gözden geçirilmeye devam edilecek, verimsiz harcama alanları tasfiye edilecektir.
- Kamu harcamalarında etkinliği artıracak tasarruf tedbirlerine ilişkin denetim ve izleme faaliyetlerine devam edilecektir.
- Kamu yatırım programında rasyonelleştirme çalışmaları sürdürülerek ekonomik ve sosyal fayda üretecek yatırımlar önceliklendirilecektir.
- Kamu ihale mevzuatı uluslararası norm ve standartlara uyumlu olacak şekilde dijitalleşmeyi, yenilikçiliği ve sürdürülebilirliği destekleyen ve önceleyen satın alma yaklaşımıyla güncellenecek, sektörel kamu alımları düzenlemesi hayata geçirilecektir.
- Kamu alımlarının detaylı analiz ve yönetiminin yapılabilmesi amacıyla tasarruf odaklı merkezi kamu alım politikalarına da imkân sağlayacak şekilde geliştirilen e-Tedarik Sisteminin kapsamı genişletilecektir.
- Kamu idarelerinin tahakkuk-tahsilat altyapısını güçlendirmek ve vatandaşa kolay, hızlı ve güvenli ödeme yöntemleri sunmak amacıyla e-Tahsilat uygulaması yaygınlaştırılacaktır.
- Tasarruf analizlerinin yapılabilmesi ve kontrol düzeyinin artırılarak işlemlerin elektronik ortamda gerçekleştirilmesi amacıyla kamuda kullanılan elektronik faturanın kapsamı genişletilecektir.
- Kamu taşıtlarının kullanımı ihtiyaç analizleri ve tasarruf anlayışı çerçevesinde sistematik olarak gözden geçirilecek, ihtiyaç fazlası olan veya ekonomik ömrünü tamamlamış taşıtlar tasfiye edilecek ve zorunlu hallerle sınırlı yeni taşıt edinimlerinde ekonomiklik gözetilerek yerli üretim ile çevreci araçlara öncelik verilmeye devam edilecektir.
- Kamu Özel İşbirliği (KÖİ) projeleri, makroekonomik politikalar, kamu yükümlülükleri ve bütçe dengeleri dikkate alınarak ve dengeli bir risk paylaşımı ile maliyet etkinliği gözetilerek planlanacak ve yürütülecektir.
- Kamu idarelerinin mali yönetim ve kontrol alanındaki uygulamalarının etkinliği artırılacak, iç denetim birimlerinin idari kapasiteleri güçlendirilecek ve iç kontrol sistemlerinin izlenmesi ve değerlendirilmesi faaliyetleri yaygınlaştırılacaktır.
- Yapay zekâ destekli muhasebe sistemleriyle kamu harcamalarında verimlilik ve tasarruf sağlanmasına, karar alma süreçlerinin desteklenmesine ve risk odaklı kamu mali denetim altyapısının güçlendirilmesine devam edilecektir.
- Kamu idarelerinin varlıklarının etkin ve verimli bir şekilde yönetilmesini sağlamak amacıyla Varlık Yönetim Sistemi geliştirilecektir.
- Kamu kesimi genel dengesinde yer alan fon ve döner sermayelerin harcama ilkeleri belirlenecek, bütçenin birlik ilkesinin uygulamasının güçlendirilmesine yönelik özel gelir, fon ve benzeri uygulamalar gözden geçirilecektir.
- Aile odaklı, kapsayıcı ve fert başına asgari bir geliri garanti edecek ve işgücüne katılıma mâni olmayacak şekilde bütünleşik yapıda bir sosyal yardım programı pilot bir projeyle başlatılacaktır.
- Kamu alımları ile yap-işlet-devret projelerinde uluslararası sorumlu yatırımcıların ilgisini artıracak şekilde sürdürülebilirlik hedefleriyle uyumlu altyapı projeleri yaygınlaştırılacaktır.

- Kamu alım süreçleri dijitalleştirilerek denetim, hesap verilebilirlik ve şeffaflık artırılabilecektir.
- Tasarruf odaklı merkezi kamu alım politikalarının kapsamı genişletilecek, merkezi kamu alımları yoluyla sürdürülebilir tedarik ve yerli ürünler ile teknoloji transferi desteklenecek, merkezi alıma konu ürünlerin DMO üzerinden tedarik edilmesi önceliklendirilecektir.
- Özelleştirme kapsam ve programında bulunan ve yeni alınacak âtil kamu varlıkları, kamu kurumlarının ihtiyaçlarını da karşılayacak şekilde şeffaf, rekabetçi ve açık ihaleler yoluyla milli ekonomiye kazandırılacaktır.
- Mali saydamlık ve hesap verebilirliği güçlendirmek amacıyla kamuoyunun ve paydaşların kullanımına yönelik açık mali veri portalı geliştirilecektir.
- Mali saydamlığı güçlendirmek ve mali istatistiklerin veri kalitesini artırmak amacıyla Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sisteminin kullanımı mahalli idarelerde yaygınlaştırılacaktır.

Afetlere dirençli yapıların finansmanının sağlanması

Yerleşim yerlerinin ve toplumun afetlere karşı dirençliliğinin artırılması, afet risklerinin azaltılarak sosyal ve ekonomik etkilerinin en aza indirilmesi, afet yönetiminin tüm süreçlerinin etkin bir şekilde yürütülmesinde gerekli finansmanın sağlanması temel amaçtır. Nüfusunun büyük çoğunluğu deprem kuşağında bulunan ülkemizde tüm afet türlerine karşı dayanıklılığın artırılması ve afetlere hazırlıklı olunması amacıyla afet riski altındaki alanlar risk ve tehlike durumlarına göre önceliklendirilecektir.

- 2023 yılı Şubat ayında meydana gelen depremlerin neden olduğu tahribatın giderilmesine yönelik çalışmalar program döneminde tamamlanacaktır.
- Başta İstanbul olmak üzere şehirlerin afetlere karşı dayanıklılığının artırılması amacıyla gerekli kaynakların ayrılmasına devam edilecektir.
- Tüm afet tehlikelerini kapsayacak afet sigortasına yönelik süreçler tamamlanacaktır.
- Afetzedelerin barınma ihtiyacının karşılanmasında kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanımı için hak sahipliği, geri ödeme ve finansman yöntemleri ile ilgili mevzuat değişikliği yapılacaktır.
- Eğitim ve sağlık başta olmak üzere kamu hizmeti sunan yapılar, afet ve acil durumlara karşı güçlendirilerek hazırlık düzeyi artırılacaktır.
- Bulaşıcı hastalıklara, sağlık şoklarına, afetlere müdahale kapasitesi güçlendirilecektir.
- Afet ve acil durumlara müdahaleye yönelik teknik ve beşeri kapasite geliştirilecek, kesintisiz güvenli haberleşme sistemi altyapısının kurulumu tamamlanacaktır.
- Afetlerin etkilerini en aza indirmek amacıyla afet risklerinin boyutları çok disiplinli veri analizleriyle ortaya konulacak, afet tehlikeleri ileri teknolojilerle izlenecek ve müdahale süreçleri etkin şekilde yönetilecektir.
- Turizm tesislerinin yangın ve doğal afet risklerine dayanıklılığı artırılacak, ziyaretçi güvenliğini sağlamaya yönelik kurumsal ve teknik kapasite güçlendirilecektir.
- Nüfus artışı, göç ya da yenileme kaynaklı konut ihtiyacı arz-talep dengesi gözetilerek karşılanacaktır.
- Yeşil dönüşüme katkı sağlayacak enerji verimli, sıfır atık ile uyumlu, yatay mimariyi esas alan afetlere karşı dirençli yerleşim yerleri inşa edilecektir.
- İstanbul başta olmak üzere ülke genelinde afetlere dayanıksız yapı stokunun yeniden inşa edilmesini hızlandırmak için hak sahibi beklentileri ve dönüşüm alanları dinamikleri gözetilerek düzenlemeler güçlendirilecek, kentsel dönüşüm çalışmaları hızlandırılacaktır.

- Sosyal konut üretiminde afet riski yüksek olan bölgelere öncelik verilecek, kapsayıcı, sağlıklı, güvenli ve dirençli yaşam alanları altyapı ve üstyapı tesisleriyle bir bütün olarak planlanarak inşa edilecektir.
- Meydana gelebilecek afetler nedeniyle ülke genelinde geçici barınma alanlarıyla ilgili yerel idareler ile koordinasyon içinde yeni alanların tespiti ve bu alanların ortak kullanımı temelli altyapı çalışmaları yürütülecektir.

Vergilemede adalet ve etkinliğin artırılması

Vergi politikaları, sürdürülebilir ve adil bir yapı temelinde öngörülebilirlik ve etkinlik ilkeleri doğrultusunda uygulanacaktır. Vergi sistemi, gelir dağılımını iyileştiren ve yatırım ortamını güçlendiren bir araç olarak kullanılacaktır.

- Vergi politikalarında büyüme ve sosyal adalet ilkeleri ekseninde yatırımı, istihdamı, üretimi, ihracatı ve rekabet ortamını destekleyen gelir politikalarına öncelik verilecektir.
- Dolaylı vergilerin bütçe içindeki ağırlığı gözden geçirilerek kayıt dışı ekonomiye yönelik tedbirlerle Program döneminde doğrudan vergi gelirlerinin bütçe içindeki ağırlığı artırılacaktır.
- Kamu mali yönetiminde sürdürülebilir gelir kaynaklarının artırılması için vergi tabanının genişletilmesi ve vergilemede gönüllü uyumun artırılmasına yönelik çalışmalar sürdürülecektir.
- Vergi harcamaları analiz edilecek, etkin olmayan istisna, muafiyet ve indirimlere yönelik düzenlemeler yapılacaktır.
- Vergilerin tam ve zamanında ödenmesinde etkili olan mükellef davranışları ve vergiye uyum sorunları analiz edilerek uyum düzeyini artırmaya katkı sağlayacak stratejiler geliştirilecektir.
- Vergi istatistikleri ve bu alandaki raporların daha kapsamlı bir şekilde yayımlanması sağlanacaktır.

Kayıt dışılıkla mücadele ve denetimlerde etkinliğin artırılması

Kayıt dışı ekonominin önlenmesine yönelik mücadeleye kararlılıkla devam edilecek, denetim süreçlerinin etkinliği artırılarak kamu maliyesinin disiplinli ve şeffaf yönetimi desteklenecektir.

- Kayıt dışılıkla mücadele yapay zekâ, büyük veri gibi teknolojik imkânlarla desteklenen risk analiz faaliyetleriyle ve tüm ilgili tarafların etkin katılımıyla yürütülecektir.
- Kayıt dışı ekonomik faaliyetlerin önlenmesi, vergide adaletin sağlanması, vergiye gönüllü uyumun desteklenmesi amacıyla yapay zekâ ve ileri analiz teknikleri kullanılarak ilgili sektör ve alanlara ilişkin riskler tespit edilecek, denetimde etkinlik artırılacaktır.
- Prim tabanını genişletmek üzere kayıt dışı istihdam ve kayıt dışı ücretle mücadelede veri analizine dayalı risk odaklı denetim faaliyetleri artırılacaktır.
- Makro düzeyde kayıt dışı ekonomi boyutunun ölçülmesine ve vergi türleri bazında vergi açığı hesaplanmasına, kayıt dışı ekonomiyle mücadeleye ilişkin politika destekleyici analizlerin yapılmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir.
- Dijital faaliyetlerdeki kayıt dışılığı kavrayacak uygulamalar geliştirilecektir.
- Vergi kayıp ve kaçığı ile kayıt dışı ekonomik faaliyetlerin önlenmesi için oluşturulan Risk Analizi Değerlendirme ve Araştırma (RADAR) Sistemi, mali ve ekonomik verilerin entegrasyonu ve bu verilerin sektörel ve mükellef bazlı risk senaryolarını beslemesi suretiyle geliştirilecektir.

- Vergi kaçakçılığı fiillerinin tespitine yönelik yapay zekâ imkânlarından yararlanmak suretiyle vergi kaçakçılığını besleyen sahte belge kullanımı önlenecektir.
- Vergi denetiminde vergiye tabi işlemlerin doğruluğunun tespitinde üçüncü taraf idari verilerden daha etkin yararlanılacaktır.
- Vergi kayıp ve kaçığının önlenmesi, belge düzeninin yerleşmesi ve sağlıklı bir şekilde işlemesi amacıyla yaygın yoğun vergi denetimleri artırılarak vergi denetimi algısının mükelleflerde yerleşmesi sağlanacak ve vergiye gönüllü uyum teşvik edilecektir.
- Organize vergi kaçakçılığı ile mücadelede vergi kaçakçılığı soruşturmalarının etkin yürütülmesi amacıyla ilgili kurumlarla işbirliği içerisinde mevzuat çalışmaları yapılacaktır.
- Gayrimenkullerin gerçek değerinin kavranmasını ve gerçek değerleri üzerinden işlem yapılmasını sağlayacak çalışmalar yapılacaktır.
- Kira sözleşmelerinin e-Devlet kapısı üzerinden güvenilir şekilde hazırlanmasına imkân veren e-Kira Sözleşmesi uygulaması yaygınlaştırılacaktır.

KİT yönetim reformu

Kamu işletmeciliğinde hesap verebilirliğinin güçlendirilmesi, şeffaflığının artırılması, ticari hayatın gerektirdiği şekilde faaliyetlerinin sürdürülmesi ile kârlılık, etkinlik ve verimliliğinin daha yüksek düzeylere çıkarılması sağlanacaktır.

- Kamu mali disiplini güçlendirmek amacıyla farklı statülerde yer alan kamu işletmelerinin izlenmesi, KİT'lerin muhasebe sistemlerinin etkinliğinin artırılması ve mali yapılarının güçlendirilmesi sağlanacaktır.
- KİT'lerin faaliyetlerini makroekonomik, sektörel, sosyal politikalarla uyum içerisinde ve kamu maliyesinde sürdürülebilirliği destekleyen bir anlayışla etkin ve verimli bir şekilde sürdürmesi sağlanacak, KİT yönetim reformuna yönelik düzenlemeler hayata geçirilecektir.
- Performansa dayalı ölçüm yöntemleri kullanılarak kamu işletmelerinin ve yönetim kurullarının hesap verebilirliği artırılacaktır.
- Faaliyetleri nedeniyle sektörel, idari ve mali alanlarda birbirleri ile etkileşim içerisinde olan kamu işletmeleri arasında eşgüdümü sağlayacak mekanizmalar kurulacak ve kurumsal düzenlemeler hayata geçirilecektir.

Sosyal güvenlik sisteminin mali sürdürülebilirliği

Sosyal güvenlik sisteminin uzun vadeli mali sürdürülebilirliği güçlendirilecek, prim tabanı ve tahsilatı artırılacak, yeni çalışma biçimlerine uyum artırılacaktır.

- Nüfus artış hızının düşmesinin sosyal güvenlik dengesi üzerindeki etkileri analiz edilerek bakım ekonomisini güçlendirmeye yönelik uzun dönemli bakım sigortasının altyapısı oluşturulacaktır.
- Birinci basamak sağlık hizmetlerinin sağlık sistemi içerisindeki etkinliği artırılacak ve hizmet basamakları arasındaki entegrasyon güçlendirilecektir.
- Sağlık ürün ve hizmetlerinde talep kontrolü ve hizmet basamakları arasındaki entegrasyon güçlendirilerek hizmet basamaklarının uygun kullanımı sağlanacaktır.
- Sosyal güvenlik sisteminde kişilerin daha uzun sürede istihdamda kalmasını teşvik eden, hakkaniyeti ve aktüeryal dengeyi önceleyen düzenlemeler hayata geçirilerek sistemin mali sürdürülebilirliği güçlendirilecektir.

- Sosyal güvenlik sisteminin fiili ve yasal kapsamının genişletilmesi ve kapsamda yer almayan grupların sisteme girişlerinin sağlanması için farklı meslek ve gelir gruplarına yönelik uygulamalar geliştirilecek, sosyal güvenlik mevzuatı değişen işgücü piyasası koşullarına ve yeni nesil esnek çalışma şekillerine daha uyumlu hale getirilecektir.
- Prim borçlarının takip ve tahsilat süreçleri etkinleştirilecektir.
- Sağlık hizmetlerinin geri ödemesinde risk analizine ve hizmet sunucularının davranışlarını dikkate alan denetim modelleri geliştirilecektir.
- Sağlık Market Uygulaması daha fazla ilaç ve medikal malzemeyi içerecek şekilde genişletilerek tedarik zinciri güçlendirilecektir.
- Sağlık hizmetlerine erişimi kısıtlamadan finansal sürdürülebilirliği sağlamak amacıyla, veri analizi yoluyla geri ödeme kriterleri incelenecek, değer bazlı geri ödeme yöntemleri yaygınlaştırılacak ve yurt dışından temin edilen ilaçlar gibi hızlı artış gösteren gruplarda harcamaların etkinleştirilmesi sağlanacaktır.
- Akılcı ilaç kullanımı teşvik edilerek ilaç ve tedavi harcamaları rasyonelleştirilecektir.
- Sosyal Güvenlik Kurumunun bilişim sistemleri güçlendirilecek, kurumlar arası veri paylaşımı artırılacak, uzun dönemli mali sürdürülebilirliğe ilişkin göstergelerin düzenli olarak izlenmesi sağlanacaktır.
- İstihdam teşviklerinden etkin olmayanlar sonlandırılacak, teşvik sisteminin sade ve etkin bir yapıya kavuşturulması sağlanacaktır.

7. İş ve Yatırım Ortamı

Kamu politika ve düzenlemeleri öngörülebilir, kurala dayalı, şeffaf ve kolaylaştırıcı şekilde yürütülerek ekonomik aktörlerin güveninin artırılması, iş ve yatırım süreçlerinin iyileştirilmesi ve nitelikli doğrudan yabancı yatırımların ülkeye çekilmesi yoluyla büyüme ve istihdam desteklenecektir.

Düzenleyici çerçevenin iyileştirilmesi

İş ve yatırım ortamında düzenleyici çerçeve iyileştirilerek şeffaflık ve öngörülebilirlik artırılabilecektir.

- Yatırımların devamlılığının sağlanması, yatırımcılara öngörülebilirlik oluşturulması ve yatırımların güvence altına alınması amacıyla yeni mekanizmaları içeren düzenleme yapılacaktır.
- Nitelikli yatırımlar için yatırım süreçlerini kolaylaştıracak tek durak mekanizması oluşturulacaktır.
- Yatırım uyuşmazlıklarının daha hızlı çözülmesini sağlayacak yöntemler geliştirilecektir.
- Yargılama süreçlerinin etkinleştirilmesi ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin daha da güçlendirilmesi sağlanacaktır.
- Adalet erişiminin ve makul sürede yargılanma hakkının geliştirilmesi amacıyla dijital çözüm platformları, çevrimiçi uyuşmazlık ve elektronik duruşma yöntemleri geliştirilecektir.
- İhtisas mahkemelerinin etki analizi yapılarak yeni ihtiyaç alanları belirlenecek ve yeni ihtisas mahkemeleri oluşturulacaktır.
- Fikri ve Sınai Haklar Mahkemelerinin iş yükü ve ortalama görülme süreleri dikkate alınarak yeni ihtiyaç durumu belirlenecektir.
- Fikri mülkiyet sisteminde toplumsal bilinci artırmak üzere hukuki altyapı güçlendirilecek, fikri mülkiyet haklarının oluşmasını destekleyen ekosistem geliştirilerek bu hakların ticarileştirilmesi hızlandırılacaktır.

- e-Tebliğat uygulamasının yaygınlaştırılmasına yönelik altyapı çalışması yapılacaktır.
- İcra ve iflas mevzuatı günümüz şartları göz önüne alınmak suretiyle güncellenecektir.
- 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK)'nın Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) ile uyumlaştırma süreci tamamlanacaktır.
- Farklı idareler tarafından yürütülen piyasa gözetim ve denetim faaliyetlerinin toplulaştırılması, uygulama yeknesaklığının sağlanması ve mükerrerliklerin engellenmesi amacıyla Piyasa Gözetim ve Denetim Kurumu kurulacaktır.
- Elektronik yolla piyasaya arz edilen sanayi ürünlerinin izlenebilirliğini sağlamak ve piyasa gözetim ve denetimini daha etkili sürdürmek üzere yapay zekâ tabanlı yazılım ile yeni bir denetim modeli oluşturulacaktır.
- Enerji ve madencilik faaliyetlerinde yatırım güvencesinin sağlanmasına yönelik ikincil mevzuat hazırlanacaktır.
- Dijital ekonominin gelişimine destek olmak amacıyla içerik öne çıkarma, algoritmalarının şeffaflığı, adil sıralama, içerik kaldırma kriterleri ve telif paylaşım esaslarını kapsayan bir Dijital Rekabet Uyum Rehberi hazırlanacaktır.

İş ve yatırım süreçlerinin iyileştirilmesi

Şirket kurma ve tasfiye süreçlerinin iyileştirilmesi, bürokratik işlemlerin azaltılması, kolaylaştırılması, hızlandırılması ve maliyetlerin düşürülmesi yoluyla iş ve yatırım ortamı iyileştirilecektir.

- Dış ticarete iş süreçlerinin ve ihracat işlemlerinin kolaylaştırılmasını teminen gümrük idareleri ile gümrük kapılarının işlem kapasiteleri artırılacak, fiziki ve teknolojik altyapıları yerli kullanım imkânları gözetilerek ihtiyaçlar doğrultusunda yenilenecektir.
- Sınai mülkiyet tescil süreçleri, yapay zekâ teknolojileri kullanılarak hızlandırılacak ve karar kalitesi artırılacaktır.
- Yenilikçi girişimlerin kurulmasını teşvik etmek üzere, şirket kuruluş kolaylığı ve başlangıç aşaması muafiyetleri sağlayan, yenilikçi, dijital uygulamalar hayata geçirilecektir.
- Yabancı girişimci ve yatırımcılar ile nitelikli işgücünün çekilebilmesi için uygulamalar geliştirilecektir.
- Türkiye'nin küresel yatırım ortamı sıralamasına yönelik belirlenen alanlarda iyileştirici düzenlemeler hayata geçirilecektir.
- Yatırımlara ilişkin izin, lisans, ruhsat gibi işlemlerin çevrimiçi platformlara taşınması sağlanacaktır.

Rekabetçi yeni yatırımların tesisi

Öncelikli sektörler ve bölgesel koşullar dikkate alınarak özel kesim yatırımlarının artırılması amacıyla başta yeni girişimciler olmak üzere yatırımların finansman imkânları geliştirilecek, yatırım yeri arzı artırılacak ve yatırım yeri tahsis sistemi güçlendirilecektir.

- Yurt içine gelen ve yurt dışına giden uluslararası doğrudan yatırımların birbirini tamamlayıcılığı ve ekonomiye katkısının artırılması için çalışmalar gerçekleştirilecektir.
- Başta yatırım teşvik sistemi olmak üzere devlet yardımları etki değerlendirmelere dayalı olarak sade ve etkin bir yapıda yürütülecektir.
- Yatırım olanaklarının etkin biçimde değerlendirilmesi amacıyla uygun alanları kapsayan bir yatırım yeri envanteri hazırlanacaktır.
- İmalat sanayiine yönelik büyük ölçekli ve stratejik yatırımların yatırım yeri tahsis süreçlerinin hızlandırılması amacıyla yeni tahsis modelleri geliştirilecektir.

Yeşil ve dijital dönüşüm odaklı yatırımların artırılması

Yeşil ve dijital dönüşümü destekleyecek nitelikte yatırımlar ile küresel tedarik zincirlerindeki konumun güçlendirilmesine yönelik yatırımların artırılması sağlanacaktır.

- Yeşil dönüşüme yönelik yatırımlarda yerli tedarik ekosistemi geliştirilerek yerelden tedarikin artırılması sağlanacaktır.
- Yeşil ve dijital dönüşüm ile tedarik zincirlerinin geliştirilmesi konularında Avrupa Birliği ile yeni bir diyalog mekanizması hayata geçirilecektir.
- KOBİ'lerin kurumsal kapasitesini güçlendirmek ve uluslararası doğrudan yatırımların tedarik zincirine dâhil olma imkânlarını artırmak amacıyla tedarikçi geliştirme programları oluşturulacaktır.

8. Merkezi Yönetim Bütçesi Ödenek Teklif Tavanları ve Bütçe Sürecine İlişkin Hususlar

5018 sayılı Kanunun 16 ncı maddesi gereğince, söz konusu Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idarelerin 2026, 2027 ve 2028 yıllarına ilişkin ödenek teklif tavanları Ek 2'de yer almaktadır.

2026, 2027 ve 2028 yılları bütçe teklifleri, kamu kurum ve kuruluşları tarafından 5018 sayılı Kanunun 15, 16, 17 ve 18 inci maddelerine uygun olarak çok yıllık bütçeleme anlayışı ile uyumlu bir şekilde hazırlanacaktır. Çok yıllık bütçelemenin başarılı bir şekilde sürdürülmesi, bütçe uygulamalarında kamu idareleri arasında gerekli işbirliği ve eşgüdümün sağlıklı bir şekilde yürütülmesine bağlı bulunmaktadır. Ayrıca, idarelerin bütçe tekliflerini hazırlarken 2024/7 sayılı Tasarruf Tedbirleri ile ilgili Cumhurbaşkanlığı Genelgesinde yer alan düzenlemelere uymaları gerekmektedir.

Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler, Bütçe Çağrısı ve eki Bütçe Hazırlama Rehberi ile Yatırım Genelgesi ve eki Yatırım Programı Hazırlama Rehberindeki esas ve usuller çerçevesinde 2026-2028 yıllarını kapsayan bütçe tekliflerini hazırlayarak 30 Eylül 2025 tarihine kadar Strateji ve Bütçe Başkanlığına teslim edeceklerdir.

EK 1:
Makroekonomi ve Kamu Maliyesine İlişkin Temel
Göstergeler ve Hedefler

Tablo 1.1: Temel Ekonomik Büyüklükler

	2024	2025 (GT)	2026 (P)	2027 (P)	2028 (P)
BÜYÜME					
GSYH (Milyar TL, Cari Fiyatlarla)	44.587	62.179	77.257	89.406	101.397
GSYH (Milyar Dolar, Cari Fiyatlarla)	1.358	1.569	1.658	1.763	1.886
Kişi Başına Gelir (GSYH, Dolar)	15.325	17.748	18.621	19.710	20.987
GSYH Büyümesi ⁽¹⁾	3,3	3,3	3,8	4,3	5,0
Toplam Tüketim ⁽¹⁾	3,5	2,5	3,3	3,8	4,4
Kamu ⁽²⁾	4,3	3,4	4,8	5,5	6,0
Özel ⁽²⁾	3,4	2,4	3,2	3,6	4,1
Toplam Sabit Sermaye Yatırımı ⁽¹⁾	2,7	4,6	4,0	4,2	4,9
Kamu ⁽²⁾	6,4	5,0	2,3	6,7	8,7
Özel ⁽²⁾	2,2	4,5	4,2	3,9	4,4
Toplam Yurt İçi Tasarruf/GSYH	30,1	30,6	30,8	31,1	31,2
Kamu	0,1	0,2	0,3	0,5	0,9
Özel	30,0	30,4	30,6	30,6	30,3
Toplam Tasarruf -Yatırım Farkı/GSYH ⁽³⁾	-0,6	-1,4	-1,3	-1,1	-0,9
Kamu	-3,4	-3,2	-3,1	-3,0	-2,6
Özel	2,8	1,8	1,8	1,9	1,7
Toplam Nihai Yurt İçi Talep ⁽¹⁾	3,3	3,0	3,5	3,9	4,5
Net İhracatın Büyüme Katkısı	1,0	-0,3	0,0	0,1	0,2
İSTİHDAM					
Nüfus (Yıl Ortası, Bin Kişi) ⁽⁴⁾	85.518	85.825	86.447	86.856	87.252
İşgücüne Katılma Oranı (%)	54,2	53,7	54,4	55,1	56,0
İstihdam Düzeyi (Bin Kişi)	32.620	32.605	33.336	34.128	35.130
İstihdam Oranı (%)	49,5	49,1	49,8	50,5	51,6
İşsizlik Oranı (%)	8,7	8,5	8,4	8,2	7,8
DIŞ TİCARET (GTS)					
İhracat (GTS tanımlı, fob) (Milyar Dolar) ⁽⁵⁾	261,8	273,8	282,0	294,0	308,5
İthalat (GTS tanımlı, cif) (Milyar Dolar) ⁽⁵⁾	344,0	367,0	378,0	393,0	410,5
Ham Petrol Fiyatı - Brent (Dolar/Varil)	80,5	70,0	65,0	65,1	65,6
Enerji İthalatı (Milyar Dolar)	65,6	64,0	63,0	62,5	62,0
Dış Ticaret Dengesi (GTS tanımlı, Milyar Dolar) ⁽⁵⁾	-82,2	-93,2	-96,0	-99,0	-102,0
Dış Ticaret Hacmi / GSYH (%) ⁽⁵⁾	44,6	40,8	39,8	39,0	38,1
CARI İŞLEMLER DENGESİ					
Turizm Gelirleri (Milyar Dolar)	60,5	64,0	68,0	71,0	75,0
Seyahat Gelirleri (Milyar Dolar)	56,3	59,5	61,8	64,5	68,2
Cari İşlemler Dengesi (Milyar Dolar)	-10,2	-22,6	-22,3	-20,5	-18,5
Cari İşlemler Dengesi / GSYH (%)	-0,8	-1,4	-1,3	-1,2	-1,0
Altın Hariç Cari İşlemler Dengesi (Milyar Dolar)	3,4	-5,3	-6,0	-6,9	-7,5
Altın Hariç Cari İşlemler Dengesi / GSYH (%)	0,3	-0,3	-0,4	-0,4	-0,4
ENFLASYON					
GSYH Deflatör Artışı, % Değişme	59,3	35,0	19,7	10,9	8,0
TÜFE Yıl Sonu, % Değişme	44,4	28,5	16,0	9,0	8,0

Not: GT: Gerçekleşme Tahmini

P: Program

(1) Zincirlenmiş hacim endeksi yüzde değişim

(2) Kamu ve özel ayırımında tüketim ve yatırım verileri Strateji ve Bütçe Başkanlığı hesaplamalarıdır.

(3) Toplam tasarruf-yatırım farkı ile cari işlemler açığı arasındaki fark, milli gelir hesaplamalarında ihracat ve ithalat ağırlıklı döviz kuru kullanılması kaynaklanmaktadır.

(4) SBB hesaplamalarıdır.

(5) TÜİK tarafından yayımlanan Genel Ticaret Sistemi (GTS) ile uyumlu dış ticaret istatistiklerini göstermektedir.

Tablo 1.2: Kamu Kesimi Genel Dengesi (1)

	2024	2025 (GT)	2026 (P)	2027 (P)	2028 (P)
	(Milyar TL)				
Kamu Kesimi Genel Dengesi (KKGD)	-2.578,8	-2.183,8	-2.594,0	-2.586,4	-2.587,4
Genel Devlet	-2.066,4	-1.939,3	-2.412,5	-2.379,7	-2.603,5
Merkezi Yönetim Bütçesi	-2.107,8	-2.208,3	-2.712,7	-2.738,5	-2.805,1
Mahalli İdareler	-186,5	-9,8	-7,6	-34,2	-363,0
Bütçe Dışı Fonlar	46,0	75,5	64,0	4,7	5,7
İşsizlik Sigortası Fonu	162,0	203,9	236,8	302,6	342,2
Sosyal Güvenlik Kuruluşları	-235,2	-365,0	-547,2	-559,8	-518,4
Genel Sağlık Sigortası	260,5	365,0	547,2	636,2	727,0
Döner Sermayeli Kuruluşlar	-5,4	-0,6	7,0	9,3	8,1
KİT'ler	-512,5	-244,5	-181,5	-206,7	16,2
Faiz Giderleri Hariç KKG	-1.201,5	29,4	305,7	616,0	916,7
Faiz Gideri ve Özelleştirme Geliri Hariç KKG	-1.219,6	8,4	120,7	546,0	886,7
	(GSYH'ya Oran, Yüzde)				
Kamu Kesimi Genel Dengesi	-5,8	-3,5	-3,4	-2,9	-2,6
Genel Devlet	-4,6	-3,1	-3,1	-2,7	-2,6
Merkezi Yönetim Bütçesi	-4,7	-3,6	-3,5	-3,1	-2,8
Mahalli İdareler	-0,4	0,0	0,0	0,0	-0,4
Bütçe Dışı Fonlar	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
İşsizlik Sigortası Fonu	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Sosyal Güvenlik Kuruluşları	-0,5	-0,6	-0,7	-0,6	-0,5
Genel Sağlık Sigortası	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7
Döner Sermayeli Kuruluşlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
KİT'ler	-1,1	-0,4	-0,2	-0,2	0,0
Faiz Giderleri Hariç KKG	-2,7	0,0	0,4	0,7	0,9
Faiz Gideri ve Özelleştirme Geliri Hariç KKG	-2,7	0,0	0,2	0,6	0,9

(1) Kamu kesimi; merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kurum ve kuruluşlar, mahalli idareler, sosyal güvenlik kuruluşları ile GSS, fonlar, döner sermayeler, İşsizlik Sigortası Fonu ve KİT'lerden oluşmaktadır.

GT: Gerçekleşme tahmini

P: Program

Tablo 1.3: Program Tanımlı Kamu Kesimi Genel Dengesi ⁽¹⁾

	2024	2025 (GT)	2026 (P)	2027 (P)	2028 (P)
	(Milyar TL)				
Kamu Kesimi	-1.732,4	-462,4	-347,9	8,9	347,0
Genel Devlet	-1.234,8	-240,6	-175,8	211,1	329,5
Merkezi Yönetim Bütçesi	-1.183,0	-397,9	-372,7	-29,7	246,2
Mahalli İdareler	-165,5	37,7	57,1	40,4	-282,3
Bütçe Dışı Fonlar	46,4	76,1	64,7	5,5	6,6
İşsizlik Sigortası Fonu	66,7	64,7	89,8	131,7	166,0
Sosyal Güvenlik Kuruluşları	-235,2	-365,0	-547,2	-559,8	-518,4
Genel Sağlık Sigortası	260,5	365,0	547,2	636,2	727,0
Döner Sermayeli Kuruluşlar	-24,7	-21,3	-14,8	-13,2	-15,6
KİT'ler	-497,6	-221,8	-172,1	-202,2	17,5
	(GSYH'ya Oran, Yüzde)				
Kamu Kesimi	-3,9	-0,7	-0,5	0,0	0,3
Genel Devlet	-2,8	-0,4	-0,2	0,2	0,3
Merkezi Yönetim Bütçesi	-2,7	-0,6	-0,5	0,0	0,2
Mahalli İdareler	-0,4	0,1	0,1	0,0	-0,3
Bütçe Dışı Fonlar	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
İşsizlik Sigortası Fonu	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
Sosyal Güvenlik Kuruluşları	-0,5	-0,6	-0,7	-0,6	-0,5
Genel Sağlık Sigortası	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7
Döner Sermayeli Kuruluşlar	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
KİT'ler	-1,1	-0,4	-0,2	-0,2	0,0

(1) Faiz gelirleri ve giderleri, özelleştirme gelirleri, kamu bankaları kâr payları ve bazı özelliikli gelirler ile giderler hariç tutularak hesaplanmaktadır.

GT: Gerçekleşme tahmini

P: Program

Tablo 1.4: Kamu Kesimine İlişkin Diğer Göstergeler

	2024	2025 (GT)	2026 (P)	2027 (P)	2028 (P)
	(GSYH'ya Oran, Yüzde)				
Kamu Harcanabilir Geliri	10,5	10,6	11,3	11,7	12,2
Kamu Tüketimi	-10,4	-10,4	-11,1	-11,2	-11,3
Kamu Tasarrufu	0,1	0,2	0,3	0,5	0,9
Kamu Yatırımı	-3,5	-3,4	-3,4	-3,5	-3,5
Kamu Tasarruf Yatırım Farkı	-3,4	-3,2	-3,1	-3,0	-2,6
Toplam Kamu Kesimi Özelleştirme Geliri	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0
Vergi Yüğü (Sosyal Güvenlik Primleri Dâhil) (1)	23,0	23,8	25,0	25,2	25,3
Vergi Yüğü (Sosyal Güvenlik Primleri Hariç) (1)	16,6	17,5	18,2	18,3	18,4
AB Tanımlı Genel Devlet Borç Stoku	24,0	24,6	24,7	24,7	24,2

(1) Red ve iadeler hariçtir.

GT: Gerçekleşme tahmini

P: Program

Tablo 1.5: Genel Devlet Dengesi ⁽¹⁾

	2024	2025 (GT)	2026 (P)	2027 (P)	2028 (P)
	(Milyar TL)				
Gelirler	13.863,9	19.565,8	25.575,1	29.673,5	33.632,4
Vergiler	7.361,3	10.824,2	13.994,9	16.271,7	18.552,5
Vergi Dışı Normal Gelirler	844,8	1.196,9	1.481,1	1.769,6	2.013,5
Faktör Gelirleri	1.952,6	2.464,0	3.156,2	3.542,2	3.878,9
Sosyal Fonlar	3.687,1	5.059,7	6.758,0	8.020,0	9.157,5
Özelleştirme Gelirleri	18,1	21,0	185,0	70,0	30,0
Harcamalar	15.930,3	21.505,2	27.987,7	32.053,2	36.235,9
Faiz Dışı Harcamalar	14.602,1	19.352,4	25.131,8	28.891,8	32.764,4
Cari Harcamalar	6.696,1	9.310,9	12.025,2	14.025,2	15.983,9
Yatırım Harcamaları	1.285,1	1.679,4	1.864,2	2.284,3	2.750,3
Transfer Harcamaları	6.620,9	8.362,2	11.242,5	12.582,3	14.030,2
Stok Değişim Fonu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Faiz Harcamaları	1.328,1	2.152,7	2.855,9	3.161,4	3.471,5
Genel Devlet Dengesi	-2.066,4	-1.939,3	-2.412,5	-2.379,7	-2.603,5
Faiz Giderleri Hariç Denge	-738,2	213,4	443,3	781,7	868,0
Özelleştirme Gelirleri Hariç Denge	-2.084,5	-1.960,3	-2.597,5	-2.449,7	-2.633,5
Faiz Gid. ve Özelleştirme Gel. Hariç Denge	-756,3	192,4	258,3	711,7	838,0
	(GSYH'ya Oran, Yüzde)				
Gelirler	31,1	31,5	33,1	33,2	33,2
Vergiler	16,5	17,4	18,1	18,2	18,3
Vergi Dışı Normal Gelirler	1,9	1,9	1,9	2,0	2,0
Faktör Gelirleri	4,4	4,0	4,1	4,0	3,8
Sosyal Fonlar	8,3	8,1	8,7	9,0	9,0
Özelleştirme Gelirleri	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0
Harcamalar	35,7	34,6	36,2	35,9	35,7
Faiz Dışı Harcamalar	32,7	31,1	32,5	32,3	32,3
Cari Harcamalar	15,0	15,0	15,6	15,7	15,8
Yatırım Harcamaları	2,9	2,7	2,4	2,6	2,7
Transfer Harcamaları	14,8	13,4	14,6	14,1	13,8
Stok Değişim Fonu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Faiz Harcamaları	3,0	3,5	3,7	3,5	3,4
Genel Devlet Dengesi	-4,6	-3,1	-3,1	-2,7	-2,6
Faiz Giderleri Hariç Denge	-1,7	0,3	0,6	0,9	0,9
Özelleştirme Gelirleri Hariç Denge	-4,7	-3,2	-3,4	-2,7	-2,6
Faiz Gid. ve Özelleştirme Gel. Hariç Denge	-1,7	0,3	0,3	0,8	0,8

(1) Genel devlet; merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kurum ve kuruluşlar, mahalli idareler, sosyal güvenlik kuruluşları, genel sağlık sigortası, fonlar, döner sermayeler ve İşsizlik Sigortası Fonundan oluşmaktadır.

GT: Gerçekleşme tahmini

P: Program

Tablo 1.6: Merkezi Yönetim Bütçesi

	2024	2025 (GT)	2026 (P)	2027 (P)	2028 (P)
	(Milyar TL)				
Harcamalar	10.780,6	14.674,1	18.928,8	21.478,5	24.082,0
Faiz Hariç Harcamalar	9.510,2	12.621,4	16.187,2	18.438,7	20.735,9
Personel Giderleri	2.666,0	3.672,3	4.907,3	5.652,8	6.280,7
Sosyal Güvenlik Kur. Devlet Primi Gid.	332,2	449,0	599,7	691,2	766,9
Mal ve Hizmet Alımları	747,0	1.005,0	1.249,6	1.528,4	1.841,6
Cari Transferler	3.863,9	5.525,2	6.820,8	7.903,1	8.885,8
Sermaye Giderleri	944,1	1.316,8	1.310,4	1.609,3	1.825,2
Sermaye Transferleri	640,4	334,4	523,2	190,6	205,9
Borç Verme	316,5	318,8	394,3	434,6	449,4
Yedek Ödenekler	0,0	0,0	382,0	428,6	480,4
Faiz Giderleri	1.270,5	2.052,7	2.741,7	3.039,8	3.346,1
Gelirler	8.672,8	12.465,9	16.216,1	18.740,0	21.276,9
Genel Bütçe Vergi Gelirleri	7.305,3	10.733,6	13.783,1	16.033,7	18.294,7
Diğer Gelirler	1.367,6	1.732,3	2.433,0	2.706,3	2.982,1
Bütçe Dengesi	-2.107,8	-2.208,3	-2.712,7	-2.738,5	-2.805,1
Faiz Dışı Denge	-837,3	-155,6	29,0	301,3	541,0
Program Tanımlı Harcamalar	9.510,2	12.621,4	16.187,1	18.438,6	20.735,9
Program Tanımlı Gelirler	8.327,1	12.223,5	15.814,5	18.408,9	20.982,1
Program Tanımlı Denge	-1.183,0	-397,9	-372,7	-29,7	246,2
	(GSYH'ya Oran, Yüzde)				
Harcamalar	24,2	23,6	24,5	24,0	23,8
Faiz Hariç Harcamalar	21,3	20,3	21,0	20,6	20,5
Personel Giderleri	6,0	5,9	6,4	6,3	6,2
Sosyal Güvenlik Kur. Devlet Primi Gid.	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8
Mal ve Hizmet Alımları	1,7	1,6	1,6	1,7	1,8
Cari Transferler	8,7	8,9	8,8	8,8	8,8
Sermaye Giderleri	2,1	2,1	1,7	1,8	1,8
Sermaye Transferleri	1,4	0,5	0,7	0,2	0,2
Borç Verme	0,7	0,5	0,5	0,5	0,4
Yedek Ödenekler	0,0	0,0	0,5	0,5	0,5
Faiz Giderleri	2,8	3,3	3,5	3,4	3,3
Gelirler	19,5	20,0	21,0	21,0	21,0
Genel Bütçe Vergi Gelirleri	16,4	17,3	17,8	17,9	18,0
Diğer Gelirler	3,1	2,8	3,1	3,0	2,9
Bütçe Dengesi	-4,7	-3,6	-3,5	-3,1	-2,8
Faiz Dışı Denge	-1,9	-0,3	0,0	0,3	0,5
Program Tanımlı Harcamalar	21,3	20,3	21,0	20,6	20,5
Program Tanımlı Gelirler	18,7	19,7	20,5	20,6	20,7
Program Tanımlı Denge	-2,7	-0,6	-0,5	0,0	0,2

GT: Gerçekleşme tahmini

P: Program

EK 2:
Merkezi Yönetim Bütçesi (2026-2028)
Ödenek Teklif Tavanları

GENEL BÜTÇE KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİ (1 SAYILI CETVEL)
2026 YILI BÜTÇESİ ÖDENEK TEKLİF TAVANLARI

İDARELER	PERSONEL GİDERLERİ		SOS. GÜV. DEV. PRİMİ GİD.		MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ		FAİZ GİDERLERİ		CARİ TRANSFERLER		SERMAYE GİDERLERİ		SERMAYE TRANSFERLERİ		BORÇ VERME		YEDİK ÖDENEK	TOPLAM
	TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK	TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK	TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK	TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK	TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK	TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK	TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK	TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK		
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ	13.005.047.000	0	1.406.400.000	0	0	2.601.928.000	0	0	3.373.642.000	0	4.794.534.000	0	0	0	0	0	0	25.181.551.000
CUMHURBAŞKANLIĞI	4.502.933.000	0	259.790.000	0	0	11.732.811.000	0	0	1.885.000.000	0	2.906.000.000	0	0	0	0	0	0	21.286.534.000
ANAYASA MAHKEMESİ	577.869.000	0	59.892.000	0	0	300.626.000	0	0	31.106.000	0	27.200.000	0	0	0	0	0	0	996.693.000
YARGITAY	3.452.101.000	0	397.878.000	0	0	1.062.127.000	0	0	189.627.000	0	137.000.000	0	0	0	0	0	0	5.238.733.000
DANİŞTAY	2.449.600.000	0	261.030.000	0	0	265.243.000	0	0	68.833.000	0	92.000.000	0	0	0	0	0	0	3.136.706.000
HAKİMLER VE SAVCILAR KURULU	1.187.704.000	0	115.729.000	0	0	190.384.000	0	0	3.878.000	0	500.000.000	0	0	0	0	0	0	1.547.695.000
SANCTAY	3.411.592.000	0	386.795.000	0	0	385.788.000	0	0	61.453.000	0	484.240.000	0	0	0	0	0	0	4.729.868.000
ADALET BAKANLIĞI	245.799.117.000	0	27.047.344.000	0	0	72.940.860.000	0	0	805.436.000	0	31.625.000.000	6.458.000.000	0	0	0	0	0	378.217.757.000
MILLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI	395.725.189.000	0	47.607.059.000	0	0	362.698.998.000	0	0	14.291.854.000	0	2.607.077.000	563.300.000	0	0	0	0	0	822.930.177.000
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	70.141.533.000	0	13.473.477.000	0	0	13.441.122.000	0	0	5.150.726.000	0	15.300.000.000	5.024.809.000	0	0	0	0	0	119.506.858.000
DİŞİŞLERİ BAKANLIĞI	19.121.858.000	0	1.538.645.000	0	0	10.124.946.000	0	0	13.542.207.000	0	2.477.500.000	0	0	0	0	6.358.000	0	46.805.514.000
HAZINE VE MALİYE BAKANLIĞI	30.036.223.000	0	3.279.766.000	0	0	41.393.441.000	0	2.741.656.000.000	5.033.115.244.000	5.392.932.000	2.917.000.000	92.002.000	0	0	0	319.758.507.000	0	8.196.699.597.000
MILLÎ İKTİSADİ BAKANLIĞI	1.435.647.556.000	0	174.205.174.000	0	0	134.194.275.000	0	0	38.454.419.000	0	160.495.553.000	51.247.000.000	0	0	0	0	0	1.943.515.746.000
SAGLIK BAKANLIĞI	863.556.770.000	0	102.510.160.000	0	0	273.138.229.000	0	0	3.733.238.000	0	228.038.000.000	64.706.597.000	0	0	0	0	0	1.471.006.397.000
ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI	4.545.463.000	0	728.503.000	0	0	244.202.000	0	0	11.790.975.000	0	149.962.600.000	352.000.000	0	0	0	0	0	167.271.743.000
İLİ VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI	73.472.895.000	0	11.622.538.000	0	0	26.632.597.000	0	0	413.858.606.000	0	6.311.760.000	2.362.800.000	0	0	0	0	0	531.905.396.000
ENERJİ VE TABİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI	1.484.555.000	0	190.308.000	0	0	20.931.494.000	0	0	202.834.000	0	347.100.000	0	0	0	0	284.383.000	0	23.440.674.000
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	20.108.666.000	0	2.668.497.000	0	0	2.880.233.000	0	0	6.746.658.000	0	17.097.500.000	3.930.000.000	0	0	0	0	0	50.844.966.000
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI	4.802.717.000	0	586.680.000	0	0	723.634.000	0	0	55.951.762.000	0	7.037.200.000	6.595.900.000	0	0	0	0	0	99.047.185.000
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI	20.996.658.000	0	2.715.924.000	0	0	1.137.166.000	0	0	3.537.004.000	0	31.148.626.000	19.929.000.000	0	0	0	0	0	163.891.941.000
TİCARET BAKANLIĞI	23.770.360.000	0	2.549.577.000	0	0	2.269.229.000	0	0	45.402.460.000	0	2.138.300.000	651.241.000	0	0	0	0	0	76.159.936.000
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI	3.750.105.000	0	551.231.000	0	0	2.387.843.000	0	0	232.877.013.000	0	19.340.000.000	0	0	0	0	0	0	300.302.192.000
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI	72.881.121.000	0	9.420.337.000	0	0	4.093.810.000	0	0	173.463.312.000	0	11.150.500.000	2.028.720.000	0	0	0	0	0	275.158.582.000
MILLÎ GÜVENLİK KURULU GENEL SEKRETERLİĞİ	308.869.000	0	36.806.000	0	0	39.639.000	0	0	4.738.000	0	200.000.000	0	0	0	0	0	0	590.052.000
MILLÎ İSTİHBARAT TEŞKİLATI BAŞKANLIĞI	22.395.481.000	0	1.709.437.000	0	0	6.990.984.000	0	0	0	0	8.400.000.000	0	0	0	0	0	0	39.495.902.000
JANDARMAGA GENEL KOMİTANLIĞI	287.089.793.000	0	27.701.328.000	0	0	47.964.126.000	0	0	80.308.000	0	11.720.002.000	5.578.095.000	0	0	0	0	0	374.556.157.000
SAHİL GÜVENLİK KOMİTANLIĞI	13.057.141.000	0	1.347.234.000	0	0	6.384.274.000	0	0	24.374.000	0	2.280.000.000	250.000.000	0	0	0	0	0	23.093.023.000
EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	412.250.012.000	0	51.077.437.000	0	0	48.518.341.000	0	0	184.122.000	0	42.476.900.000	6.764.500.000	0	0	0	0	0	554.506.812.000
DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI	148.799.693.000	0	18.167.305.000	0	0	4.684.338.000	0	0	616.005.000	0	2.122.000.000	500.000.000	0	0	0	0	0	174.389.341.000
AİLET VE ACİL DURUM YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI	9.698.900.000	0	1.159.838.000	0	0	948.218.000	0	0	11.233.610.000	0	4.319.190.000	0	0	0	0	0	0	373.452.610.000
GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI	49.316.621.000	0	5.561.991.000	0	0	7.479.908.000	0	0	202.959.000	0	7.993.700.000	340.000.000	0	0	0	0	0	70.555.179.000
TARİH VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	12.501.805.000	0	1.909.595.000	0	0	231.857.000	0	0	44.590.000	0	1.274.350.000	0	0	0	0	0	0	15.962.597.000
METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	2.713.057.000	0	436.730.000	0	0	210.277.000	0	0	1.226.824.000	0	1.500.000.000	0	0	0	0	0	0	6.086.888.000
GOÇ İDARESİ BAŞKANLIĞI	15.129.854.000	0	2.801.109.000	0	0	4.155.060.000	0	0	3.363.880.000	0	6.150.000.000	0	0	0	0	0	0	31.613.903.000
AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI	569.676.000	0	72.828.000	0	0	186.535.000	0	0	9.283.345.000	0	27.000.000	0	0	0	0	0	0	10.232.906.000
DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI	1.040.577.000	0	170.606.000	0	0	187.580.000	0	0	3.915.000	0	130.000.000	0	0	0	0	0	0	1.532.678.000
İLETİŞİM BAŞKANLIĞI	1.450.549.000	0	142.088.000	0	0	5.899.708.000	0	0	11.834.000	0	60.000.000	0	0	0	0	0	0	7.564.179.000
MILLÎ SARAYLARI İDARESİ BAŞKANLIĞI	2.568.511.000	0	417.629.000	0	0	253.139.000	0	0	5.388.000	0	840.000.000	0	0	0	0	0	0	4.084.667.000
STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI	1.220.145.000	0	139.699.000	0	0	385.262.000	0	0	31.235.000	0	241.200.000	0	0	0	0	0	0	385.965.152.000
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI	4.156.782.000	0	482.032.000	0	0	646.840.000	0	0	441.887.607.000	0	230.000.000	0	0	0	0	0	0	447.903.261.000
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI	167.975.000	0	17.386.000	0	0	226.918.000	0	0	24.711.000	0	20.000.000	0	0	0	0	0	0	563.370.000
GENEL BÜTÇE KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİ TOPLAMI	4.298.863.077.000	0	516.933.812.000	0	2.741.656.000.000	6.526.677.732.000	5.392.932.000	786.464.032.000	1.777.375.963.000	489.281.074.000	345.747.000.000	387.706.140.000	2.692.000.000	382.006.251.000	17.250.371.108.000			

Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin ödenek teklif tavanlarına, özel bütçeli idarelere ayrılmaz bütçeye yatakları dahil edilmiştir.

* "Diğerleri" kapsamındaki Ödenek" sütunlarında yer alan tutarlar "Toplam Ödenek"lere dahil olup sadece bilgi amaçlı olarak gösterilmektedir.

ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER (II SAYILI CETVEL)
2026 YILI BÜTÇESİ ÖDENEK TEKLİF TAVANLARI

İDARELER	PERSONEL GİDERLERİ	SOS. GÜV. DİV. PRİMİ GİD.	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ		FAİZ GİDERLERİ	CARİ TRANSFERLER		SERMAYE GİDERLERİ		SERMAYE TRANSFERLERİ	BORÇ VERME	YEDEK ÖDENEK	TOPLAM
			TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK		TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK	TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK	TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK		
YÜKSEĞÖRETİM KURULU	1.023.205.000	102.132.000	64.516.000	0	0	174.025.000	0	13.051.000	0	0	0	0	1.376.949.000
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	12.628.702.000	1.146.781.000	1.146.781.000	0	0	2.319.835.000	0	1.584.035.000	0	0	0	0	19.480.880.000
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	5.291.213.000	734.414.000	1.468.310.000	0	0	331.532.000	0	704.623.000	0	0	0	0	8.530.112.000
HAÇIETTEPE ÜNİVERSİTESİ	10.812.494.000	1.345.964.000	1.466.770.000	0	0	2.457.995.000	0	2.169.790.000	0	0	0	0	18.383.013.000
GAG ÜNİVERSİTESİ	9.538.354.000	1.231.219.000	880.828.000	0	0	1.981.294.000	0	2.125.619.000	0	0	0	0	17.757.314.000
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	10.048.223.000	1.272.879.000	1.225.264.000	0	0	2.371.904.000	0	720.000.000	0	0	0	0	17.705.366.000
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	5.760.344.000	755.097.000	955.768.000	0	0	337.610.000	0	865.600.000	0	0	0	0	8.675.417.000
BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	3.089.931.000	428.075.000	772.228.000	0	0	178.265.000	0	1.215.387.000	0	0	0	0	5.887.997.000
MARMARA ÜNİVERSİTESİ	7.190.032.000	920.715.000	879.520.000	0	0	569.423.000	0	545.581.000	0	0	0	0	10.101.313.000
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	3.845.334.000	489.704.000	661.203.000	0	0	199.616.000	0	586.002.000	0	0	0	0	5.781.879.000
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	1.533.657.000	213.104.000	166.639.000	0	0	105.137.000	0	362.600.000	0	0	0	0	2.381.197.000
EĞİTİM ÜNİVERSİTESİ	9.717.407.000	1.308.819.000	1.180.528.000	0	0	2.905.893.000	0	1.661.020.000	0	0	0	0	16.173.633.000
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	8.202.139.000	1.057.869.000	890.200.000	0	0	1.740.742.000	0	1.484.839.000	0	0	0	0	13.325.789.000
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	4.981.684.000	603.583.000	443.752.000	0	0	928.489.000	0	847.655.000	0	0	0	0	7.885.163.000
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	7.039.294.000	908.143.000	832.342.000	0	0	1.238.157.000	0	1.547.396.000	0	0	0	0	11.565.332.000
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	4.689.074.000	701.792.000	800.609.000	0	0	290.855.000	0	487.927.000	0	0	0	0	6.970.257.000
SEÇKİN ÜNİVERSİTESİ	7.552.123.000	957.613.000	1.057.649.000	0	0	1.242.406.000	0	405.991.000	0	0	0	0	11.215.782.000
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	7.010.642.000	871.377.000	618.467.000	0	0	1.342.668.000	0	1.670.870.000	0	0	0	0	11.514.024.000
ERDEYİN ÜNİVERSİTESİ	6.096.821.000	752.539.000	881.299.000	0	0	1.389.952.000	0	1.311.215.000	0	0	0	0	10.331.826.000
SIVAS ÇAMURİYET ÜNİVERSİTESİ	6.046.302.000	729.384.000	691.214.000	0	0	848.407.000	0	1.260.250.000	0	0	0	0	9.575.557.000
CUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	6.910.075.000	881.877.000	601.109.000	0	0	1.391.100.000	0	1.554.116.000	0	0	0	0	11.248.227.000
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	7.081.680.000	876.296.000	600.637.000	0	0	1.773.293.000	0	484.807.000	0	0	0	0	10.316.739.000
MAKİDENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	5.930.039.000	730.630.000	465.962.000	0	0	1.029.768.000	0	693.882.000	0	0	0	0	8.850.281.000
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	8.748.830.000	1.051.624.000	1.313.335.000	0	0	1.203.787.000	0	445.000.000	0	0	0	0	12.862.569.000
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	6.650.029.000	800.502.000	559.455.000	0	0	980.651.000	0	876.656.000	0	0	0	0	9.867.296.000
PHAT ÜNİVERSİTESİ	6.271.479.000	778.026.000	648.480.000	0	0	813.156.000	0	1.517.497.000	960.000.000	0	0	0	10.023.638.000
DİCLE ÜNİVERSİTESİ	6.125.236.000	720.763.000	722.404.000	0	0	1.052.242.000	0	1.399.504.000	969.000.000	0	0	0	10.020.149.000
VAN YÖZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	6.000.472.000	704.703.000	600.676.000	0	0	701.943.000	0	1.417.000.000	0	0	0	0	9.925.744.000
GAGANTEP ÜNİVERSİTESİ	5.520.050.000	696.936.000	643.584.000	0	0	908.307.000	0	737.351.000	0	0	0	0	8.506.048.000
İZMİR YÜSEK TEKNİK ENSTİTÜSÜ	1.483.048.000	177.611.000	280.154.000	0	0	56.465.000	0	434.000.000	0	0	0	0	2.420.289.000
GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	1.586.393.000	182.438.000	215.400.000	0	0	56.897.000	0	250.004.000	0	0	0	0	2.291.132.000
HARRAN ÜNİVERSİTESİ	3.959.391.000	469.685.000	375.696.000	0	0	601.308.000	0	562.000.000	500.000.000	0	0	0	5.868.080.000
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	5.276.845.000	678.869.000	592.091.000	0	0	849.929.000	0	735.136.000	0	0	0	0	8.132.870.000
ANTON ADRIAN MENDRES ÜNİVERSİTESİ	5.348.008.000	645.561.000	527.213.000	0	0	911.769.000	0	564.515.000	0	0	0	0	7.987.086.000
ZONGULDAK EĞİTİM ECEVİT ÜNİVERSİTESİ	3.824.999.000	474.488.000	307.614.000	0	0	571.116.000	0	693.546.000	0	0	0	0	5.757.562.000
MERSİN ÜNİVERSİTESİ	5.197.443.000	625.958.000	362.964.000	0	0	869.771.000	0	840.400.000	0	0	0	0	7.896.536.000
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	6.308.920.000	801.360.000	506.327.000	0	0	1.000.777.000	0	576.770.000	50.000.000	0	0	0	9.194.154.000
BAHİREŞİR ÜNİVERSİTESİ	3.570.451.000	471.527.000	395.635.000	0	0	590.180.000	0	550.000.000	0	0	0	0	5.485.793.000
KOZCAĞI ÜNİVERSİTESİ	5.812.920.000	727.067.000	677.073.000	0	0	1.021.200.000	0	349.240.000	0	0	0	0	8.587.529.000
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	3.827.697.000	479.393.000	468.289.000	0	0	184.571.000	0	359.235.000	0	0	0	0	5.319.187.000
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	4.839.011.000	618.523.000	422.112.000	0	0	817.222.000	0	492.865.000	0	0	0	0	7.189.733.000
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	3.502.508.000	430.597.000	365.924.000	0	0	210.880.000	0	424.120.000	0	0	0	0	4.994.019.000
HATAY MERTİFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	3.416.499.000	400.183.000	299.193.000	0	0	497.005.000	0	1.091.833.000	275.000.000	0	0	0	5.700.713.000
AYTON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	2.710.911.000	352.199.000	262.765.000	0	0	87.041.000	0	201.000.000	0	0	0	0	3.613.916.000
KARFAS ÜNİVERSİTESİ	2.848.876.000	327.182.000	445.080.000	0	0	214.005.000	0	491.833.000	0	0	0	0	4.326.976.000
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	5.429.055.000	707.363.000	464.352.000	0	0	632.855.000	0	622.979.000	0	0	0	0	7.656.604.000
NİĞDE ÖNER HALİSMER ÜNİVERSİTESİ	2.606.766.000	328.167.000	289.012.000	0	0	94.542.000	0	203.010.000	0	0	0	0	3.520.487.000
KUTAYHA DUKULUPINAR ÜNİVERSİTESİ	2.789.476.000	373.160.000	351.187.000	0	0	89.508.000	0	290.002.000	0	0	0	0	3.893.123.000
TOHAAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ	4.398.114.000	518.610.000	379.401.000	0	0	514.869.000	0	881.352.000	0	0	0	0	6.692.346.000
MİĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ	3.869.438.000	487.963.000	402.680.000	0	0	173.025.000	0	270.999.000	0	0	0	0	5.204.105.000
KAHRAMANMARAŞ SÜTCÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	4.298.965.000	513.985.000	484.693.000	0	0	618.437.000	0	600.521.000	0	0	0	0	6.516.401.000
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	3.339.407.000	411.800.000	433.317.000	0	0	509.628.000	0	211.580.000	0	0	0	0	4.927.734.000
ERKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	5.452.266.000	692.609.000	561.134.000	0	0	1.106.744.000	0	468.921.000	0	0	0	0	8.281.734.000
GAUTASARAY ÜNİVERSİTESİ	9.302.272.000	119.748.000	151.309.000	0	0	56.489.000	0	211.000.000	0	0	0	0	1.468.878.000
KIRŞEHİR AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ	2.240.171.000	273.821.000	200.802.000	0	0	55.619.000	0	224.999.000	0	0	0	0	2.998.412.000
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ	2.293.018.000	274.548.000	219.695.000	0	0	59.003.000	0	767.000.000	0	0	0	0	3.613.291.000
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ	3.260.034.000	386.914.000	244.113.000	0	0	441.580.000	0	534.433.000	100.000.000	0	0	0	4.871.074.000
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	2.773.737.000	371.201.000	391.505.000	0	0	92.960.000	0	471.000.000	0	0	0	0	4.100.463.000
ÜŞAK ÜNİVERSİTESİ	2.063.745.000	244.199.000	265.663.000	0	0	125.018.000	0	380.429.000	0	0	0	0	3.077.054.000

İDARELER	PERSONEL GİDERLERİ	SOS. GÜV. DİY. PRİMİ GİD.	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ		FAİZ GİDERLERİ	CARİ TRANSFERLER		SERMAYE GİDERLERİ		SERMAYE TRANSFERLERİ	BORÇ VERME	YEDEK ÖDENEK	TOPLAM
			TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK		TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK	TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK	TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK		
RECEP TAYYIP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ	3.019.599.000	359.943.000	179.666.000	0	0	174.152.000	0	406.085.000	0	0	0	0	4.139.405.000
TEBRİĞAŞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ	4.432.498.000	288.776.000	288.776.000	0	0	447.030.000	0	555.581.000	0	0	0	0	5.159.778.000
TEBRİZCAN BİNALI YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ	2.513.110.000	265.040.000	252.004.000	0	0	407.782.000	0	123.000.000	0	0	0	0	3.113.936.000
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	2.010.377.000	237.495.000	201.302.000	0	0	57.720.000	0	355.000.000	0	0	0	0	2.865.894.000
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	2.578.992.000	306.593.000	209.449.000	0	0	85.256.000	0	415.000.000	0	0	0	0	3.619.206.000
HTTÜ ÜNİVERSİTESİ	1.975.193.000	227.781.000	202.972.000	0	0	57.472.000	0	515.200.000	0	0	0	0	2.942.568.000
YÖZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ	2.801.735.000	336.632.000	302.957.000	0	0	295.490.000	0	329.102.000	0	0	0	0	4.025.916.000
ADYAMAN ÜNİVERSİTESİ	2.298.888.000	256.138.000	210.217.000	0	0	89.975.000	880.000.000	1.040.000.000	0	0	0	0	3.895.222.000
ERZÜL ÜNİVERSİTESİ	2.414.774.000	304.977.000	189.195.000	0	0	555.106.000	0	205.384.000	0	0	0	0	3.773.366.000
AMASYA ÜNİVERSİTESİ	1.842.808.000	228.797.000	145.703.000	0	0	47.222.000	0	118.200.000	0	0	0	0	2.772.731.000
KARAMANÖĞÜ MEHMETBAY ÜNİVERSİTESİ	1.850.937.000	211.383.000	176.414.000	0	0	51.338.000	0	216.200.000	0	0	0	0	2.546.272.000
AGRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ	1.675.707.000	190.105.000	265.641.000	0	0	22.957.000	0	227.000.000	0	0	0	0	2.377.380.000
SİNOP ÜNİVERSİTESİ	1.519.305.000	180.646.000	118.841.000	0	0	35.484.000	0	385.000.000	0	0	0	0	2.239.276.000
SİRT ÜNİVERSİTESİ	1.874.212.000	194.112.000	164.782.000	0	0	32.424.000	0	524.000.000	0	0	0	0	2.739.550.000
NEŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ	1.854.315.000	212.449.000	187.523.000	0	0	75.221.000	0	340.000.000	0	0	0	0	2.689.510.000
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ	2.862.527.000	347.298.000	337.354.000	0	0	62.603.000	0	109.000.000	0	0	0	0	3.718.782.000
KİLE 7 ARAKÜ ÜNİVERSİTESİ	1.150.998.000	137.257.000	152.625.000	0	0	24.189.000	0	127.000.000	0	0	0	0	1.592.069.000
ÇANIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ	1.803.996.000	232.677.000	183.915.000	0	0	50.210.000	0	329.000.000	0	0	0	0	2.599.798.000
ARTVİN ÇORLU ÜNİVERSİTESİ	1.328.667.000	144.208.000	121.865.000	0	0	27.876.000	0	119.802.000	0	0	0	0	1.739.508.000
BELEN ŞEHİR EREBAL ÜNİVERSİTESİ	1.748.973.000	207.523.000	217.570.000	0	0	39.422.000	0	140.000.000	0	0	0	0	2.553.476.000
BITÜL EREN ÜNİVERSİTESİ	1.500.975.000	161.233.000	199.959.000	0	0	28.692.000	0	208.000.000	0	0	0	0	2.098.899.000
KIRILARELİ ÜNİVERSİTESİ	1.747.231.000	206.121.000	228.336.000	0	0	46.527.000	0	737.200.000	0	0	0	0	2.965.415.000
OSMANİYE KORKUT ATYA ÜNİVERSİTESİ	1.471.142.000	168.825.000	130.215.000	0	0	35.239.000	0	139.000.000	0	0	0	0	1.950.621.000
İRİNGÜ ÜNİVERSİTESİ	2.091.134.000	230.556.000	240.539.000	0	0	33.393.000	0	213.600.000	0	0	0	0	2.822.414.000
MİS ALPASLAN ÜNİVERSİTESİ	1.604.478.000	163.273.000	243.170.000	0	0	28.029.000	0	221.000.000	0	0	0	0	2.277.937.000
MAİRİN ARTIKLI ÜNİVERSİTESİ	1.961.306.000	222.798.000	198.814.000	0	0	31.175.000	0	183.000.000	0	0	0	0	2.587.093.000
BATMAN ÜNİVERSİTESİ	1.702.688.000	186.277.000	174.682.000	0	0	51.440.000	0	307.000.000	0	0	0	0	2.821.067.000
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ	1.018.329.000	119.841.000	205.277.000	0	0	19.095.000	0	251.200.000	0	0	0	0	1.613.743.000
BARTIN ÜNİVERSİTESİ	1.672.405.000	186.147.000	126.910.000	0	0	36.275.000	0	204.000.000	0	0	0	0	2.175.741.000
BAŞUR ÜNİVERSİTESİ	1.338.867.000	150.127.000	175.371.000	0	0	26.562.000	0	87.000.000	0	0	0	0	1.777.727.000
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	1.182.328.000	181.960.000	160.130.000	0	0	36.955.000	0	59.000.000	0	0	0	0	2.061.373.000
HAKKARİ ÜNİVERSİTESİ	1.046.965.000	118.370.000	121.822.000	0	0	17.907.000	0	184.000.000	0	0	0	0	1.489.065.000
İĞDIR ÜNİVERSİTESİ	1.360.802.000	149.700.000	135.055.000	0	0	31.786.000	0	104.000.000	0	0	0	0	1.781.343.000
SIRAK ÜNİVERSİTESİ	919.116.000	97.616.000	138.284.000	0	0	15.944.000	0	118.502.000	0	0	0	0	1.289.689.000
MANİZUR ÜNİVERSİTESİ	1.289.761.000	113.024.000	128.551.000	0	0	26.756.000	0	131.000.000	0	0	0	0	1.711.092.000
YALOVA ÜNİVERSİTESİ	1.579.071.000	186.857.000	158.597.000	0	0	40.146.000	0	281.000.000	0	0	0	0	2.244.961.000
TÜRK ALMAN ÜNİVERSİTESİ	786.938.000	105.534.000	178.508.000	0	0	14.358.000	0	210.000.000	0	0	0	0	1.395.338.000
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ	3.499.333.000	409.776.000	463.448.000	0	0	165.217.000	0	686.400.000	0	0	0	0	5.222.174.000
BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	1.200.114.000	137.658.000	127.200.000	0	0	20.586.000	0	469.000.000	0	0	0	0	1.894.568.000
İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ	2.120.313.000	265.589.000	159.533.000	0	0	87.462.000	0	227.400.000	0	0	0	0	2.860.303.000
İZMİR İATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ	2.523.945.000	275.373.000	237.040.000	0	0	141.713.000	0	416.000.000	0	0	0	0	3.594.071.000
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	6.074.392.000	713.296.000	388.529.000	0	0	1.136.298.000	0	462.403.000	0	0	0	0	8.724.918.000
ABDULLAH GÜL ÜNİVERSİTESİ	694.819.000	85.616.000	104.988.000	0	0	14.149.000	0	341.000.000	0	0	0	0	1.240.572.000
REZURUM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	916.795.000	103.368.000	131.123.000	0	0	14.003.000	0	153.750.000	0	0	0	0	1.320.039.000
ADANA ALPASLAN TÜRKİYE İLM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	962.407.000	119.525.000	78.531.000	0	0	22.845.000	0	462.000.000	0	0	0	0	1.645.308.000
ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	1.027.812.000	130.384.000	99.591.000	0	0	24.931.000	0	69.002.000	0	0	0	0	1.351.720.000
SAGLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	8.342.531.000	1.021.869.000	501.437.000	0	0	355.110.000	0	787.629.000	0	0	0	0	11.008.516.000
BANDIRMA ÖZDEĞİR YÜCEL ÜNİVERSİTESİ	1.350.700.000	162.616.000	157.259.000	0	0	24.544.000	0	323.600.000	0	0	0	0	2.018.719.000
İSKENDERUN TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	1.039.144.000	130.141.000	140.957.000	0	0	26.959.000	459.000.000	452.000.000	0	0	0	0	1.789.222.000
ALANYA ALAADDİN KEYKAVUS ÜNİVERSİTESİ	1.404.414.000	161.033.000	180.040.000	0	0	75.589.000	0	405.400.000	0	0	0	0	2.224.479.000
İZMİR BAKIRÇAY ÜNİVERSİTESİ	959.004.000	108.776.000	90.857.000	0	0	14.998.000	0	250.000.000	0	0	0	0	1.403.635.000
YÜCEÖĞRETNİN KALITE KURULU	401.36.000	90.695.000	37.607.000	0	0	33.863.000	0	300.000.000	0	0	0	0	1.349.996.000
ANKARA MUZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	463.777.000	63.653.000	120.994.000	0	0	4.254.000	0	96.200.000	0	0	0	0	82.071.000
GAZİANTEP İSLAM İLM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	500.519.000	56.400.000	137.714.000	0	0	5.266.000	0	160.000.000	0	0	0	0	748.838.000
KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	1.156.331.000	138.228.000	157.714.000	0	0	30.915.000	0	290.000.000	0	0	0	0	899.899.000
KUTAYYIA SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	1.278.142.000	142.690.000	85.014.000	0	0	85.225.000	0	435.000.000	0	0	0	0	1.773.208.000
MALATYIA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ	1.320.486.000	162.982.000	134.353.000	0	0	16.837.000	300.000.000	375.000.000	0	0	0	0	2.026.071.000
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ- CERRAHPAŞA	6.799.716.000	875.442.000	1.017.979.000	0	0	1.602.994.000	330.000.000	2.353.311.000	0	0	0	0	12.651.392.000
ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ	2.965.856.000	371.173.000	344.355.000	0	0	94.464.000	0	145.947.000	0	0	0	0	2.332.795.000
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	1.574.942.000	213.805.000	160.326.000	0	0	38.863.000	0	245.000.000	0	0	0	0	2.332.936.000
SAMSUN ÜNİVERSİTESİ	1.019.018.000	123.731.000	71.811.000	0	0	11.780.000	0	325.002.000	0	0	0	0	1.551.292.000

İDARELER	PERSONEL GİDERLERİ	SOS. GÜV. PRİMİ GİD.	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ		FAİZ GİDERLERİ	CARİ TRANSFERLER		SERMAYE GİDERLERİ		SERMAYE TRANSFERLERİ	BORÇ VERME KAPSAMINDAKİ ÖDENEK	YEDEK ÖDENEK	TOPLAM
			TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK		TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK	TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK	TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK		
SİYASİ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	415.419.000	46.544.000	80.038.000	0	0	0	3.727.000	0	240.000.000	0	0	0	785.728.000
TARUS ÜNİVERSİTESİ	641.406.000	72.368.000	53.507.000	0	0	0	11.866.000	0	275.000.000	0	0	0	1.054.149.000
TRABZON ÜNİVERSİTESİ	1.202.911.000	149.507.000	110.553.000	0	0	0	35.253.000	0	424.000.000	0	0	0	1.922.230.000
KAYSERİ ÜNİVERSİTESİ	811.157.000	103.164.000	125.953.000	0	0	0	18.233.000	0	140.000.000	0	0	0	1.198.507.000
KAHRAMANMARAŞ İTİPALKAL ÜNİVERSİTESİ	486.822.000	52.969.000	63.348.000	0	0	0	8.289.000	0	380.000.000	0	0	0	991.428.000
ERZİĞİRAN TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	2.095.253.000	307.295.000	334.182.000	0	0	0	61.799.000	0	357.870.000	0	0	0	3.136.399.000
İSKİTA ULĞUĞUAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	1.791.691.000	231.414.000	141.303.000	0	0	0	46.155.000	0	217.000.000	0	0	0	2.427.563.000
AFYONKARAHİSAR SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	2.223.248.000	249.982.000	104.137.000	0	0	0	619.230.000	0	821.581.000	0	0	0	4.018.178.000
TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU	5.150.975.000	647.311.000	509.810.000	0	0	0	965.236.000	0	284.600.000	0	0	0	6.761.940.000
ÖLÇME SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI	4.929.406.000	169.212.000	3.451.983.000	0	0	0	11.046.000	0	11.888.000	0	0	0	8.967.537.000
SAYINMA SAKAT BAŞKANLIĞI	1.162.875.000	136.343.000	98.919.000	0	0	0	23.396.000	0	125.000.000	0	0	0	1.546.524.000
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH-YÜKSEK KURUMU	153.270.000	21.863.000	43.393.000	0	0	0	9.912.000	0	16.800.000	0	0	0	245.238.000
ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ	63.735.000	6.735.000	30.904.000	0	0	0	5.398.000	0	16.800.000	0	0	0	123.612.000
ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ	66.152.000	7.280.000	31.946.000	0	0	0	5.084.000	0	22.800.000	0	0	0	133.262.000
TÜRK DİL KURUMU	152.304.000	20.300.000	47.601.000	0	0	0	31.314.000	0	62.000.000	0	0	0	313.519.000
TÜRK TARİH KURUMU	199.471.000	28.150.000	32.441.000	0	0	0	42.899.000	0	72.600.000	0	0	0	375.561.000
TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU	10.672.433.000	1.934.000.000	4.696.675.000	0	0	0	30.563.350.000	0	10.595.033.000	0	0	0	58.465.987.000
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ	99.152.000	15.935.000	32.175.000	0	0	0	87.267.000	0	35.612.000	0	0	0	270.141.000
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	37.029.677.000	7.466.009.000	25.981.415.000	0	0	0	101.681.429.000	2.650.296.000	217.070.000.000	0	0	0	389.228.530.000
DEVLET TİYATROLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	3.932.093.000	487.449.000	537.678.000	0	0	0	98.353.000	0	240.000.000	0	0	0	5.295.573.000
DEVLET OPERA VE BALESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	4.095.090.000	440.339.000	337.954.000	0	0	0	81.033.000	0	394.000.000	0	0	0	5.248.396.000
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	30.558.329.000	5.330.767.000	10.811.955.000	0	0	0	798.842.000	842.614.000	8.400.100.000	2.488.129.000	0	0	59.230.736.000
VAUFILAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	2.902.035.000	437.557.000	721.015.000	0	0	0	577.578.000	0	744.000.000	0	0	0	5.447.225.000
TÜRKİYE HUZUR VE SAĞLIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	998.695.000	125.926.000	71.053.000	0	0	0	33.066.000	0	116.850.000	0	0	0	1.255.592.000
MADEN TETKİK VE ARAZİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	3.167.719.000	478.830.000	365.076.000	0	0	0	209.916.000	0	4.700.000.000	630.000.000	0	0	9.551.514.000
SİVİL HAVACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	621.978.000	61.968.000	87.380.000	0	0	0	75.674.000	0	58.000.000	0	0	0	905.000.000
TÜRK AKREDİTASYON KURUMU	278.299.000	36.115.000	128.717.000	0	0	0	5.255.000	0	30.000.000	0	0	0	478.386.000
TÜRK STANDARLARI ENSTİTÜSÜ	4.453.180.000	817.276.000	569.227.000	0	0	0	75.572.000	0	1.300.000.000	0	0	0	7.015.285.000
TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU	833.942.000	98.594.000	170.337.000	0	0	0	232.673.000	0	156.694.000	0	0	0	1.492.220.000
KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇÜLÜ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME DARESİ	2.904.229.000	376.128.000	422.267.000	0	0	0	6.267.759.000	0	106.000.000	3.424.896.000	0	0	13.501.279.000
TÜRKİYE İBRELİ VE KORONASYON ARAŞI BAŞKANLIĞI	829.956.000	104.895.000	439.312.000	0	0	0	2.310.700.000	0	115.200.000	0	0	0	3.800.063.000
GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ	461.675.000	86.548.000	104.727.000	0	0	0	3.665.000	0	90.501.000	648.000.000	0	0	1.405.112.000
ÖZELLEŞTİRME İDARESİ BAŞKANLIĞI	354.681.000	45.981.000	40.477.000	0	0	0	33.583.000	0	10.000.000	0	0	0	474.722.000
KANUN DENETLİĞİ KURUMU	340.533.000	46.373.000	52.835.000	0	0	0	8.767.000	0	20.000.000	0	0	0	470.508.000
CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKLULARI İŞYURTLARI KURUMU	1.455.354.000	150.976.000	14.877.606.000	0	0	0	315.000	0	8.535.200.000	1.199.002.000	0	0	25.019.451.000
MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU	194.456.000	42.509.000	41.262.000	0	0	0	193.000	821.000	1.200.000	0	0	0	280.439.000
YURTİDİŞİ TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI	504.894.000	72.713.000	116.526.000	0	0	0	2.485.351.000	0	50.000.000	0	0	0	3.229.498.000
TÜRKİYE VUZNA SEŞLER KURUMU BAŞKANLIĞI	544.167.000	79.622.000	43.394.000	0	0	0	6.471.000	0	310.000.000	0	0	0	983.718.000
DÜĞÜ ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	70.066.000	9.320.000	21.179.000	0	0	0	790.000	0	500.000	484.900.000	0	0	586.755.000
KONYA OVASI PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	88.745.000	13.345.000	30.377.000	0	0	0	2.282.000	0	11.400.000	610.800.000	0	0	756.949.000
DÜĞÜ KARADENİZ PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	79.048.000	10.811.000	29.277.000	0	0	0	1.700.000	0	12.200.000	1.023.220.000	0	0	1.156.266.000
DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	37.789.719.000	6.756.516.000	4.781.894.000	0	0	0	686.437.000	8.424.202.000	182.320.920.000	702.000.000	0	0	233.036.886.000
TÜRKİYE SU ENSTİTÜSÜ	26.037.000	4.586.000	8.300.000	0	0	0	0	0	10.000.000	0	0	0	48.923.000
TÜRKİYE İLAÇ VE TİBBİ CHAZ KURUMU	1.581.292.000	182.465.000	588.931.000	0	0	0	44.446.000	0	115.000.000	0	0	0	2.512.134.000
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU	253.152.000	28.906.000	57.289.000	0	0	0	3.571.000	0	18.000.000	0	0	0	360.920.000
TÜRKİYE SAĞLIK ENSTİTÜLERİ BAŞKANLIĞI	406.212.000	57.574.000	107.754.000	0	0	0	4.683.000	0	375.000.000	1.500.000.000	0	0	2.451.225.000
HEAL AKREDİTASYON KURUMU	76.486.000	9.652.000	15.544.000	0	0	0	2.076.000	0	1.920.000	0	0	0	105.677.000
MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	907.138.000	120.765.000	278.158.000	0	0	0	1.236.693.000	0	50.000.000	5.136.000	0	0	2.997.880.000
TÜRKİYE FULAN ARAŞI	77.384.000	8.376.000	73.884.000	0	0	0	50.891.000	0	5.701.112.000	0	0	0	5.917.250.000
KARADOKYA ALAN BAŞKANLIĞI	120.562.000	25.564.000	92.900.000	0	0	0	61.000	0	209.501.000	0	0	0	448.590.000
TÜRKİYE ADALET MADEİSİ	138.943.000	18.367.000	206.669.000	0	0	0	5.441.000	0	20.000.000	0	0	0	389.420.000
TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU	1.081.537.000	152.761.000	339.772.000	0	0	0	599.428.000	0	91.000.000	0	0	0	3.364.498.000
ULUDAĞ ALAN BAŞKANLIĞI	47.894.000	8.446.000	12.008.000	0	0	0	35.000	0	34.400.000	0	0	0	112.783.000
KENTSEL DÖNÜŞÜM BAŞKANLIĞI	911.177.000	101.103.000	168.920.000	0	0	0	109.944.462.000	0	100.000.000.000	0	0	0	111.125.562.000
DÜĞÜ KARADENİZ PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	4.618.949.000	569.407.000	500.000.000	0	0	0	161.145.000	0	523.000.000	0	0	0	8.372.565.000
ÖZEL DÜĞÜL İDARELER TOPLAMI	594.804.398.000	80.714.507.000	120.550.821.000	0	0	0	290.826.789.000	100.000.000.000	508.539.041.000	21.459.456.000	0	0	1.633.881.680.000

* Deprem Kapsamındaki Ödenek "Tere dahi dalgı sadece bağ amacı göstermektedir".

ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER (II SAYILI CETVEL)
2022 YILI BÜTÇESİ ÖDENEK TEKLİF TAVANLARI

İDARELER	PERSONEL GİDERLERİ	SOS. GÜV. DİY. PRİMİ GİD.	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ		FAİZ GİDERLERİ	CARİ TRANSFERLER		SERMAYE GİDERLERİ		SERMAYE TRANSFERLERİ		YEDEK ÖDENEK	TOPLAM
			TOPLAM ÖDENEK	DEĞERİM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK		TOPLAM ÖDENEK	DEĞERİM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK	TOPLAM ÖDENEK	DEĞERİM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK	TOPLAM ÖDENEK	DEĞERİM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK		
YÜSEF ÖĞRETİM KURULU	1.139.442.000	113.610.000	0	71.572.000	0	0	192.962.000	0	16.148.000	0	0	0	1.533.735.000
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	14.066.591.000	1.756.086.000	0	1.272.209.000	0	0	2.814.300.000	0	1.965.037.000	297.848.000	0	0	21.874.223.000
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	5.889.393.000	816.731.000	0	1.628.904.000	0	0	367.136.000	0	871.901.000	0	0	0	9.574.265.000
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	12.047.210.000	1.498.827.000	0	1.627.196.000	0	0	2.734.697.000	0	2.684.901.000	0	0	0	20.592.631.000
GAZİ ÜNİVERSİTESİ	10.624.563.000	1.370.363.000	0	1.977.467.000	0	0	2.195.424.000	0	2.830.244.000	0	0	0	17.797.761.000
ETİBAUL ÜNİVERSİTESİ	11.186.131.000	1.422.502.000	0	1.359.726.000	0	0	2.798.542.000	0	3.268.590.000	640.150.000	0	0	20.026.041.000
ETİBAUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	6.413.887.000	837.924.000	0	1.060.302.000	0	0	374.010.000	0	1.074.807.000	0	0	0	9.760.930.000
BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	3.430.207.000	487.189.000	0	856.700.000	0	0	197.479.000	0	1.505.158.000	0	0	0	6.477.433.000
MARMARA ÜNİVERSİTESİ	8.010.069.000	1.024.936.000	0	970.216.000	0	0	630.935.000	0	676.339.000	0	0	0	11.312.495.000
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	4.284.617.000	545.223.000	0	733.521.000	0	0	216.497.000	0	725.120.000	0	0	0	6.509.678.000
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	1.797.887.000	237.172.000	0	184.931.000	0	0	116.489.000	0	448.681.000	0	0	0	2.695.160.000
EGE ÜNİVERSİTESİ	10.821.1874.000	1.466.469.000	0	1.309.617.000	0	0	2.555.021.000	0	2.055.348.000	0	0	0	18.198.350.000
DOĞU EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	9.114.813.000	1.177.654.000	0	987.564.000	0	0	1.938.850.000	0	1.777.947.000	0	0	0	15.006.828.000
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	5.549.973.000	671.977.000	0	492.287.000	0	0	1.028.850.000	0	1.048.889.000	5.779.000	0	0	8.791.876.000
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	7.840.761.000	1.010.789.000	0	923.378.000	0	0	1.371.972.000	0	1.914.749.000	0	0	0	13.061.649.000
ANGORA ÜNİVERSİTESİ	5.218.328.000	780.318.000	0	888.174.000	0	0	322.228.000	0	603.761.000	0	0	0	7.812.809.000
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	8.409.002.000	1.065.285.000	0	1.173.328.000	0	0	1.376.666.000	0	502.371.000	0	0	0	12.526.654.000
AKDENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	7.809.684.000	970.073.000	0	686.111.000	0	0	1.487.774.000	0	2.067.537.000	1.049.136.000	0	0	13.021.179.000
ERİÇYES ÜNİVERSİTESİ	6.791.106.000	837.908.000	0	977.690.000	0	0	1.429.869.000	0	1.822.499.000	0	0	0	11.660.572.000
SIĞIRCI ÜNİVERSİTESİ	6.745.931.000	811.624.000	0	766.815.000	0	0	940.119.000	0	1.559.434.000	0	0	0	10.812.583.000
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	7.688.713.000	981.826.000	0	666.854.000	0	0	1.441.717.000	0	1.923.064.000	1.006.459.000	0	0	12.712.174.000
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	7.887.546.000	975.458.000	0	666.331.000	0	0	1.410.878.000	0	999.974.000	0	0	0	11.540.587.000
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	6.605.532.000	813.348.000	0	516.926.000	0	0	1.141.056.000	0	858.609.000	26.673.000	0	0	9.935.471.000
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	9.714.469.000	1.169.946.000	0	1.167.917.000	0	0	1.333.897.000	0	550.641.000	0	0	0	14.365.872.000
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	7.404.953.000	890.583.000	0	620.648.000	0	0	1.086.649.000	0	1.084.775.000	746.842.000	0	0	11.087.588.000
PIKE ÜNİVERSİTESİ	6.984.999.000	865.751.000	0	713.640.000	0	0	901.945.000	0	1.877.752.000	800.188.000	0	0	11.343.407.000
YAR YÖZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	6.681.375.000	802.333.000	0	801.416.000	0	0	1.165.990.000	0	1.731.749.000	861.535.000	0	0	11.325.043.000
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	6.881.375.000	783.762.000	0	667.242.000	0	0	777.832.000	0	1.753.397.000	0	0	0	10.663.774.000
ZAMANKİ TEKNOLOJİLER ENSTİTÜSÜ	1.652.637.000	197.819.000	0	298.532.000	0	0	1.006.733.000	0	912.399.000	0	0	0	9.553.893.000
GEZGE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	1.768.107.000	203.215.000	0	238.959.000	0	0	61.044.000	0	537.034.000	0	0	0	2.748.645.000
HABERAN ÜNİVERSİTESİ	4.409.320.000	527.558.000	0	416.787.000	0	0	666.304.000	0	309.355.000	0	0	0	2.882.680.000
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	5.876.747.000	758.456.000	0	666.850.000	0	0	941.797.000	0	909.658.000	444.549.000	0	0	6.710.388.000
ADANA İZZET BAYRALAR ÜNİVERSİTESİ	5.958.452.000	718.849.000	0	584.898.000	0	0	999.245.000	0	698.531.000	0	0	0	9.140.508.000
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ	4.260.568.000	528.002.000	0	341.259.000	0	0	632.852.000	0	860.420.000	0	0	0	8.959.975.000
MERSİN ÜNİVERSİTESİ	5.790.335.000	696.950.000	0	402.663.000	0	0	963.783.000	0	1.039.911.000	0	0	0	6.623.101.000
PAKALIKALE ÜNİVERSİTESİ	7.026.663.000	891.190.000	0	561.706.000	0	0	1.108.339.000	0	713.695.000	44.455.000	0	0	8.803.642.000
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	3.975.644.000	524.559.000	0	436.688.000	0	0	554.245.000	0	680.570.000	0	0	0	10.302.993.000
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	6.475.597.000	809.383.000	0	751.127.000	0	0	1.131.584.000	0	432.174.000	0	0	0	6.171.706.000
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	4.263.975.000	533.583.000	0	519.507.000	0	0	204.512.000	0	444.517.000	0	0	0	9.599.865.000
MANİSA ÇELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	5.388.944.000	688.281.000	0	468.280.000	0	0	905.552.000	0	609.871.000	0	0	0	8.060.928.000
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	3.902.310.000	479.400.000	0	405.946.000	0	0	255.824.000	0	524.806.000	0	0	0	5.568.286.000
HATAY MİSİR FAKA İKTİSAL ÜNİVERSİTESİ	3.806.696.000	445.361.000	0	327.479.000	0	0	550.722.000	0	1.351.035.000	244.502.000	0	0	6.480.293.000
AYDIN KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	3.013.843.000	391.932.000	0	291.505.000	0	0	96.418.000	0	248.717.000	0	0	0	4.047.933.000
MAFKA ÜNİVERSİTESİ	3.172.312.000	363.843.000	0	493.760.000	0	0	237.138.000	0	608.594.000	0	0	0	5.828.927.000
CAVAKALE ÖNEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	6.044.955.000	786.855.000	0	515.140.000	0	0	701.262.000	0	770.875.000	0	0	0	8.819.087.000
NIĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ	2.903.779.000	365.283.000	0	320.622.000	0	0	104.756.000	0	249.966.000	0	0	0	3.944.406.000
KUTAYPA DOKUMLUPARK ÜNİVERSİTESİ	3.106.556.000	415.140.000	0	389.598.000	0	0	98.956.000	0	358.848.000	0	0	0	4.368.798.000
TODAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ	4.899.906.000	577.370.000	0	420.897.000	0	0	570.511.000	0	1.090.586.000	0	0	0	7.599.290.000
MUGLA SİTİ KOCAMAN ÜNİVERSİTESİ	4.311.778.000	543.377.000	0	446.723.000	0	0	191.715.000	0	333.334.000	0	0	0	5.828.927.000
KARAKAMARAS SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	4.788.074.000	571.895.000	0	537.060.000	0	0	685.283.000	0	743.085.000	0	0	0	7.326.043.000
MRKAKALE ÜNİVERSİTESİ	3.742.142.000	458.375.000	0	480.710.000	0	0	564.717.000	0	604.286.000	0	0	0	5.510.230.000
ERZİĞİR ÇİĞANCAZI ÜNİVERSİTESİ	6.072.189.000	770.739.000	0	622.741.000	0	0	1.126.365.000	0	580.243.000	0	0	0	9.272.110.000
GAZİATAGAY ÜNİVERSİTESİ	1.105.984.000	131.261.000	0	167.925.000	0	0	62.598.000	0	261.091.000	0	0	0	1.660.859.000
MRŞİRHAN EYRAN ÜNİVERSİTESİ	2.486.072.000	304.846.000	0	226.093.000	0	0	61.627.000	0	278.414.000	0	0	0	3.367.052.000
MASTANONU ÜNİVERSİTESİ	2.554.371.000	305.494.000	0	243.724.000	0	0	65.407.000	0	949.086.000	0	0	0	4.118.082.000
DOĞU ÜNİVERSİTESİ	3.631.727.000	430.651.000	0	370.433.000	0	0	489.322.000	0	666.257.000	88.910.000	0	0	5.488.770.000
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	3.088.922.000	412.778.000	0	414.225.000	0	0	102.999.000	0	582.815.000	0	0	0	4.621.839.000
ÜŞAK ÜNİVERSİTESİ	2.299.144.000	271.815.000	0	292.401.000	0	0	138.530.000	0	470.742.000	0	0	0	3.472.732.000

İDARELER	PERSONEL GİDERLERİ	SOS. GÜV. DİY. PRİMİ GİD.	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ TOPLAM ÖDENEK	FAİZ GİDERLERİ	CARİ TRANSFERLER		SERMAYE GİDERLERİ		BORÇ VERME		YEDEK ÖDENEK	TOPLAM
					TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KATILIMDAKI ÖDENEK	TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KATILIMDAKI ÖDENEK	TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KATILIMDAKI ÖDENEK		
BEÇİR YATIRIM PROJASI (UNİVERSİTESİ)	3.862.335.000	400.167.000	199.250.000	0	192.960.000	0	502.491.000	0	0	0	0	4.657.612.000
TEBRİĞAŞ BANKASI (UNİVERSİTESİ)	3.821.343.000	481.094.000	320.305.000	0	495.350.000	0	692.426.000	0	0	0	0	5.810.518.000
EDİRCAN ENERJİ YATIRIM (UNİVERSİTESİ)	2.800.366.000	295.042.000	279.502.000	0	67.348.000	0	152.201.000	0	0	0	0	3.594.524.000
AKSARAY (UNİVERSİTESİ)	2.240.326.000	264.466.000	223.119.000	0	64.994.000	0	444.227.000	0	0	0	0	3.236.292.000
GİRESUN (UNİVERSİTESİ)	2.873.662.000	341.284.000	232.357.000	0	94.469.000	0	543.218.000	0	0	0	0	4.084.990.000
MIT (UNİVERSİTESİ)	2.144.884.000	253.335.000	240.648.000	0	63.681.000	0	637.510.000	0	0	0	0	3.340.258.000
YOGGAT BOZOK (UNİVERSİTESİ)	3.119.857.000	374.119.000	336.093.000	0	283.115.000	0	407.231.000	0	0	0	0	4.520.715.000
ADANA ALPARSLAN (UNİVERSİTESİ)	2.561.864.000	285.170.000	233.209.000	0	99.703.000	871.315.000	1.286.897.000	0	0	0	0	4.466.843.000
ÇİĞIR (UNİVERSİTESİ)	2.689.009.000	339.123.000	209.888.000	0	171.867.000	0	259.092.000	0	0	0	0	3.668.972.000
AMASYA (UNİVERSİTESİ)	2.041.206.000	254.242.000	161.639.000	0	52.324.000	0	146.261.000	0	0	0	0	2.655.970.000
KARANAGÖL (UNİVERSİTESİ)	2.107.995.000	235.352.000	195.709.000	0	56.888.000	0	267.526.000	0	0	0	0	2.862.570.000
AGRI İBRAHİM ÇEÇEN (UNİVERSİTESİ)	1.865.352.000	211.301.000	260.258.000	0	25.437.000	0	260.890.000	0	0	0	0	2.673.238.000
SINOP (UNİVERSİTESİ)	1.691.170.000	201.017.000	131.839.000	0	39.318.000	0	476.399.000	0	0	0	0	2.540.443.000
SİRT (UNİVERSİTESİ)	2.032.216.000	215.969.000	182.405.000	0	35.927.000	0	648.399.000	0	0	0	0	3.115.316.000
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ (UNİVERSİTESİ)	2.064.923.000	248.159.000	208.033.000	0	83.348.000	0	420.716.000	0	0	0	0	3.035.579.000
KARABÜK (UNİVERSİTESİ)	3.189.135.000	386.442.000	374.252.000	0	69.366.000	0	134.877.000	0	0	0	0	4.154.072.000
KİLES 7 ARALIK (UNİVERSİTESİ)	1.281.124.000	152.665.000	169.318.000	0	26.802.000	0	157.150.000	0	0	0	0	1.787.749.000
ÇANKIRI KARATEKİN (UNİVERSİTESİ)	2.008.751.000	258.769.000	204.030.000	0	55.616.000	0	407.105.000	0	0	0	0	2.934.291.000
ARTVIN ÇORUH (UNİVERSİTESİ)	1.479.868.000	158.160.000	135.194.000	0	30.888.000	0	147.254.000	0	0	0	0	1.951.364.000
BLÜCK ŞYİT ERBAĞLI (UNİVERSİTESİ)	1.948.552.000	231.002.000	241.332.000	0	43.688.000	0	173.236.000	0	0	0	0	2.637.825.000
BITLİS EREN (UNİVERSİTESİ)	1.671.796.000	179.351.000	221.829.000	0	31.791.000	0	257.379.000	0	0	0	0	2.362.146.000
MİRLARELİ (UNİVERSİTESİ)	1.946.865.000	229.479.000	253.110.000	0	51.553.000	0	912.211.000	0	0	0	0	3.393.418.000
ÇOSMAHİYE KORKUT ATIL (UNİVERSİTESİ)	1.639.258.000	187.352.000	151.113.000	0	39.046.000	0	171.998.000	0	0	0	0	2.189.367.000
BİNGÖL (UNİVERSİTESİ)	2.131.401.000	256.412.000	276.821.000	0	37.224.000	0	264.309.000	0	0	0	0	3.168.167.000
MAJLA APARSLAN (UNİVERSİTESİ)	1.895.641.000	181.721.000	249.732.000	0	31.057.000	0	375.940.000	0	0	0	0	2.564.111.000
MARDİN ARTUKLU (UNİVERSİTESİ)	2.183.974.000	247.775.000	220.559.000	0	34.543.000	0	226.444.000	0	0	0	0	2.913.295.000
BATMAN (UNİVERSİTESİ)	1.896.167.000	206.050.000	193.788.000	0	56.998.000	0	379.885.000	0	0	0	0	2.732.885.000
ARDAHAN (UNİVERSİTESİ)	1.133.662.000	133.189.000	227.729.000	0	21.159.000	0	310.832.000	0	0	0	0	1.826.574.000
BARTIN (UNİVERSİTESİ)	1.807.934.000	207.181.000	140.791.000	0	40.198.000	0	252.430.000	0	0	0	0	2.448.094.000
BAYBURT (UNİVERSİTESİ)	1.480.726.000	165.861.000	194.552.000	0	29.422.000	0	107.654.000	0	0	0	0	1.989.325.000
GÜMÜŞHANE (UNİVERSİTESİ)	1.808.091.000	202.420.000	177.644.000	0	40.948.000	0	73.006.000	0	0	0	0	2.302.111.000
HAKKARİ (UNİVERSİTESİ)	1.165.740.000	131.604.000	135.146.000	0	19.841.000	0	227.682.000	0	0	0	0	1.680.013.000
KERÜR (UNİVERSİTESİ)	1.515.739.000	166.491.000	149.820.000	0	35.220.000	0	128.690.000	0	0	0	0	1.995.965.000
SIRNAK (UNİVERSİTESİ)	1.073.854.000	108.857.000	153.409.000	0	17.663.000	0	146.635.000	0	0	0	0	1.450.418.000
MUŞ (UNİVERSİTESİ)	1.416.989.000	148.038.000	142.611.000	0	29.447.000	0	164.574.000	0	0	0	0	1.921.895.000
YALOVA (UNİVERSİTESİ)	1.758.852.000	206.855.000	175.943.000	0	44.804.000	0	347.710.000	0	0	0	0	2.534.164.000
TÜRK ALMAN (UNİVERSİTESİ)	87.565.000	117.302.000	198.032.000	0	15.910.000	0	259.854.000	0	0	0	0	1.466.748.000
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT (UNİVERSİTESİ)	3.898.099.000	466.117.000	511.918.000	0	183.071.000	0	849.353.000	0	0	0	0	5.898.558.000
BURSA TEKNİK (UNİVERSİTESİ)	1.337.382.000	153.296.000	141.112.000	0	22.810.000	0	506.097.000	0	0	0	0	2.160.697.000
İSTANBUL MEDENİYET (UNİVERSİTESİ)	2.362.218.000	295.636.000	176.982.000	0	96.914.000	0	281.385.000	0	0	0	0	3.213.835.000
İZMİR KATİP ÇELEBİ (UNİVERSİTESİ)	2.812.854.000	306.706.000	262.966.000	0	157.030.000	0	514.759.000	0	0	0	0	4.064.315.000
NECDETİN ERBAKAN (UNİVERSİTESİ)	6.708.734.000	793.738.000	431.024.000	0	1.259.076.000	0	572.177.000	0	0	0	0	9.764.749.000
ABDULLAH GÜL (UNİVERSİTESİ)	773.862.000	95.269.000	116.471.000	0	15.578.000	0	421.953.000	0	0	0	0	1.423.333.000
FEJULAM TEKNİK (UNİVERSİTESİ)	1.021.161.000	114.998.000	146.574.000	0	15.515.000	0	190.250.000	0	0	0	0	1.488.498.000
ADANA ALPARSLAN TÜRKES BİLİM VE TEKNOLOJİ (UNİVERSİTESİ)	1.072.238.000	131.052.000	87.120.000	0	25.313.000	0	571.660.000	0	0	0	0	1.889.403.000
ANKARA SOSYAL BİLİMLER (UNİVERSİTESİ)	1.144.275.000	114.993.000	110.484.000	0	27.625.000	0	85.383.000	0	0	0	0	1.512.760.000
SİĞIRCI BİLİMLERİ (UNİVERSİTESİ)	9.301.503.000	1.139.038.000	556.281.000	0	393.484.000	0	974.613.000	0	0	0	0	12.364.915.000
BANDIRMA ONDOKUZ MAYIS (UNİVERSİTESİ)	1.504.729.000	181.040.000	174.459.000	0	27.196.000	0	400.423.000	0	0	0	0	2.287.847.000
BENİMERKİ TEKNİK (UNİVERSİTESİ)	1.157.260.000	144.767.000	156.418.000	0	29.861.000	402.094.000	559.386.000	0	0	0	0	2.047.612.000
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT (UNİVERSİTESİ)	1.564.750.000	199.281.000	199.734.000	0	83.759.000	0	499.167.000	0	0	0	0	2.526.692.000
İZMİR BAĞIRCI (UNİVERSİTESİ)	1.068.509.000	121.184.000	100.794.000	0	16.818.000	0	284.602.000	0	0	0	0	1.592.107.000
ZAMR DEMOKRASİ (UNİVERSİTESİ)	92.417.000	101.096.000	108.305.000	0	37.526.000	0	371.220.000	0	0	0	0	1.540.704.000
YÜREĞÖZRETM KATİP ERBAĞLI	44.652.000	5.407.000	38.187.000	0	1.176.000	0	1.984.000	0	0	0	0	91.386.000
ANKARA MUZİK VE GİZEL SANATLAR (UNİVERSİTESİ)	516.037.000	70.166.000	134.216.000	0	4.714.000	0	119.038.000	0	0	0	0	844.771.000
GAZİANTEP İLHAM BİLİM VE TEKNOLOJİ (UNİVERSİTESİ)	57.740.000	62.833.000	152.776.000	0	5.813.000	0	977.984.000	0	0	0	0	977.268.000
KONYA TEKNİK (UNİVERSİTESİ)	1.288.549.000	153.946.000	179.645.000	0	34.276.000	0	358.846.000	0	0	0	0	2.010.581.000
KUTAYPA SAĞLIK BİLİMLERİ (UNİVERSİTESİ)	1.434.335.000	158.944.000	94.312.000	0	94.146.000	0	538.269.000	0	0	0	0	2.310.186.000
MALATYA ULUKUT DOĞAL (UNİVERSİTESİ)	1.470.174.000	181.558.000	149.044.000	0	18.656.000	266.729.000	464.025.000	0	0	0	0	2.283.157.000
İSTANBUL (UNİVERSİTESİ) - CERAMPAŞA	7.572.240.000	974.319.000	1.129.319.000	0	1.776.167.000	0	2.914.465.000	0	0	0	0	14.366.510.000
ANKARA HACI BAYRAM VELİ (UNİVERSİTESİ)	3.301.577.000	413.153.000	382.018.000	0	104.669.000	0	184.307.000	0	0	0	0	4.385.824.000
SAĞIRYA UYGULAMALI BİLİMLER (UNİVERSİTESİ)	1.753.602.000	237.981.000	177.861.000	0	43.962.000	0	303.165.000	0	0	0	0	2.515.565.000
KARŞIYAN (UNİVERSİTESİ)	1.135.075.000	137.740.000	79.665.000	0	12.997.000	0	402.137.000	0	0	0	0	1.787.634.000

GENEL BÜTÇE KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİ (1 SAYILI CETVEL)
2028 YILI BÜTÇESİ ÖDENEK TEKLİF TAVANLARI

İDARELER	PERSONEL GİDERLERİ		SOS. GÜV. DİV. PRİMİ GİD.	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ		FAİZ GİDİRLERİ	CARİ TRANSFERLER		SERMAYE GİDERLERİ		SERMAYE TRANSFERLERİ		BORÇ VERME		YEDİK ÖDENEK	TOPLAM
	TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK		TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK		TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK	TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK	TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK				
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ	16.507.137.000	1.830.823.000	3.589.488.000	0	0	3.833.053.000	0	2.941.822.000	0	0	0	0	0	0	28.702.323.000	
CUMHURBAŞKANLIĞI	5.498.065.000	317.198.000	14.048.871.000	0	0	2.259.000.000	0	3.481.000.000	0	0	0	0	0	0	25.605.134.000	
ANAYASA MAHKEMESİ	701.273.000	72.557.000	360.291.000	0	0	36.362.000	0	38.186.000	0	0	0	0	0	0	1.208.669.000	
YARGITAY	4.183.318.000	481.007.000	1.272.923.000	0	0	227.222.000	0	192.335.000	0	0	0	0	0	0	6.356.805.000	
DANİŞTAY	2.971.740.000	316.020.000	317.885.000	0	0	82.471.000	0	129.160.000	0	0	0	0	0	0	3.817.276.000	
HAKİMLER VE SAVCILAR KURULU	1.442.395.000	140.365.000	228.169.000	0	0	4.628.000	0	70.195.000	0	0	0	0	0	0	1.885.752.000	
SAĞIŞTAY	3.886.728.000	440.655.000	439.630.000	0	0	70.010.000	0	478.930.000	0	0	0	0	0	0	5.315.953.000	
ADALET BAKANLIĞI	309.092.525.000	34.011.557.000	87.416.713.000	0	0	5.509.899.000	0	44.398.573.000	5.103.817.000	0	0	0	0	0	480.429.267.000	
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI	512.367.919.000	63.135.960.000	774.682.768.000	0	0	16.511.438.000	0	3.660.094.000	445.181.000	0	0	0	0	0	1.370.358.179.000	
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	85.231.144.000	16.271.838.000	16.108.740.000	0	0	6.172.336.000	0	21.479.783.000	3.971.153.000	0	0	0	0	0	147.660.975.000	
DİŞİŞLERİ BAKANLIĞI	23.191.619.000	1.862.204.000	9.737.480.000	0	0	15.683.048.000	0	3.469.757.000	0	0	0	0	0	0	53.901.727.000	
HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI	36.480.839.000	3.979.742.000	48.606.578.000	0	0	6.406.906.754.000	12.224.173.000	4.095.198.000	72.709.000	29.414.473.000	0	0	0	0	10.236.032.170.000	
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI	1.852.614.966.000	224.447.541.000	178.116.155.000	0	0	47.580.776.000	0	225.320.901.000	40.500.977.000	595.459.000	0	0	0	0	2.528.675.498.000	
ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI	1.154.126.851.000	136.478.403.000	322.824.198.000	0	0	4.452.723.000	0	320.144.245.000	51.138.221.000	34.312.000	0	0	0	0	1.938.060.732.000	
SAGLIK BAKANLIĞI	5.498.252.000	879.844.000	292.667.000	0	0	13.528.966.000	0	210.533.608.000	278.189.000	0	0	0	0	0	230.733.337.000	
İLİ VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI	88.598.732.000	13.987.575.000	31.897.556.000	0	0	873.122.978.000	0	8.861.127.000	1.867.348.000	8.006.000	0	0	0	0	1.016.465.974.000	
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI	1.800.074.000	230.446.000	16.557.480.000	0	0	241.121.000	0	487.296.000	0	0	0	0	0	0	19.316.427.000	
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	24.369.028.000	3.310.640.000	3.310.640.000	0	0	7.969.048.000	0	24.003.307.000	3.105.915.000	1.546.116.000	0	0	0	0	64.570.004.000	
SAĞLIK VE SPOR BAKANLIĞI	5.830.241.000	711.609.000	867.251.000	0	0	79.623.382.000	0	9.879.577.000	5.212.801.000	2.346.532.000	0	0	0	0	132.672.591.000	
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI	25.468.014.000	3.291.021.000	1.386.825.000	0	0	4.108.019.000	0	43.731.193.000	15.790.073.000	124.807.549.000	276.608.000	0	0	0	202.972.391.000	
TİCARİET BAKANLIĞI	28.869.715.000	3.094.372.000	2.719.596.000	0	0	54.402.937.000	0	3.001.975.000	514.682.000	34.312.000	0	0	0	0	92.122.907.000	
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI	4.533.290.000	664.765.000	3.101.443.000	0	0	282.403.374.000	0	27.151.517.000	5.694.812.000	44.204.653.000	0	0	0	0	367.753.907.000	
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI	88.380.126.000	11.411.920.000	4.798.434.000	0	0	207.870.067.000	0	15.654.370.000	1.988.943.000	246.576.000	0	0	0	0	333.089.927.000	
MİLLİ GÜVENLİK KURULU GENEL SEKRETERLİĞİ	373.833.000	44.499.000	47.596.000	0	0	5.526.000	0	280.781.000	0	0	0	0	0	0	752.145.000	
MİLLİ İSTİBARAT TEŞKÜLATI BAŞKANLIĞI	27.230.738.000	2.078.511.000	8.378.463.000	0	0	0	0	11.792.822.000	0	0	0	0	0	0	49.480.534.000	
HANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI	368.824.594.000	35.867.958.000	57.489.417.000	0	0	95.570.000	0	16.453.798.000	4.408.420.000	0	0	0	0	0	478.725.341.000	
SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI	15.857.864.000	1.634.642.000	7.651.343.000	0	0	28.288.000	0	3.200.909.000	197.577.000	0	0	0	0	0	28.373.046.000	
EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	537.972.332.000	66.509.692.000	58.147.639.000	0	0	213.405.000	0	59.633.636.000	5.346.047.000	0	0	0	0	0	722.476.694.000	
DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI	184.248.048.000	22.451.201.000	5.614.025.000	0	0	737.849.000	0	2.979.992.000	395.155.000	0	0	0	0	0	216.030.215.000	
AİT VE AÇIL DÜNYA YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI	11.763.334.000	1.405.301.000	1.136.488.000	0	0	13.446.710.000	0	6.083.743.000	42.318.000	0	0	0	0	0	34.883.527.000	
GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI	59.943.468.000	6.758.704.000	8.964.423.000	0	0	242.747.000	0	11.222.415.000	268.705.000	0	0	0	0	0	87.131.787.000	
TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	15.177.347.000	2.317.377.000	277.873.000	0	0	53.833.000	0	1.789.069.000	0	0	0	0	0	0	19.615.499.000	
METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	3.292.452.000	529.749.000	252.010.000	0	0	1.416.296.000	0	2.105.861.000	0	0	0	0	0	0	7.596.368.000	
GOÇ İDARESİ BAŞKANLIĞI	18.198.493.000	3.363.776.000	4.979.702.000	0	0	4.028.255.000	0	8.634.031.000	0	16.012.000	0	0	0	0	39.220.269.000	
AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI	689.633.000	87.952.000	223.555.000	0	0	10.713.705.000	0	37.906.000	106.964.000	0	0	0	0	0	11.859.715.000	
DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI	1.258.375.000	206.075.000	224.808.000	0	0	4.555.000	0	182.508.000	0	0	0	0	0	0	1.876.421.000	
İLETİŞİM BAŞKANLIĞI	1.759.596.000	172.221.000	7.070.606.000	0	0	14.162.000	0	84.234.000	0	0	0	0	0	0	9.100.813.000	
MİLLİ SARAYLAR İDARESİ BAŞKANLIĞI	3.096.011.000	502.556.000	303.378.000	0	0	6.447.000	0	1.179.382.000	0	0	0	0	0	0	5.087.674.000	
STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI	1.479.417.000	169.052.000	461.723.000	0	0	36.900.000	0	338.222.000	0	0	0	0	0	0	485.164.457.000	
ÇAĞIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI	5.045.962.000	584.491.000	775.217.000	0	0	417.140.898.000	0	332.899.000	671.76.000	0	0	0	0	0	424.441.331.000	
İLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI	203.997.000	21.113.000	277.954.000	0	0	28.572.000	0	28.078.000	0	110.228.000	0	0	0	0	663.942.000	
GENEL BÜTÇE KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİ TOPLAMI	5.538.049.515.000	665.992.923.000	1.685.082.060.000	0	3.346.108.620.000	8.480.763.230.000	12.224.173.000	1.099.533.788.000	140.180.261.000	171.951.398.000	590.360.000	442.267.987.000	2.285.574.000	489.442.179.000	21.910.197.709.000	

- Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin ödenek teklif tavanlarına, özel bütçeli idarelere yapılacak bütçe yardımı dahil edilmiştir.
- "Deprem Kapsamındaki Ödenek" sütunlarında yer alan tutarlar "Toplam Ödenek" ile dahi olup sadece bilgi amaçlı olarak ayrıca gösterilmektedir.

ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER (11 SAYILI CİVEL)
2028 YILI BÜTÇESİ ÖDENEK TEKLİF TAVANLARI

İDARELER	PERSONEL GİDERLERİ	SOS. GÜV. DİY. PRİMİ GİD.	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ		FAİZ GİDERLERİ	CARİ TRANSFERLER		SERMAYE GİDERLERİ		SERMAYE TRANSFERLERİ		YEDİK ÖDENEK	TOPLAM
			TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK		TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK	TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK	TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK		
YÖKSÖKÖĞRETİM KURULU	1.241.149.000	123.660.000	77.320.000	0	0	208.395.000	0	18.322.000	0	0	0	1.668.846.000	
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	15.319.392.000	1.911.689.000	1.374.180.000	0	0	3.039.393.000	0	2.229.454.000	0	0	0	23.874.308.000	
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	6.409.865.000	888.230.000	1.759.721.000	0	0	396.701.000	0	989.226.000	0	0	0	10.443.743.000	
KAÇIĞIRTEPE ÜNİVERSİTESİ	33.121.298.000	1.631.851.000	1.757.875.000	0	0	2.953.427.000	0	3.046.184.000	0	0	0	22.510.635.000	
GAZİ ÜNİVERSİTESİ	11.568.535.000	1.491.291.000	1.056.643.000	0	0	2.371.031.000	0	2.984.173.000	0	0	0	19.470.673.000	
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	12.180.589.000	1.548.546.000	1.468.439.000	0	0	3.012.645.000	569.023.000	3.708.416.000	0	0	0	21.918.635.000	
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	6.982.365.000	911.674.000	1.145.454.000	0	0	403.843.000	0	1.219.434.000	0	0	0	10.662.770.000	
BÖĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	3.735.636.000	530.110.000	925.501.000	0	0	213.224.000	0	1.707.694.000	0	0	0	7.112.165.000	
MARMARA ÜNİVERSİTESİ	8.721.286.000	1.115.422.000	1.048.134.000	0	0	681.385.000	0	767.349.000	0	0	0	12.333.576.000	
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	4.666.471.000	593.410.000	793.430.000	0	0	238.882.000	0	822.693.000	0	0	0	7.113.886.000	
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	1.859.699.000	258.058.000	199.783.000	0	0	125.799.000	0	509.056.000	0	0	0	2.952.395.000	
İÇE ÜNİVERSİTESİ	11.780.936.000	1.584.671.000	1.414.824.000	0	0	2.759.371.000	0	2.331.919.000	0	0	0	19.871.741.000	
DOKUZ EKİMLİ ÜNİVERSİTESİ	9.947.914.000	1.281.888.000	1.066.875.000	0	0	2.083.121.000	0	2.017.190.000	0	0	0	16.396.988.000	
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	6.043.417.000	731.491.000	531.822.000	0	0	1.111.147.000	51.370.000	1.190.030.000	0	0	0	9.607.907.000	
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	8.537.623.000	1.100.098.000	997.534.000	0	0	1.481.712.000	0	2.172.401.000	0	0	0	14.289.368.000	
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	5.677.355.000	848.312.000	959.503.000	0	0	347.948.000	0	685.004.000	0	0	0	8.518.122.000	
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	9.154.129.000	1.158.848.000	1.267.558.000	0	0	1.486.775.000	0	569.973.000	0	0	0	13.637.283.000	
KADEHİZ ÜNİVERSİTESİ	8.504.845.000	1.055.976.000	741.212.000	0	0	1.606.770.000	932.505.000	2.345.747.000	0	0	0	14.254.550.000	
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ	7.397.804.000	912.057.000	1.056.238.000	0	0	1.543.701.000	0	1.840.824.000	0	0	0	12.750.594.000	
SIĞAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	7.332.740.000	893.980.000	828.198.000	0	0	1.015.322.000	0	1.769.275.000	0	0	0	11.828.815.000	
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	8.383.309.000	1.068.897.000	720.409.000	0	0	1.557.036.000	894.630.000	2.181.836.000	0	0	0	13.911.287.000	
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	8.589.832.000	1.061.776.000	719.844.000	0	0	1.523.731.000	0	680.709.000	0	0	0	12.575.892.000	
KADEHİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	7.193.827.000	885.388.000	588.440.000	0	0	1.232.332.000	23.709.000	974.147.000	0	0	0	10.844.124.000	
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	10.606.712.000	1.272.619.000	1.698.836.000	0	0	1.440.592.000	0	624.739.000	0	0	0	15.638.498.000	
İKON ÜNİVERSİTESİ	8.062.895.000	968.999.000	670.892.000	0	0	1.173.572.000	668.860.000	1.230.744.000	0	0	0	12.106.502.000	
FIRAT ÜNİVERSİTESİ	7.605.215.000	941.851.000	771.190.000	0	0	973.117.000	711.278.000	2.130.425.000	0	0	0	12.421.798.000	
DİCLE ÜNİVERSİTESİ	7.430.493.000	873.382.000	865.777.000	0	0	1.259.262.000	765.810.000	1.964.775.000	0	0	0	12.393.589.000	
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	2.273.382.000	852.534.000	721.029.000	0	0	840.027.000	0	1.989.336.000	0	0	0	11.676.308.000	
SÜZANTEPE ÜNİVERSİTESİ	6.691.540.000	843.391.000	771.314.000	0	0	1.086.765.000	0	1.035.173.000	0	0	0	10.428.183.000	
İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	1.800.444.000	215.421.000	322.172.000	0	0	67.566.000	0	609.299.000	0	0	0	3.015.302.000	
GEZİ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	1.926.393.000	221.315.000	238.150.000	0	0	68.086.000	0	350.983.000	0	0	0	2.824.927.000	
HARRAN ÜNİVERSİTESİ	4.800.130.000	568.510.000	440.259.000	0	0	719.602.000	395.155.000	788.997.000	0	0	0	7.327.498.000	
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	6.397.798.000	821.927.000	709.601.000	0	0	1.017.129.000	0	1.037.063.000	0	0	0	9.978.518.000	
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	6.489.001.000	782.614.000	631.871.000	0	0	1.079.177.000	0	792.527.000	0	0	0	9.775.190.000	
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ	4.638.591.000	574.478.000	368.665.000	0	0	683.474.000	0	976.201.000	0	0	0	7.241.409.000	
MERSİN ÜNİVERSİTESİ	6.306.074.000	758.751.000	435.001.000	0	0	1.040.875.000	0	1.179.844.000	0	0	0	9.720.545.000	
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	7.651.402.000	970.873.000	608.316.000	0	0	1.197.635.000	39.515.000	809.733.000	0	0	0	11.236.459.000	
BAKIRSİR ÜNİVERSİTESİ	4.327.876.000	570.631.000	471.758.000	0	0	598.581.000	0	772.146.000	0	0	0	6.740.995.000	
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	7.051.497.000	880.966.000	811.450.000	0	0	1.222.093.000	0	490.329.000	0	0	0	10.456.335.000	
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	4.642.641.000	580.602.000	561.228.000	0	0	220.865.000	0	504.333.000	0	0	0	6.509.669.000	
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	5.868.276.000	749.026.000	505.887.000	0	0	977.987.000	0	691.937.000	0	0	0	8.793.113.000	
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	4.249.338.000	521.806.000	438.347.000	0	0	276.283.000	0	595.425.000	0	0	0	6.081.399.000	
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	4.143.714.000	484.658.000	333.779.000	0	0	594.774.000	217.335.000	1.532.833.000	0	0	0	7.109.758.000	
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	3.287.449.000	426.427.000	314.916.000	0	0	104.140.000	0	282.186.000	0	0	0	4.415.118.000	
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ	3.453.342.000	395.757.000	538.114.000	0	0	255.106.000	0	690.488.000	0	0	0	5.329.107.000	
ÇANAKKALE ONERZECİ MART ÜNİVERSİTESİ	6.580.608.000	855.909.000	556.511.000	0	0	757.355.000	0	874.605.000	0	0	0	9.624.988.000	
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ	3.162.095.000	397.549.000	346.771.000	0	0	113.134.000	0	283.602.000	0	0	0	4.302.745.000	
RUTAHYA DULUPINAR ÜNİVERSİTESİ	3.381.481.000	451.559.000	420.886.000	0	0	106.870.000	0	407.136.000	0	0	0	4.767.592.000	
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ	5.386.722.000	628.516.000	454.899.000	0	0	615.170.000	0	1.237.337.000	0	0	0	8.272.994.000	
MUGLA SİTİ KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ	4.695.411.000	591.471.000	422.959.000	0	0	207.045.000	0	380.458.000	0	0	0	6.356.984.000	
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	5.213.760.000	622.277.000	580.889.000	0	0	740.100.000	0	843.076.000	0	0	0	8.000.102.000	
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	4.074.497.000	498.845.000	519.316.000	0	0	609.889.000	0	299.850.000	0	0	0	6.002.397.000	
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	6.611.416.000	838.720.000	672.773.000	0	0	1.324.462.000	0	658.321.000	0	0	0	10.105.492.000	
SAĞLAĞARANI ÜNİVERSİTESİ	1.128.051.000	145.031.000	181.111.000	0	0	67.604.000	0	296.224.000	0	0	0	1.818.301.000	
KALATASAR ÜNİVERSİTESİ	2.718.324.000	331.769.000	244.237.000	0	0	66.556.000	0	315.877.000	0	0	0	3.676.776.000	
KIRSEHRİRAH EVRAN ÜNİVERSİTESİ	2.781.147.000	332.331.000	263.330.000	0	0	70.638.000	0	1.076.797.000	0	0	0	4.524.210.000	
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ	3.954.739.000	468.712.000	292.562.000	0	0	528.450.000	79.031.000	755.910.000	0	0	0	6.000.373.000	
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	3.362.679.000	448.799.000	469.205.000	0	0	111.233.000	0	661.241.000	0	0	0	5.053.157.000	
USAK ÜNİVERSİTESİ	2.503.283.000	295.796.000	315.692.000	0	0	149.610.000	0	534.086.000	0	0	0	3.798.767.000	

İDARELER	PERSONEL GİDERLERİ	SOS. GÜV. DİV. PRİMİ GİD.	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ		FAİZ GİDERLERİ	CARİ TRANSFERLER		SERMAYE GİDERLERİ		SERMAYE TRANSFERLERİ	BORÇ VERME	YEDEK ÖDENEK	TOPLAM
			TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK		TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK	TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK	TOPLAM ÖDENEK	DEPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK		
RECEP TAYYIP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ	3.660.250.000	435.470.000	213.232.000	0	0	208.403.000	0	570.105.000	0	0	0	0	5.089.480.000
TEHRİDGAZ NAKİP KEHAL ÜNİVERSİTESİ	4.159.971.000	523.325.000	346.029.000	0	0	534.971.000	0	786.600.000	0	0	0	0	6.349.896.000
ERZİNCAN İNANCI YALDIRIM ÜNİVERSİTESİ	3.049.522.000	321.096.000	307.019.000	0	0	72.734.000	0	172.681.000	0	0	0	0	3.918.052.000
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	2.439.963.000	287.844.000	241.254.000	0	0	69.067.000	0	504.002.000	0	0	0	0	3.542.150.000
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	3.128.473.000	371.456.000	251.017.000	0	0	302.025.000	0	636.315.000	0	0	0	0	4.470.286.000
HİTİT ÜNİVERSİTESİ	2.335.245.000	275.881.000	259.974.000	0	0	68.774.000	0	723.294.000	0	0	0	0	3.663.168.000
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ	3.396.334.000	407.261.000	363.084.000	0	0	305.765.000	0	462.029.000	0	0	0	0	4.934.473.000
ADIVAMAN ÜNİVERSİTESİ	2.789.440.000	330.354.000	251.938.000	0	0	107.678.000	0	1.460.064.000	774.603.000	0	0	0	4.919.474.000
ORDU ÜNİVERSİTESİ	2.926.560.000	368.773.000	226.744.000	0	0	385.634.000	0	299.955.000	0	0	0	0	4.001.646.000
AMASYA ÜNİVERSİTESİ	2.222.263.000	276.881.000	174.620.000	0	0	56.509.000	0	165.942.000	0	0	0	0	2.896.215.000
KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ	2.394.937.000	256.174.000	213.569.000	0	0	61.438.000	0	303.525.000	0	0	0	0	3.127.500.000
AGRI İBRAHİM İCEN ÜNİVERSİTESİ	2.030.049.000	229.683.000	313.559.000	0	0	27.472.000	0	318.687.000	0	0	0	0	2.919.460.000
SİNOP ÜNİVERSİTESİ	1.841.927.000	218.713.000	149.427.000	0	0	42.463.000	0	540.505.000	0	0	0	0	2.786.035.000
SİRT ÜNİVERSİTESİ	2.212.937.000	234.933.000	197.486.000	0	0	38.800.000	0	735.648.000	0	0	0	0	3.419.804.000
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ	2.248.049.000	281.227.000	224.740.000	0	0	90.011.000	0	477.338.000	0	0	0	0	3.321.355.000
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ	3.472.434.000	420.429.000	404.308.000	0	0	74.934.000	0	153.026.000	0	0	0	0	4.525.111.000
KÜLTÜR ABALIK ÜNİVERSİTESİ	1.395.494.000	166.035.000	182.916.000	0	0	28.946.000	0	178.296.000	0	0	0	0	1.951.687.000
ÇANIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ	2.186.341.000	281.357.000	220.416.000	0	0	60.087.000	0	461.886.000	0	0	0	0	3.210.087.000
ARTVIN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ	1.611.278.000	172.113.000	146.051.000	0	0	33.358.000	0	167.068.000	0	0	0	0	2.129.868.000
BİLECEK SEYİT EDEBALI ÜNİVERSİTESİ	2.122.083.000	251.379.000	260.735.000	0	0	47.177.000	0	196.547.000	0	0	0	0	2.877.919.000
BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ	1.820.445.000	195.105.000	239.644.000	0	0	34.333.000	0	292.013.000	0	0	0	0	2.581.540.000
ANKARALI ÜNİVERSİTESİ	2.120.387.000	249.738.000	273.653.000	0	0	56.676.000	0	1.034.961.000	0	0	0	0	3.734.415.000
OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ	1.785.312.000	204.579.000	162.249.000	0	0	42.169.000	0	195.143.000	0	0	0	0	2.390.452.000
BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ	2.540.634.000	278.882.000	299.052.000	0	0	40.201.000	0	299.875.000	0	0	0	0	3.458.644.000
MAUS ADAPASLAN ÜNİVERSİTESİ	1.966.576.000	197.739.000	293.416.000	0	0	33.541.000	0	313.071.000	0	0	0	0	2.802.343.000
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	2.377.728.000	269.460.000	238.272.000	0	0	37.306.000	0	256.915.000	0	0	0	0	3.179.681.000
BATMAN ÜNİVERSİTESİ	2.064.395.000	224.084.000	209.351.000	0	0	61.557.000	0	431.000.000	0	0	0	0	2.990.387.000
ANDANHAN ÜNİVERSİTESİ	1.233.883.000	144.775.000	246.018.000	0	0	22.851.000	0	352.662.000	0	0	0	0	2.000.189.000
BARTIN ÜNİVERSİTESİ	1.968.355.000	225.459.000	152.098.000	0	0	43.413.000	0	286.397.000	0	0	0	0	2.675.722.000
BAŞURUT ÜNİVERSİTESİ	1.623.053.000	181.595.000	210.176.000	0	0	31.786.000	0	122.140.000	0	0	0	0	2.168.750.000
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	1.968.614.000	220.187.000	193.911.000	0	0	44.223.000	0	82.831.000	0	0	0	0	2.907.746.000
HAKKARI ÜNİVERSİTESİ	1.269.029.000	148.099.000	146.000.000	0	0	21.427.000	0	258.319.000	0	0	0	0	1.837.874.000
ĞİDIR ÜNİVERSİTESİ	1.650.344.000	161.838.000	181.048.000	0	0	38.037.000	0	146.006.000	0	0	0	0	2.177.293.000
SİRNAK ÜNİVERSİTESİ	1.115.056.000	118.458.000	166.729.000	0	0	10.076.000	0	166.366.000	0	0	0	0	1.584.685.000
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ	1.564.974.000	161.072.000	154.064.000	0	0	32.019.000	0	186.720.000	0	0	0	0	2.098.849.000
YALOVA ÜNİVERSİTESİ	1.915.671.000	225.152.000	190.073.000	0	0	48.387.000	0	394.498.000	0	0	0	0	2.773.781.000
TÜRK ALMAN ÜNİVERSİTESİ	953.233.000	127.602.000	213.936.000	0	0	17.182.000	0	294.821.000	0	0	0	0	1.606.774.000
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ	4.244.202.000	496.492.000	553.030.000	0	0	197.714.000	0	963.642.000	0	0	0	0	6.455.080.000
BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	1.456.805.000	166.885.000	132.445.000	0	0	24.634.000	0	574.198.000	0	0	0	0	2.374.987.000
İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ	2.573.113.000	321.755.000	191.195.000	0	0	104.665.000	0	313.249.000	0	0	0	0	3.509.977.000
İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ	3.062.896.000	333.948.000	284.085.000	0	0	160.590.000	0	584.026.000	0	0	0	0	4.434.545.000
NEÇMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	7.305.967.000	863.968.000	465.639.000	0	0	1.359.780.000	0	649.171.000	0	0	0	0	10.644.525.000
ABDULLAH GÜL ÜNİVERSİTESİ	842.897.000	103.671.000	128.825.000	0	0	16.932.000	0	478.732.000	0	0	0	0	1.568.057.000
ERZURUM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	1.111.947.000	125.103.000	158.345.000	0	0	16.756.000	0	215.851.000	0	0	0	0	1.628.002.000
ADANA ALPASLAN TÜRKİYE İLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	1.167.727.000	144.804.000	94.117.000	0	0	27.337.000	0	648.605.000	0	0	0	0	2.082.590.000
ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	1.245.724.000	157.722.000	119.337.000	0	0	29.835.000	0	96.873.000	0	0	0	0	1.649.511.000
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	10.133.810.000	1.241.007.000	600.956.000	0	0	424.956.000	0	1.105.758.000	0	0	0	0	13.506.487.000
BANDIRMA ONFED EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	1.638.949.000	197.088.000	184.470.000	0	0	29.371.000	0	454.304.000	0	0	0	0	2.508.182.000
İSKENDERUN TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	1.259.878.000	157.454.000	168.980.000	0	0	32.250.000	0	634.566.000	355.639.000	0	0	0	2.253.128.000
ALANYA ALADODIN KEKUBAT ÜNİVERSİTESİ	1.703.823.000	195.148.000	215.776.000	0	0	90.458.000	0	566.336.000	0	0	0	0	2.771.541.000
İZMİR BAĞIRÇAY ÜNİVERSİTESİ	1.164.461.000	131.967.000	208.889.000	0	0	17.947.000	0	322.899.000	0	0	0	0	1.746.163.000
İZMİR DEMOKRASİ ÜNİVERSİTESİ	1.005.181.000	109.983.000	117.003.000	0	0	40.538.000	0	421.172.000	0	0	0	0	1.693.887.000
YÜKSEKOĞRETİM KALITE KURULU	48.603.000	5.879.000	41.232.000	0	0	1.256.000	0	2.250.000	0	0	0	0	99.220.000
ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	561.639.000	76.936.000	144.995.000	0	0	5.091.000	0	138.056.000	0	0	0	0	923.717.000
GAZİANTEP İLİM BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	607.868.000	68.441.000	165.045.000	0	0	6.301.000	0	224.625.000	0	0	0	0	1.072.380.000
KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	1.403.736.000	167.596.000	389.015.000	0	0	37.017.000	0	407.133.000	0	0	0	0	2.204.497.000
AKTAYYA SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	1.151.134.000	172.096.000	301.886.000	0	0	301.989.000	0	610.700.000	0	0	0	0	2.538.805.000
MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ	1.600.698.000	197.163.000	161.014.000	0	0	1.918.232.000	0	526.465.000	237.093.000	0	0	0	2.505.488.000
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ - CERRAHPAŞA	8.245.341.000	1.060.577.000	1.220.014.000	0	0	1.031.232.000	0	3.306.638.000	260.802.000	0	0	0	15.750.752.000
ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ	3.995.983.000	449.678.000	412.698.000	0	0	113.039.000	0	209.109.000	0	0	0	0	4.780.507.000
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	1.909.242.000	258.739.000	392.245.000	0	0	46.506.000	0	343.958.000	0	0	0	0	2.750.570.000
SAMSUN ÜNİVERSİTESİ	1.236.542.000	149.986.000	86.063.000	0	0	14.036.000	0	456.273.000	0	0	0	0	1.942.900.000

İDARELER	PERSONEL GİDERLERİ	SOS. GÜV. DEV. PRİMİ GİD.	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ		FAİZ GİDERLERİ	CARİ TRANSFERLER		SERMAYE GİDERLERİ		SERMAYE TRANSFERLERİ	BORÇ VERME	YEDEK ÖBENK	TOPLAM
			TOPLAM ÖDENEK	DİPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK		TOPLAM ÖDENEK	DİPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK	TOPLAM ÖDENEK	DİPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK	TOPLAM ÖDENEK	DİPREM KAPSAMINDAKİ ÖDENEK		
SIVAS BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	504.116.000	56.415.000	95.923.000	0	0	4.460.000	0	336.938.000	0	0	0	0	997.852.000
TARSUS ÜNİVERSİTESİ	778.887.000	87.803.000	64.126.000	0	0	14.202.000	0	386.075.000	0	0	0	0	1.331.093.000
TRABZON ÜNİVERSİTESİ	1.459.714.000	181.188.000	132.495.000	0	0	42.194.000	0	595.257.000	0	0	0	0	2.410.848.000
KAYSERİ ÜNİVERSİTESİ	983.609.000	124.872.000	150.951.000	0	0	21.818.000	0	196.547.000	0	0	0	0	1.477.797.000
KAHRAMANMARAŞ İKTİSALİ ÜNİVERSİTESİ	590.919.000	64.238.000	75.921.000	0	0	9.918.000	0	533.485.000	0	0	0	0	1.274.475.000
ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	2.535.959.000	371.220.000	376.537.000	0	0	73.952.000	0	502.416.000	0	0	0	0	3.860.084.000
İSPARTA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	2.173.388.000	280.270.000	169.347.000	0	0	55.232.000	0	304.648.000	0	0	0	0	2.982.885.000
AFTON VAHAPHASAR SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	2.695.473.000	302.783.000	124.805.000	0	0	743.060.000	0	1.153.424.000	0	0	0	0	5.017.545.000
TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU	6.240.645.000	783.434.000	611.000.000	0	0	197.655.000	0	405.168.000	0	0	0	0	8.237.902.000
ÖLÇME SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI	5.976.022.000	203.572.000	4.582.147.000	0	0	13.220.000	0	16.690.000	0	0	0	0	10.791.651.000
SAĞUMLAMA SANAYİ BAŞKANLIĞI	1.409.945.000	165.074.000	118.540.000	0	0	27.996.000	0	175.488.000	0	0	0	0	1.897.043.000
ATATÜRK KÜLTÜR DİL VE TARIH YÜKSEK KURUMU	185.414.000	26.409.000	52.005.000	0	0	11.861.000	0	23.586.000	0	0	0	0	299.275.000
ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ	77.389.000	8.178.000	37.085.000	0	0	6.462.000	0	23.586.000	0	0	0	0	152.700.000
ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ	80.328.000	8.841.000	38.286.000	0	0	6.087.000	0	32.009.000	0	0	0	0	165.551.000
TÜRK DİL KURUMU	184.778.000	24.507.000	57.048.000	0	0	37.531.000	0	87.041.000	0	0	0	0	390.396.000
TÜRK TARİH KURUMU	241.192.000	33.952.000	38.879.000	0	0	51.400.000	0	101.924.000	0	0	0	0	467.347.000
TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU	12.792.341.000	2.318.035.000	5.628.335.000	0	0	12.348.986.000	0	14.874.446.000	0	22.879.684.000	0	0	70.841.827.000
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ	119.142.000	19.100.000	38.561.000	0	0	104.563.000	0	49.996.000	0	0	0	0	331.362.000
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	44.492.713.000	8.963.850.000	31.137.867.000	0	0	150.453.948.000	0	304.746.180.000	2.094.506.000	0	0	0	539.794.558.000
DEVLET TİYATROLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	4.745.325.000	587.624.000	644.390.000	0	0	117.671.000	0	336.938.000	0	0	0	0	6.431.948.000
DEVLET OPERA VE BALESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	4.945.172.000	531.453.000	405.026.000	0	0	216.613.000	0	272.358.000	0	0	0	0	6.370.622.000
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	36.849.935.000	6.421.854.000	12.476.671.000	0	0	955.913.000	0	11.792.963.000	1.003.003.000	2.981.940.000	0	0	72.482.279.000
VAZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	3.587.162.000	528.168.000	864.160.000	0	0	692.114.000	0	1.044.507.000	0	0	0	0	6.716.111.000
TÜRKİYE HÜDUD VE SİHAHLER SAĞLIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	11.021.611.000	152.647.000	85.154.000	0	0	39.572.000	0	164.047.000	0	0	0	0	1.544.031.000
MADEN TEKNIK VE ARAZİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	3.835.639.000	579.082.000	437.532.000	0	0	251.180.000	0	6.598.365.000	0	0	0	0	11.701.798.000
SİVİL HAVACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	752.456.000	74.884.000	104.722.000	0	0	87.972.000	0	81.427.000	0	0	0	0	1.101.421.000
TİRK ARKEYOLOG KURUMU	335.703.000	43.525.000	154.263.000	0	0	6.184.000	0	42.117.000	0	0	0	0	581.792.000
TÜRK STANDARLARI ENSTİTÜSÜ	5.361.972.000	983.517.000	682.246.000	0	0	87.287.000	0	1.344.286.000	0	0	0	0	8.659.310.000
TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU	1.011.349.000	119.305.000	204.131.000	0	0	269.632.000	0	219.984.000	0	0	0	0	1.824.395.000
HÜKÜK VE ORTA ÖLÇKÜ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DİSTEKLEME İDARESİ	3.499.912.000	452.585.000	504.673.000	0	0	7.501.498.000	0	148.814.000	4.104.624.000	0	0	0	16.212.106.000
TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KOORDİNASYON AGENSİ BAŞKANLIĞI	1.004.131.000	126.724.000	526.502.000	0	0	2.667.154.000	0	161.730.000	0	0	0	0	4.486.241.000
GAP BÖLGE KALKINMA DARESİ	554.510.000	103.850.000	125.107.000	0	0	4.379.000	0	127.054.000	0	753.571.000	0	0	1.667.871.000
ÖZELLEŞTİRME İDARESİ BAŞKANLIĞI	430.061.000	55.650.000	36.525.000	0	0	40.188.000	0	34.039.000	0	0	0	0	576.463.000
KARU DENEYCELİĞİ KURUMU	414.748.000	56.018.000	63.321.000	0	0	10.478.000	0	28.078.000	0	0	0	0	572.643.000
CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKTEVLERİ İŞ YURTULARI KURUMU	1.745.125.000	181.886.000	17.825.525.000	0	0	377.000	0	11.988.246.000	947.581.000	0	0	0	31.741.159.000
MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU	233.077.000	50.953.000	49.451.000	0	0	229.000	0	1.685.000	939.000	0	0	0	336.334.000
NURTUŞI TÜRKLER VE ANABABA TOPULUKLAR BAŞKANLIĞI	610.366.000	87.680.000	139.869.000	0	0	2.869.532.000	0	70.195.000	0	0	0	0	3.877.332.000
TÜRKİYE YAZMA ESERLER KURUMU BAŞKANLIĞI	657.072.000	96.037.000	52.006.000	0	0	7.749.000	0	435.211.000	0	0	0	0	1.248.075.000
DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA DARESİ BAŞKANLIĞI	84.766.000	11.250.000	25.382.000	0	0	946.000	0	702.000	554.593.000	0	0	0	677.639.000
KONYA OVASI PROJESİ BÖLGE KALKINMA DARESİ BAŞKANLIĞI	107.353.000	16.107.000	36.405.000	0	0	2.730.000	0	16.005.000	698.588.000	0	0	0	877.188.000
DOĞU KARADENİZ PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	95.604.000	13.057.000	35.087.000	0	0	2.035.000	0	17.128.000	1.170.284.000	0	0	0	1.333.195.000
DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	46.504.318.000	8.122.925.000	5.30.942.000	0	0	821.865.000	0	235.961.696.000	6.665.626.000	802.896.000	0	0	316.944.642.000
TÜRKİYE SU ENSTİTÜSÜ	31.434.000	5.536.000	9.947.000	0	0	0	0	14.039.000	0	0	0	0	60.958.000
TÜRKİYE İLAÇ VE TIBBİ CHAZ KURUMU	1.919.528.000	221.172.000	705.815.000	0	0	52.852.000	0	161.449.000	0	0	0	0	3.060.816.000
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU	306.947.000	68.659.000	88.659.000	0	0	4.267.000	0	25.270.000	0	0	0	0	440.114.000
HEAL AKREDİTASYON KURUMU	488.037.000	69.027.000	129.442.000	0	0	5.554.000	0	526.465.000	1.715.591.000	0	0	0	2.933.816.000
MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	1.099.550.000	146.155.000	333.363.000	0	0	2.487.000	0	70.195.000	0	6.153.000	0	0	1.688.548.000
TÜRKİYE İZAN AGENSİ	93.984.000	10.166.000	88.548.000	0	0	58.976.000	0	7.866.000	1.695.006.000	0	0	0	1.954.546.000
KARADOKYA ALAN BAŞKANLIĞI	144.529.000	30.644.000	111.340.000	0	0	73.000	0	294.120.000	0	0	0	0	580.702.000
TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ	168.091.000	22.163.000	247.686.000	0	0	6.509.000	0	28.078.000	0	0	0	0	472.527.000
TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU	1.306.555.000	184.306.000	407.205.000	0	0	593.911.000	0	1.292.998.000	411.742.000	0	0	0	4.194.717.000
ULUDAĞ ALAN BAŞKANLIĞI	57.421.000	10.124.000	21.582.000	0	0	42.000	0	53.910.000	0	0	0	0	143.075.000
KENTSEL DÖNÜŞÜM BAŞKANLIĞI	1.107.281.000	122.855.000	202.445.000	0	0	156.918.063.000	145.000.000.000	0	0	0	0	0	158.350.644.000
DOĞU KARADENİZ VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	5.600.521.000	689.489.000	599.234.000	0	0	191.451.000	0	734.244.000	2.287.454.000	0	0	0	10.102.396.000
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER TOPLAMI	720.104.461.000	97.532.100.000	143.988.574.000	0	0	400.397.406.000	146.600.000.000	713.941.747.000	16.642.786.000	33.972.351.000	0	0	2.116.889.656.000

“Diprem Kapsamındaki Ödenek” sütunlarında yer alan tutarlar “Toplam Ödenek” ile dahi olup sadece bilgi amaçlı olarak ayrıntı gösterilmektedir.

EK 3:
Öncelikli Reform Alanlarına Yönelik Düzenlemeler

	Yapılacak İşlem (Kanun*/Karar/ İdari Düzenleme)	İşlemin İçeriği /Açıklaması	Öngörülen Takvim**
BÜYÜME VE TİCARET			
Sanayide yüksek katma değer ve teknoloji odaklı dönüşüm	İdari Düzenleme	Ülke ölçeğinde sanayi büyüme havzaları belirlenerek altyapısı hazır planlı sanayi alanları genişletilecektir.	2026 2. Çeyrek
	İdari Düzenleme	Teknoloji Hamlesi Programı kapsamında kritik ürün ve teknolojilerin yerli imkânlarla geliştirilmesi ve üretilmesi için yeni program çağrılarının yapılacaktır.	2025 4. Çeyrek (Sürekli)
	İdari Düzenleme	Stratejik Hamle Programı kapsamında arz güvenliğini sağlayacak, dışa bağımlılığı azaltacak, Ar-Ge içeriği yüksek ve ikiz dönüşüm hedefleriyle uyumlu yatırımlar desteklenecektir.	2025 4. Çeyrek (Sürekli)
	İdari Düzenleme	HIT-30 Yüksek Teknoloji Yatırım Programı kapsamında öncelikli teknoloji alanlarına yönelik büyük ölçekli yatırımlar, proje bazlı özelleştirilmiş mekanizmalar yoluyla desteklenecektir.	2025 4. Çeyrek (Sürekli)
	İdari Düzenleme	Yatırım Taahhütlü Avans Kredisi (YTAK) programı üretken sektörlerde ihracatı destekleyici ve yüksek katma değerli ürün gruplarına yönelik mevcut yatırım teşvik sistemiyle bütünsel bir biçimde seçici ve odaklı olarak daha etkin uygulanacaktır.	2025 4. Çeyrek (Sürekli)
Yeşil dönüşümün hızlandırılması	İdari Düzenleme	Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi (TR ETS) tamamlanan hukuki altyapısıyla uygulamaya geçirilecek, AB'nin Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM)'nin tesis edilmesine ve ETS gelirlerinin yeşil dönüşümün finansmanında kullanılmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir.	2026 3. Çeyrek
	İdari Düzenleme	Yeşil dönüşüm sürecinde işletmelerin çevresel etkilerini izleyip şeffaf biçimde raporlamasını sağlamak amacıyla uzman insan kaynağı yetiştirilecek, raporlama standartları ve denetim altyapısı güçlendirilerek ihracatta çevresel düzenlemelere uyum ve rekabet gücü artırılabilecektir.	2026 3. Çeyrek
	Kanun	Türkiye'nin ısı potansiyelinin değerlendirilmesi ve atık ısının kullanılabilmesi için ısı arzına yönelik gerekli mevzuat düzenlemesi yapılacaktır.	2026 2. Çeyrek

	İdari Düzenleme	Ulaşımda Net Sıfır Emisyon Stratejisi ve Eylem Planı tamamlanarak uygulamaya konulacak, entegre, verimli, güvenli, çevreye duyarlı akıllı ulaşım sistemleri teknoloji yol haritası oluşturulacak, ulaşımında emisyon azaltımı ve sürdürülebilirliğin sağlanması, bağlantısallığın artırılması konularında projeler hayata geçirilecektir.	2026 2. Çeyrek
	İdari Düzenleme	Lojistik sektöründe yüksek kapasiteli şarj istasyonları ulusal planı hazırlanacaktır.	2026 2. Çeyrek
Dijital dönüşüme geçişin desteklenmesi	Karar	5G hizmetleri ülke genelinde sunulmaya başlanacak, yüksek hızlı internet ve fiber altyapısı 5G teknolojisi kullanılarak geliştirilecek ve yaygınlaştırılacaktır.	2026 2. Çeyrek
	Kanun/İdari Düzenleme	Mevzuatın Avrupa Birliği Yapay Zekâ Tüzüğü ile uyumlaştırılması kapsamında çalışmalar tamamlanacaktır.	2026 3. Çeyrek
	İdari Düzenleme	Veri temelli karar alma mekanizmalarını geliştirmek ve veri mahremiyeti ile güvenliğini gözetken bir yönetim çerçevesi oluşturmak amacıyla Ulusal Veri Stratejisi ve Eylem Planı hayata geçirilecektir.	2026 3. Çeyrek
	İdari Düzenleme	Kamu kurumlarının bilgi teknolojileri altyapılarını güvenli, maliyet etkin ve sürdürülebilir biçimde dönüştürmek amacıyla Kamu Bulut Bilişim Stratejisi hayata geçirilecektir.	2026 3. Çeyrek
	İdari Düzenleme	Kamuda dijital dönüşümü hızlandırmak ve yeni nesil dijital teknolojilerden daha etkin şekilde faydalanmak üzere Dijital Devlet Stratejisi ve Eylem Planı hazırlanarak uygulamaya konulacaktır.	2026 3. Çeyrek
	İdari Düzenleme	Eğitimin tüm kademelerinde müfredatın ve altyapının dijital dönüşüme yönelik geliştirilmesi sağlanacak, süreç odaklı ve yeterli temelli bir dijital ölçme değerlendirme sistemi kurulacaktır.	2026 3. Çeyrek
Beşeri sermayenin güçlendirilmesi	İdari Düzenleme	Erken yaşlarda bireylerin yetenek ve kapasitelerinin keşfedilerek bilim, teknoloji ve mesleki kariyer alanlarında uygun kabiliyetleri geliştirebileceği alanlara yönlendirilmesini sağlayacak programlar geliştirilecektir.	2026 2. Çeyrek
	İdari Düzenleme	Ortaokul ve lise düzeyinde geliştirilecek mesleki ilgi, değer ve beceri envanterleri yardımıyla öğrenciler kendilerine uygun mesleklere yönlendirilecektir.	2026 3. Çeyrek
	İdari Düzenleme	Ortaöğretim öğrencilerinin eğitim süresi içinde mesleki eğitim merkezlerine kayıt olarak mesleki beceriler edinmelerinin sağlanması amacıyla çerçeve öğretim programı hazırlanacak ve ilgili mevzuatta düzenleme yapılacaktır.	2026 2. Çeyrek

Kamu altyapı yatırımlarının etkinleştirilmesi	İdari Düzenleme	Sanayi bölgeleri ve limanların mevcut demiryolu ağına bağlantısını sağlamak üzere önceliklendirilmiş iltisak hatları programı tamamlanacaktır.	2026 3. Çeyrek
Tarımda verimlilik artışı ve katma değer odaklı dönüşümün sağlanması	İdari Düzenleme	Lojistik maliyetlerinin azaltılarak tüketicilerin tarım ürünlerine uygun fiyatla ulaşabilmelerini temin etmek üzere organize tarım bölgesi sayısı artırılacaktır.	2026 3. Çeyrek
	İdari Düzenleme	Genel Tarım Sayımının tamamlanmasıyla birlikte kapsamlı tarım envanteri oluşturulacak, mevcut bilgi sistemleri ve veri kalitesi iyileştirilecektir.	2026 1. Çeyrek
İthalata bağımlılığının azaltılması ve arz güvenliğinin desteklenmesi	İdari Düzenleme	Yerli bazlı yük santrallerde elektrik üretiminde kullanılan kaynakların üretim portföyündeki oranının artırılması için mevcut ve yeni tesisler teşvik edilecektir.	2026 2. Çeyrek
	İdari Düzenleme	Nükleer teknolojiler stratejisi ve eylem planı hazırlanacaktır.	2026 2. Çeyrek
İSTİHDAM			
Yeni nesil çalışma biçimleri ve sektörel dönüşümlere uyumun sağlanması	Kanun/İdari Düzenleme	Yeni nesil çalışma modellerinde yaşanan gelişmeler doğrultusunda işgücü piyasasının ihtiyaçları ve iş yaşam dengesi gözetilerek sosyal taraflarla diyalog halinde mevzuat düzenlemeleri hayata geçirilecek ve güvenceli esneklik sağlanacaktır.	2026 1. Çeyrek
	Kanun/İdari Düzenleme	İşgücü piyasasında güvenceli esnekliği ve erişimi artırmak amacıyla İşsizlik Sigortası Fonu kaynaklı pasif işgücü programlarının yararlanma koşullarının kolaylaştırılması sağlanacaktır.	2026 1. Çeyrek
	İdari Düzenleme	Yeşil ve dijital dönüşümün işgücü piyasalarına yansımaları analiz edilerek, uyum ve adil geçiş sürecine yönelik programlar hazırlanacaktır.	2026 1. Çeyrek
İşgücüne katılımda güçlük yaşayan kesimlerin istihdamının desteklenmesi	İdari Düzenleme	İşgücü Uyum Programı, ne eğitimde ne istihdamda olan gençlerin mesleki eğitim, yetkinlik ve becerilerini dikkate alacak ve daha fazla faydalanmalarını sağlayacak şekilde uygulanacaktır.	2026 2. Çeyrek
İşgücünün beceri uyumunun iyileştirilmesi	Karar/İdari Düzenleme	Başta meslek yüksekokulları olmak üzere yükseköğretim kontenjanlarının kamu ve özel sektörün orta vadede ihtiyaç duyduğu işgücü ile uyumu güçlendirilecektir.	2026 1. Çeyrek (Sürekli)
	İdari Düzenleme	Mesleki ve teknik eğitim müfredatı özel sektörle işbirliği içerisinde güncellenecek, staj ve işbaşı eğitimi programlarının yaygınlaştırmasını sağlayacak şekilde yönetim ve finansman konuları da dâhil olmak üzere özel sektör katılımı artırılacaktır.	2026 1. Çeyrek (Sürekli)

	Kanun/İdari Düzenleme	Ulusal Yeterlilik Sisteminin eğitim ve istihdam politikalarıyla entegrasyonu güçlendirilecektir.	2026 1. Çeyrek
	İdari Düzenleme	Mikro yeterliliklere ilişkin ulusal politika çerçevesi oluşturulacak, Türkiye Yeterlilikler Veri Tabanının ulusal ve uluslararası sistemlerle uyumu güçlendirilecektir.	2026 2. Çeyrek
	Karar/İdari Düzenleme	Dijital ve yeşil becerilere yönelik yeni yeterlilikler geliştirilecektir.	2026 1. Çeyrek
	İdari Düzenleme	Âtıl işgücünün kalıcı bir şekilde azaltılması amacıyla erken yaşlardan itibaren üretim kültürünü aşilayarak çalışma hayatına hazırlayan ve işgücüne katılımı teşvik eden programlar hayata geçirilecektir.	2026 1. Çeyrek (Sürekli)
	İdari Düzenleme	Çalışmanın fazileti ve üretmenin toplumsal değeri, örgün eğitim sürecinin başlangıcından itibaren müfredata yansıtılacaktır.	2026 1. Çeyrek (Sürekli)
FİYAT İSTİKRARI ve FİNANSAL İSTİKRAR			
Yönetilen yönlendirilen fiyatların enflasyon hedefleriyle uyumlu belirlenmesi	İdari Düzenleme	Yönetilen yönlendirilen fiyatların Programdaki enflasyon tahmin ve hedefleriyle uyumu artırılacaktır.	2025 4. Çeyrek (Sürekli)
Kurumsal yapısı güçlü bir finansal sektörün oluşturulması	İdari Düzenleme	Düzenleme çerçevesi uluslararası standartlar dikkate alınarak belirlenecek, bu kapsamda Basel III Final düzenlemeleri paketi ile getirilen değişikliklere uyum sağlanacaktır.	2026 2. Çeyrek
Sermaye piyasalarının etkinliğinin artırılması	Kanun	Sermaye piyasası uyumsuzluklarında tahkimin etkinleştirilmesi için gerekli mevzuat çalışmaları yapılacaktır.	2026 2. Çeyrek
Sigortacılık ve özel emeklilik sektörünün geliştirilmesi	Kanun/İdari Düzenleme	Piyasa disiplininin, dayanıklılığın ve güven ortamının devamlılığını sağlamak amacıyla ilgili sigortacılık mevzuatını iyileştirmeye yönelik çalışma yapılacaktır.	2026 2. Çeyrek
	İdari Düzenleme	Sigortacılık ve özel emeklilik sektörlerinde dijital sigortacılık ve sigortacılık teknolojileri uygulamalarının mevzuat altyapısı oluşturulacaktır.	2026 2. Çeyrek
Finansal teknolojilerin yaygınlaştırılması	İdari Düzenleme	Dijital Türk lirasının iktisadi, hukuki ve güvenlik boyutları ele alınarak kullanıma sunulması ve yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir.	2026 3. Çeyrek
Tasarrufların artırılması	Kanun	Otomatik Katılım Sistemi (OKS)'nin işverenlerin de katkısı ile ikinci basamak emeklilik sistemine dönüşeceği tamamlayıcı emeklilik sistemi (TES) kurulacaktır.	2026 2. Çeyrek

KAMU MALİYESİ			
Harcamalarda etkinliğin artırılması	İdari Düzenleme	Kaynak kullanımında etkinliğin artırılması amacıyla harcamalar sistematik olarak gözden geçirilmeye devam edilecek, verimsiz harcama alanları tasfiye edilecektir.	2026 1. Çeyrek (Sürekli)
	Kanun	Kamu ihale mevzuatı uluslararası norm ve standartlara uyumlu olacak şekilde dijitalleşmeyi, yenilikçiliği ve sürdürülebilirliği destekleyen ve önceleyen satın alma yaklaşımıyla güncellenecek, sektörel kamu alımları düzenlemesi hayata geçirilecektir.	2025 4. Çeyrek
	Kanun/İdari Düzenleme	Aile odaklı, kapsayıcı ve fert başına asgari bir geliri garanti edecek ve işgücüne katılıma mâni olmayacak şekilde bütünleşik yapıda bir sosyal yardım programı pilot bir projeyle başlatılacaktır.	2025 4. Çeyrek
Afetlere dirençli yapıların finansmanının sağlanması	İdari Düzenleme	Sosyal konut üretiminde afet riski yüksek olan bölgelere öncelik verilecek, kapsayıcı, sağlıklı, güvenli ve dirençli yaşam alanları altyapı ve üstyapı tesisleriyle bir bütün olarak planlanarak inşa edilecektir.	2026 1. Çeyrek (Sürekli)
Vergilemede adalet ve etkinliğin artırılması	İdari Düzenleme	Vergilerin tam ve zamanında ödenmesinde etkili olan mükellef davranışları ve vergiye uyum sorunları analiz edilerek uyum düzeyini artırmaya katkı sağlayacak stratejiler geliştirilecektir.	2026 1. Çeyrek (Sürekli)
Kayıt dışılıkla mücadele ve denetimlerde etkinliğin artırılması	Karar	Kayıt dışılıkla mücadele yapay zekâ, büyük veri gibi teknolojik imkânlarla desteklenen risk analiz faaliyetleriyle ve tüm ilgili tarafların etkin katılımıyla yürütülecektir.	2026 1. Çeyrek (Sürekli)
	İdari Düzenleme	Prim tabanını genişletmek üzere kayıt dışı istihdam ve kayıt dışı ücretle mücadelede veri analizine dayalı risk odaklı denetim faaliyetleri artırılabilecektir.	2026 1. Çeyrek (Sürekli)
	Kanun/İdari Düzenleme	Organize vergi kaçakçılığı ile mücadelede vergi kaçakçılığı soruşturmalarının etkin yürütülmesi amacıyla ilgili kurumlarla işbirliği içerisinde mevzuat çalışmaları yapılacaktır.	2026 3. Çeyrek
	İdari Düzenleme	Gayrimenkullerin gerçek değerinin kavranmasını ve gerçek değerleri üzerinden işlem yapılmasını sağlayacak çalışmalar yapılacaktır.	2026 1. Çeyrek
Sosyal güvenlik sisteminin mali sürdürülebilirliği	İdari Düzenleme	Birinci basamak sağlık hizmetlerinin sağlık sistemi içerisindeki etkinliği artırılacak ve hizmet basamakları arasındaki entegrasyon güçlendirilecektir.	2026 2. Çeyrek

	İdari Düzenleme/Karar	Sağlık ürün ve hizmetlerinde talep kontrolü ve hizmet basamakları arasındaki entegrasyon güçlendirilerek hizmet basamaklarının uygun kullanımı sağlanacaktır.	2025 4. Çeyrek
	Kanun/İdari Düzenleme	Sosyal güvenlik sisteminde kişilerin daha uzun sürede istihdamda kalmasını teşvik eden, hakkaniyeti ve aktüeryal dengeyi önceleyen düzenlemeler hayata geçirilerek sistemin mali sürdürülebilirliği güçlendirilecektir	2025 4. Çeyrek
	Kanun/İdari Düzenleme	Sosyal güvenlik sisteminin fiili ve yasal kapsamının genişletilmesi ve kapsamda yer almayan grupların sisteme girişlerinin sağlanması için farklı meslek ve gelir gruplarına yönelik uygulamalar geliştirilecek, sosyal güvenlik mevzuatı değişen işgücü piyasası koşullarına ve yeni nesil esnek çalışma şekillerine daha uyumlu hale getirilecektir.	2026 1. Çeyrek
	İdari Düzenleme	Prim borçlarının takip ve tahsilat süreçleri etkinleştirilecektir.	2025 4. Çeyrek (Sürekli)
	İdari Düzenleme	Sağlık hizmetlerinin geri ödemesinde risk analizine ve hizmet sunucularının davranışlarını dikkate alan denetim modelleri geliştirilecektir.	2026 1. Çeyrek
	İdari Düzenleme	Sağlık hizmetlerine erişimi kısıtlamadan finansal sürdürülebilirliği sağlamak amacıyla, veri analizi yoluyla geri ödeme kriterleri incelenecek, değer bazlı geri ödeme yöntemleri yaygınlaştırılacak ve yurt dışından temin edilen ilaçlar gibi hızlı artış gösteren gruplarda harcamaların etkinleştirilmesi sağlanacaktır.	2025 4. Çeyrek (Sürekli)
	İdari düzenleme	Akılcı ilaç kullanımı teşvik edilerek ilaç ve tedavi harcamaları rasyonelleştirilecektir.	2025 4. Çeyrek
KİT yönetim reformu	Kanun/İdari Düzenleme	KİT'lerin faaliyetlerini makroekonomik, sektörel, sosyal politikalarla uyum içerisinde ve kamu maliyesinde sürdürülebilirliği destekleyen bir anlayışla etkin ve verimli bir şekilde sürdürmesi sağlanacak, KİT yönetim reformuna yönelik düzenlemeler hayata geçirilecektir. Performansa dayalı ölçüm yöntemleri kullanılarak kamu işletmelerinin ve yönetim kurullarının hesap verebilirliği artırılacaktır. Faaliyetleri nedeniyle sektörel, idari ve mali alanlarda birbirleri ile etkileşim içerisinde olan kamu işletmeleri arasında eşgüdümü sağlayacak mekanizmalar kurulacak ve kurumsal düzenlemeler hayata geçirilecektir.	2026 3. Çeyrek

İŞ ve YATIRIM ORTAMI			
Düzenleyici çerçevenin iyileştirilmesi	İdari düzenleme	Yatırımların devamlılığının sağlanması, yatırımcılara öngörülebilirlik oluşturulması ve yatırımların güvence altına alınması amacıyla yeni mekanizmaları içeren düzenleme yapılacaktır.	2026 2. Çeyrek
	Kanun/İdari Düzenleme	Yargılama süreçlerinin etkinleştirilmesi ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin daha da güçlendirilmesi sağlanacaktır.	2026 3. Çeyrek
	Kanun/İdari Düzenleme	Adalet erişimin ve makul sürede yargılanma hakkının geliştirilmesi amacıyla dijital çözüm platformları, çevrimiçi uyuşmazlık ve elektronik duruşma yöntemleri geliştirilecektir.	2026 3. Çeyrek
	İdari Düzenleme	İhtisas mahkemelerinin etki analizi yapılarak yeni ihtiyaç alanları belirlenecek ve yeni ihtisas mahkemeleri oluşturulacaktır.	2026 3. Çeyrek
	Kanun/İdari Düzenleme	e-Tebliğat uygulamasının yaygınlaştırılmasına yönelik altyapı çalışması yapılacaktır.	2026 2. Çeyrek
	Kanun	İcra ve iflas mevzuatı günümüz şartları göz önüne alınmak suretiyle güncellenecektir.	2026 2. Çeyrek
	Kanun/İdari Düzenleme	6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK)'nın Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) ile uyumlaştırma süreci tamamlanacaktır.	2026 3. Çeyrek
	Kanun/Karar	Farklı idareler tarafından yürütülen piyasa gözetim ve denetim faaliyetlerinin toplulaştırılması, uygulama yeknesaklığının sağlanması ve mükerrerliklerin engellenmesi amacıyla Piyasa Gözetim ve Denetim Kurumu kurulacaktır.	2026 1. Çeyrek
	İdari Düzenleme	Enerji ve madencilik faaliyetlerinde yatırım güvencesinin sağlanmasına yönelik ikincil mevzuat hazırlanacaktır.	2026 1. Çeyrek
İş ve yatırım süreçlerinin iyileştirilmesi	İdari Düzenleme	Yatırımlara ilişkin izin, lisans, ruhsat gibi işlemlerin çevrimiçi platformlara taşınması sağlanacaktır.	2026 1. Çeyrek
Rekabetçi yeni yatırımların tesisi	İdari Düzenleme	Yatırım olanaklarının etkin biçimde değerlendirilmesi amacıyla uygun alanları kapsayan bir yatırım yeri envanteri hazırlanacaktır.	2026 2. Çeyrek (Sürekli)
	Kanun/Karar/ İdari Düzenleme	İmalat sanayiine yönelik büyük ölçekli ve stratejik yatırımların yatırım yeri tahsis süreçlerinin hızlandırılması amacıyla yeni tahsis modelleri geliştirilecektir.	2026 2. Çeyrek

* Kanun olarak belirtilenler TBMM gündemine sunulacak olan teknik ve idari çalışmaların tamamlanacağını ifade etmektedir.

**Ek-3 Öncelikli Reform Alanlarına Yönelik Düzenlemelere dair tedbirlerin takviminde, OVP'nin yayımlandığı tarihten itibaren bir sonraki OVP'nin yayımlanacağı tarihe kadar olan süre dikkate alınmaktadır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI
STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI

YÖNETİM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

Eylül 2025

Necatibey Cad. No: 110/A 06570 Yücetepe - ANKARA
Tel: +90 (312) 294 50 00 • Faks: +90 (312) 294 52 98

STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI YAYINLARI BEDELSİZDİR, SATILAMAZ.